

Bodo človeštvo pokopali odpadki?

Znani strokovnjak za komunalne objekte in naprave Franc Maleiner v Novem mestu — Novomeška komunala med boljšimi v Sloveniji — Nadzor in kazni

NOVO MESTO — Na povabilo novomeške Komunele je bil 30. oktobra v Novem mestu na obisku v svetu, zlasti v Nemčiji, kjer že dobrih 20 let deluje, priznani strokovnjak za projektiranje komunalnih naprav, dipl. inž. Franc Maleiner. Po obisku pri novomeškem županu si je gospod Maleiner ogledal nekaj komunalnih objektov in naprav v novomeški občini, potem je na kratko po strokovni plati ocenil, kar je videl, opisal svoje izkušnje pri projektiranju komunalnih objektov in naprav ter nakazal poti, ki jih ubira v svetu razvoj na tem, brez pretiravanja rečeno, za nadaljnji obstoj človeštva usodnem področju.

»S svojim delovanjem v Sloveniji bi rad pripomogel, da ne bi v moji domovini ponavljali napak, ki so jih na tem področju delali v razvitem svetu. Mi moramo, tako kot Japonci, prevzeti tuj znanje in izkušnje in graditi tam naprej. Učiti se moramo na (dragih) napakah drugih,« je dejal Maleiner. Kot strokovnjak dobro pozna stvari na komunalnem področju v Sloveniji. »Na določen način sem prijetno presenečen nad tem, kar sem danes lahko na hitro videl v novomeški občini, čeprav seveda komunalni objekti in naprave nikakor tudi tu niso taki, kot bi morali danes biti. Vendar zlasti za deponijo komunalnih odpadkov lahko rečem, da sodi v zgornjo tretjino tovrstnih objektov v Sloveniji. Za osrednjo čistilno napravo

v Ločni pa je dejal, da pri takih obtežbah in zastareli tehnologiji daje celo odlične rezultate, tako da ob vsem tem nikakor ne gre pričakovati še kaj več. Jasno pa je, da sedanja čistilna naprava še zdaleč ne dosega predpisanih parametrov. Podobno mnenje ima tudi o novomeškem vodovodu in kanalizaciji: za slovenske razmere dobro, a še precej

• »Onesnaževanje okolja je gospodarski kriminal, in le tako ga je treba obravnavati. Na tem področju ne bo reda, dokler bo onesnaževalec plačal le nekakšne simbolične kazni. Ne! Najprej mora poravnati vso škodo, ki jo je s svojim dejanjem povzročil, potem pa mu je treba odmeriti še visoko kazen! Danes človeštvo ne grozi atomska bomba, ampak vse kaj hujšega, komunalne deponije, onesnažene in zastrupljene vode in zrak. Zato nikar ne nasedajmo šarlatanom, ki obljublajo, da bodo to rešili enostavno, hitro in poceni, na primer, da bodo vode težkih kovin, nitratov in drugih nevarnih snovi očistili z nekakšnim trstičjem. Take obljube so škodljivo zavajanje ljudi, ki bo imelo katastrofalne posledice. Iztrgajmo se iz letargije, začnimo smotno delovati, ne pa, tako kot sedaj, da na stvari reagiramo le naknadno. Znanost, primerni zakoni, neodvisna in stalna kontrola in strogo kaznovanje, to je edino, kar nam ostane, sicer si bo človeštvo samo podpisalo smrtno obsodbo.«

manjka, da bi bilo na ravni, ki velja za današnje zahteve in potrebe.

Za slovenske razmere velja, da je vodovodno omrežje zelo zanemarjeno in da prihaja do ogromnih izgub. Razlika med načrpano in prodano vodo je kar 50-odstotna, se pravi, da se polovica načrpane vode izgubi. »Če bi sanirali vodovodno omrežje, bi imela Slovenija ob sedanjih virih dovolj pitne vode!« trdi Maleiner.

Po njegovem pa je največji komunalni problem človeštva v celoti vprašanje odpadkov. »Komunalne deponije so v bistvu priznanje naše nemoči. Z deponijamo, pa naj bodo še tako sodobne, se odpadkov ne bomo rešili, ampak bomo z njimi »osrečili« naše zanamce. Z deponij grede škodljive emisije nazaj v naravo in pri tako imenovanih posebnih odpadkih je to še toliko bolj nevarno. Vedeti je treba, da so komunalne vode v primerjavi z izcednimi vodami z deponij pitna voda. Poznam pa celo projektante, ki trdijo, da na njihovih deponijah ni izcednih vod, kar je popolna laž, neumnost in demagogija. Toliko, kot je padavin v kraju, kjer je deponija, toliko je izcednih vod. In če

jih »ni nič«, pomeni to le, da gredo vse te strupene vode naravnost v vodotoke oziroma v podtalnico. Maleiner je prepričan, da je edina rešitev zmanjšanje oziroma preprečitev nastajanja odpadkov, kajti človeštvo za sedaj odpadkov ne obvlada. V razvitem svetu se proti odpadkom dokaj učinkovito borijo na več načinov, med njimi tudi z davčno politiko. Na Danskem so na primer z zakonom prepovedali plastično embalažo, v Nemčiji pa so vsako embalažo močno obdavčili, tako da proizvajalci sami opuščajjo plastično in se preusmerjajo na trajnejšo, tako, ki jo lahko uporabijo čim večkrat. Močno, ostro in brezkompromisno z zakoni in na druge načine ščitijo svoje vire pitne vode in na takih območjih preprečujejo tudi kmetijsko dejavnost. To ima tudi povsem ekonomsko ozadje: kilogram pesticidov stane 10 nemških mark, da pa kilogram pesticidov »poberejo« iz pitne vode, stane okoli 100.000 mark. Liter nafte v vodotoku pa onesnaži milijon litrov vode.

A. BARTELY

V spomin patru Janezu Drolcu

Pater Janez, kar je bil zadnja leta, ko je zaradi bolezni odločil priorske obveznosti, je umrl po dolgotrajni in težki bolezni, star 75 let. Vse, ki smo ga poznali, cenili, spoštovali in imeli radi, je smrt tega dobrega in blagega človeka pretresla in užalostila. In takih nas ni malo. Pater prior, kot smo ga iz spoštovanja in navade oslavljali tudi še potem, ko to že ni bil več, je imel številne znanke, prijatelje in spoštovalce po vsej naši domovini, od preprostih ljudi z Javorovice, vasice na gorjanskem pobočju nad samostanom, do znanih umetnikov, politikov in drugih pomembnih osebnosti. Kot dolgoletni prokurator in potem prior pleterjske kartuzije si je že po »službeni dolžnosti« pridobil številna znanstva, stikal neštete vezi. Še posebej pa je privlačil, prav očaraval, s svojo odprtostjo, dovednostjo, skromnostjo, intelektualno močjo, pronicljivostjo, predvsem pa s svojo človeško toplino, blagostjo in vseobsegajočo dobroto.

V samostan je Janez Drolc, eden od devetih otrok proletarske družine iz Zagorja, vstopil kot 23-letni mladenič. Tako je več kot dve tretjini svojega življenja preživel v Pleterjah, v tej najbolj

STEČAJA EUROTRANSANE BO

RIBNICA — Na ponedeljkovi seji delavskega sveta Evrotransa je v.d. direktor inž. Zlato Zaleteč člane obvestil, da Ljubljanska banka ne zahteva stečaja Evrotransa. Kot njihov največji upnik je med drugim zainteresirana, da se ji terjatve povrnejo skozi sanacijski postopek podjetja. Ker stečaja ne bo in obstaja prepričanje, da so bile rabopne pogodbe, od katerih so nekateri bivši Evrotransovi delavci odstopili v korist tretje osebe, v nekem smislu kršene na škodo Evrotransa, delavci zahtevajo, da se takšne pogodbe razveljavijo in da se vozila vrnejo Evrotransu. Ustrezne strokovne službe morajo predhodno preveriti, ali obstajajo pravni pogoji za to in kaj bi to finančno pomenilo za Evrotrans.

ČRNOMELJ: ČLANOV PREDSEDSTVA SDP NE BO

ČRNOMELJ — Napovedanega obiska Sonje Lokar in Miloša Ciriča, ki ga je za danes, 7. novembra, pripravljala tukajšnja Stranka demokratične preno-ve, ne bo zaradi bolezni. Prav tako odpade današnja javna tribuna z gostom Cirilom Ribičem.

Za Kolpo tujina

Novomeški posvet o najnovejših problemih plačilnega prometa

NOVO MESTO — 30. oktobra je bil v organizaciji Območne gospodarske zbornice Novo mesto posvet o aktualnih gospodarskih dogajanjih in problemih v plačilnem prometu po monetarni osamosvojitvi Slovenije. Dal naj bi odgovore na mnoga aktualna vprašanja.

Jasno je, da je poslovanje z republikami onstran Kolpe zunanjetrgovinsko poslovanje, za katero je treba pridobiti zunanjetrgovinsko registracijo. Meja na Kolpi je določena in enaka meji na zahodnih mejah, zato bodo cene izdelkov obremenjene s carinskimi dajatvami, tečajnimi razlikami in drugimi dajatvami, ki jih pozna zunanjetrgovinsko poslovanje. Plačilni promet preko SDK je seveda ukinjen. S Hrvaško so bile 24. oktobra pobotane vse terjatve, ki so bile možne (šlo je za dobro desetino), ostale pa bodo stvar dogovora obeh republik. V saldo s Hrvaško pa se šteje stanje, kakršno je bilo 7. oktobra. Dogovor, kako te zadeve urediti, naj bi bil sprejet še ta teden.

Po novem pa je poslovanje s Hrvaško in ostalimi deli nekdanje Jugoslavije možno preko nerezistenčnih računov pri poslovnih bankah. To pomeni, da se terjatev »tolarskega izvoznika« preko Kolpe spremeni v dinarsko, plačilo, ki pride na poseben račun, pa se porabi za plačilo obveznosti na tem trgu. Podobno je z »dinarskimi izvozniki« v Sloveniji. Ti lahko pri nas seveda tudi odprejo tolarski ali devizni račun, podobno možnost naj bi imeli slovenski partnerji onstran Kolpe.

Ljubljansko pismo

Rok se izteka

Kdo je in kdo bo slovenski državljani

LJUBLJANA — Slovenci smo svetu že trikrat povedali, da želimo živeti v samostojni, suvereni državi, pa nam še kar noče prisluniti. Vendar gremo kljub temu odločno naprej. Natisnili smo svoj tolar in, kar je prav tako pomembno, začeli vsem, ki živimo v mejah Republike Slovenije, določati državljanstvo.

Državljanstvo pomeni za nekatere ponos, domovino, svoj rod, za druge, zlasti za priseljence, ki se še niso mogli prilagoditi novemu okolju, pa le nujno zlo, nekaj, kar jih v pravicah loči od »pravih« državljanov. Ta občutek neločevanja državljanstva od narodnosti in dejstva, da so nekateri šele po sprejemu deklaracije o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije prvič slišali za republiško državljanstvo, povzroča med prebivalstvom Slovenije zmedo, zbežnost in strah.

Pa ni razlogov za paniko. Zakon o državljanstvu Republike Slovenije, ki je začel veljati 25. junija letos, je jasen. Pri državljanstvu je treba ločiti naslednji skupini prebivalcev RS:

• tiste, ki so imeli državljanstvo Republike Sloveije že do uveljavitve zakona o državljanstvu RS;

• in »klasične« tujce, to je državljane držav zunaj SFRJ.

Prebivalci Slovenije, ki so že imeli državljanstvo Republike Slovenije, so ostali slovenski državljani tudi po uveljavitvi zakona, ne glede na to, kje prebivajo. Tudi njihovi otroci (če sta oba roditelja državljana RS) so državljani Republike Slovenije, ne glede na to, kje so se rodili in kje prebivajo.

Državljanom drugih republik, ki so na dan 23. 12. 1990, to je na dan plebiscita za samostojno in neodvisno Republiko Slovenijo, imeli prijavljeno stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in pri nas od tega datuma naprej ves čas tudi dejansko živijo, je z zakonom dana možnost, da pridobijo državljanstvo RS — če do 25. 12. 1991 vložijo vlogo pri upravnem organu za notranje zadeve občine, kjer živijo. Drugih pogojev ni.

»Klasični« tujci morajo za pridobitev državljanstva poleg starosti 18 let izpolnjevati še sedem pogojev: 10 let morajo živeti v Sloveniji, ne smejo biti kaznovani, imeti morajo dokaz, da jim bo prenehala prejšnje državljanstvo, ne sme jim biti izrečen »izgon« iz Slovenije, dokazati morajo, da imajo zagotovljeno eksistenco (stanovanje in trajen vir za preživljanje), njihov sprejem pa ne sme predstavljati nevarnosti za varnost ali obrambo države.

Državljanji drugih republik, ki do 25. 12. 1991 ne bodo vložili vloge za pridobitev državljanstva Republike Slovenije, bodo imeli položaj »klasičnih« tujcev in bodo torej imeli le tiste pravice, ki jih ustava in zakon dajeta tujcem.

V. BLATNIK

GOZDNO-GOSPODARSTVO NOVO MESTO

n. sub. o.
68000 Novo mesto
Gubčeva 15
Telefon: h.c. 068 21-065

odkupi

VSE VRSTE GOZDNIH SORTIMENTOV (hlodi, drogovji, celuloza, jamski les, prostorninski les, drva in ostale sortimente)

od 21. 10. 1991
PO NOVIH — VIŠJIH ODKUPNIH CENAH.

Informacije za posamezna področja so:

— Črnomelj	tel. 51-147
— Novo mesto	21-125
— Straža	84-527
— Trebnje	44-069
— Komercialna služba Novo mesto	21-913

Odkup se vrši po standardu gozdnih sortimentov in ga opravljajo strokovno usposobljeni odkupovalci Gozdnega gospodarstva Novo mesto.

Se priporočamo!

Naša anketa

Praznovanja bo dovolj

Glede na to, kako dela republiška skupščina, se zna zgoditi, da bo 29. novembra uradno še vedno praznik. Četudi bi se to zgodilo, rojstnega dneva bivše Jugoslavije, na katero bo imel le malokdo lepe spomine, zanesljivo ne bomo praznovali. Sicer pa naj bi se slovenska skupščina o predlogu zakona o praznikih in dela prostih dnevih v Sloveniji odločala 21. novembra. Predlog, ki ga je vlada že potrdila, so pripravili v republiškem ministertvu za delo, upoštevaje poslanske pripombe in predloge pa tudi rezultate javnomnenjske raziskave. V Sloveniji naj bi po njem imeli sedem državnih praznikov: novo leto, ki bi ga praznovali 1. in 2. januarja, Prešernov dan 8. februarja, dan ustanovitve OF 27. aprila, praznik dela 1. in 2. maja, dan slovenske državnosti 25. junija, dan spomina na mrtve 1. novembra in dan samostojnosti 26. decembra. Vsi ti prazniki so seveda dela prosti dnevi, če pa pridejo na nedeljo, naj bi se ne prenašali na delovni ponedeljek. Poleg teh državnih praznikov naj bi bili dela prosti še naslednji cerkveni prazniki: velika noč oziroma velikonočni ponedeljek, binkošti, Marijino vnebovzetje (15. avgust) in božič (25. december). Nekaterih praznikov po novem ni več, predvsem tistih, povezanih z drugo svetovno vojno in Jugoslavijo. Ostal naj bi le dan OF kot obeležje protifašističnega boja Slovencev in upora proti okupatorju. Dobili pa smo nekaj novih praznikov, na primer Prešernov dan ter nekaj novih prostih dni ob pomembnih cerkvenih praznikih, ki jih praznujejo tudi v razviti Evropi. Praznovali naj bi torej kar izdatno, seveda pa bo treba tudi delati, če naj bi preživeli.

RENATA ŽNIDAR, moderatorica na sevniskem radiu: »Kot srednješolka bi se morda morala veseliti čim večjega števila praznikov in s tem pouka prostih dni. Toda resnici na ljubo moram povedati, da se mi zdi malce pretirano, kakšen pomen dajemo pri nas raznim praznovanjem. Zdi se mi, da smo še vse preveč zazrti v preteklost, premalo pa imamo pred očmi, kaj bo z nami v prihodnosti. Kakor da bi se tako hoteli izogniti kruti realnosti, krizi in vsej tej godljji, v kateri smo se znašli.«

MARIJAN DOLENŠEK, kmet iz Dolenjih Laknic: »Odgovoril bom bolj na splošno. Sem za čimmanj praznikov in tisti, ki jih bomo praznovali, naj bodo pošteti in naj bodo odraz volje ljudi. Zavzemam se za to, da bi čimveč delali in čimmanj praznovali, saj bomo le na ta način nekam prišli oziroma se bomo hitreje in zanesljivo približali razvitim evropskim državam.«

PETER COLARIČ, študent z Broda pri Podbočju: »Po mojem bi morali sedaj dati več poudarka verskim praznikom, ki so bili pod prejšnjo oblastjo povsem prezrti. Mislim na veliko noč, božič, veliki smaren, sem pa tudi za to, da ostanejo nekateri stari prazniki, ki so pomembni za slovensko zgodovino, kot na primer OF in dan vstaje. V prvi vrsti bi iz kolektorja umaknil vse praznike, ki spominjajo na dosedanja Jugoslavijo, predvsem dan JLA in 29. november.«

VLADO LAVRINŠEK, natakari iz Brvi pri Gornji Pirošici: »Zavzemam se predvsem za to, da bi imeli tudi pri nas praznike tako, kot jih imajo drugje po Evropi. Do sedaj je bilo kar nerodno, ko so zlasti ob nekaterih večjih cerkvenih praznikih prišli naši zdomci domov, pri nas smo morali pa delati. Sedaj, ko gremo v Evropo, bi se lahko po njej zgledovali tudi v tem. Da pa ne bi bilo praznikov preveč, ukinito tiste, ki so povezani s prejšnjim režimom.«

BRANE LESAR, delavec LIK Kočevja na čakanju: »Trenutno sem doma, zato je zame vsak dan, kot bi bil praznik. Menim, da predlaganih praznikov ni veliko, saj jih je toliko kot prej. Novost so cerkveni prazniki, ki pa me ne motijo. Za binkoštno nedeljo ali Marijino vnebovzetje sicer nisem vedel, a če sta predlagana za dela prosta dneva, sta najbrž pomembna cerkvena praznika.«

BRIGITA KLUN, delovna terapevtka v DPP Ribnica: »Praznikov se mi zdi kar dovolj in prav se mi zdi, da se ne prenašajo, če pridejo na nedeljo. Sistem vere ni uničil, zato se je vedelo za božič in veliko noč, manj pa na primer o Marijinem vnebovzestju. Tudi za Prešernov dan mnogi niso vedeli. Zdi se mi prav, da imamo dan, posvečen kulturi, le obeležiti ga bo treba bolj dostojno. 26. december se mi zdi podaljšanje božičnih praznikov.«

TONE ČERNIČ, slikopleskar iz Križevske vasi pri Metliki: »Pozimi bom praznoval vse praznike, cerkvene in posvetne, polti pa zaradi narave dela — če seveda delo bo — ne bo ne petka ne svetka. Če pa dela ne bo, bom imel praznik vsak dan, česar si nikakor ne želim. Sicer pa bodo o tem, kdaj bodo po novem prazniki in kateri dnevi bodo dela prosti, tako ali tako odločali drugi, ne oziraje se preveč na to, kaj misli ljudstvo.«

MAJDA PAVLIN, referentka uvoza v črnomalskem Beltu: »Pameten se mi zdi predlog, naj se prazniki, ki bi prišli na nedeljo, ne bi prenašali na ponedeljek. Sicer pa naj bi jih po novem ne bilo več kot prej, saj moramo delati, da bomo postavili gospodarstvo na noge. Prav pa je, da nekaj praznikov le imamo, že iz spoštovanja do nekaterih dogodkov in zgodovine. Vseeno pa je najpomembnejše, da čimveč delamo in ne le praznujemo.«

IVAN BOŽIČ, Plastika Smolenja vas, Novo mesto: »Prazniki naj bodo takrat, kot so tudi po drugih evropskih državah. Najbolj sem vesel, da bomo letos za 29. november delali. Toliko škode, kot jo je naredila prejšnja oblast, je ne more nihče več. Želel bi si, da bi bil poslej največji državni praznik dan slovenske osamosvojitve, božič pa največji družinski praznik.«

PRISPEVAJTE MED ZA HRVAŠKO!

TREBNJE — Čebelarstvo društvo Trebnje prosi vse čebelarje v občini, naj kot humano pomoč Hrvaški prispevajo po 3 kilograme medu. Zbiranje bo potekalo v vseh družinah (Trebelno-Mokronog, Sentrupert-Mirna, Trebnje), natančnejša navodila pa čebelarji dobijo pri predsednikih. Tako zbrano pomoč bodo prevzeli aktivisti Rdečega križa.

Sejmišča

BREŽICE — Sobotni sejem prašičev je bil tokrat slabo obiskan. Rejci so ponujali le 138 do tri mesece starih prašičev in 26 starejših. Prvih so prodali 85 po 150 tolarjev, drugih pa 12 po 110 tolarjev kilogram žive teže.

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Ta ponedeljek je novomeška tržnica kazala klavno podobo. Prodajalcev je bilo komajda za nekaj stojnic, še bolj redki pa so bili kupci. Zanimivo je, da sicer deluje tržna konkurenca, vendar se je eni le ne zavedajo. Tako je bilo moč ta ponedeljek kupiti kostonj enake kakovosti po 15 in 30 tolarjev, podobno pa je bilo tudi z jajci. Na tržnici je bilo ta ponedeljek še vedno mogoče kupiti jabolka za ozimnico sort gloster in delišes po 25 in 30 tolarjev, čebulo za ozimnico po 25 tolarjev. Neolusčeni orehi so veljali 200 tolarjev, sirček je gospodinja ponujala po 100 tolarjev, 80 tolarjev pa je hotela za lonček posnete smetane. Tudi v pokritih stojnicah Sadja in zelenjave in pri Deladinju se pozna meja s Hrvaško. Ponudba je manjša, cene pa zaslojene. Grozdje je veljalo 75 (60) tolarjev, hruške 60 (55) tolarjev, radič 50 tolarjev, endivija 40 tolarjev, mandarine 89 (90) tolarjev, limone 93 (90) tolarjev, česen 265 (250) tolarjev, pomaranče 96 (90) tolarjev, fižol 45 tolarjev, kaki 90 tolarjev, zelje 10 tolarjev.

Kmetijski nasveti

Z mlekom se bo zaostri

Sanjati o sodobni Evropi, kjer je vse lepše in boljše, sicer ni prepovedano, bolje pa je stopiti na trdna tla vedenja, da tam ni in tudi nam ne bo ničesar podarjenega. Če ostanemo pri mleku, moramo vedeti, da lahko do bolj čistega in higiensko neoporečnega mleka pridemo samo z boljšim delom in večjimi higienskimi zaostritvami. Prav to pa prinaša novi zakon o higieni pridobivanja in prometa z mlekom, ki ga pospešeno pripravljajo pristojni v republiki.

Nove naloge in zahteve bodo za rejce resnično velike. Kdor bo hotel oddajati mleko za javno porabo, bo moral pred začetkom oddajanja zagotoviti veterinarsko-sanitarni pregled vimenah vseh molznic in si na posebnem tečaju pridobiti znanje o higieni. Toda to je še najmanj; mleko bo treba takoj po molži ohladiti na 6° do 8°C, pred prodajo pa ga pasterizirati, sterilizirati ali s kuhanjem toplotno obdelati. Surovo mleko bo dovoljeno prodajati le pod posebnimi pogoji sosedom, sorojnikom, planincem v hribih in turistom v kmečkem turizmu, v ta namen pa bo moral rejec pridobiti posebno dovoljenje, mleko pa vidno označiti s pripombo, da gre za surovo mleko, ki ga je potrebno pred uporabo prekuhati.

Močno se bodo zaostri — seveda če bo zakon sprejet — tudi zahteve glede števila mikroorganizmov, somatskih celic, antibiotikov in drugih zaviralnih snovi v mleku. Organizator odkupa naj bi sam ali v sodelovanju s pooblaščenimi laboratoriji vse to ugotavljal za vsako kmetijo posebej in bo ob upoštevanju odstotka mlečne tolšče in beljakovin to upošteval pri plačilu.

Novi zakon p redvideva tudi močno zaostren odnos do kršiteljev zakona, predvsem pa do mlečnih prekrševalcev. Dolivalec vode bodo za daljši

• **KMET BO LAHKO TUDI OB »LICENCO«** — V primeru, da bo milijonov mleka vseboval več kot deset milijonov mikroorganizmov, bo veterinarska inspekcija odredila ukrepe za odpravo pomanjkljivosti. Če tudi to ne bo zaleglo, bo kmetu odvzeto dovoljenje za promet z mlekom, to pa utegne prizadeti marsikatero našo kmetijo, ki ji mleko pomeni edini vir rednega dohodka. Udarjeni bodo zlasti manjši rejci, ki nimajo denarja za hladilnico in sodobnejšo opremo.

Čas prepovedali oddajanje mleka, kaznovali pa bodo tudi higiensko oporečno mleko. Če bo na primer zelo slabe kakovosti, bo odbitek znašal kar 25 odstotkov. Zdjaj, ko je zaradi zapiranja jugoslovanskega trga mleka pri nas preveč, si zaradi tega odkupovalci ne belijo glave. Kaj pa rejci?

Inž. M. LEGAN

Zaprto trg za plemensko govedo

Prodaja v območju nekdanje Jugoslavije je skoraj popolnoma zamrla — Odkupljenega več starega klavnega in mladega pitanega goveda

RIBNICA — Vodja odkupa v Kmetijski zadrugi Ribnica Alojz Marn je za naš list nekoliko podrobneje razložil, kako poteka odkup živine letos v primerjavi z letom prej. Tako so plemenske živine odkupili letos skoraj trikrat manj, starega klavnega goveda skoraj še enkrat več in mladega pitanega goveda za dve tretjini več.

»Odkupimo največ mleka, razne živine in konj. Zato je za nas zelo pomemben tudi odkup mleka, ki smo ga letos odkupili za okoli 100.000 litrov več ali 2.268.332 litrov. Ta odkup pa je tesno povezan z odkupom razne živine. Tako močno upada odkup plemenske živine, ker se je naš južni trg zaprl, najprej v Srbiji, Makedoniji in Črni gori, zdaj pa zaradi vojne še na Hrvaškem in v Bosni. Hkrati so se letos začele težave v največjih ribniških podjetjih in vedno več ljudi ostaja brez dela v tovarnah,

NAŠE IN EVROPSKE MOLZNICE

LJUBLJANA — Po podatkih, ki so jih zbrali v Kmetijskem inštitutu Slovenije, se je v Sloveniji v petih letih število kmetij, ki oddajajo mleko, zmanjšalo za petino, od 58.413 na 47.018. Zato pa se je povečala količina oddanega mleka na posamezno kmetijo. Medtem ko je leta 1971 ena sama slovenska kmetija oddala na leto nad 50.000 litrov mleka, je bilo lani takih že 365. Vse to dokazuje, da proces večanja kmetijskih obratov tudi pri nas vendarle poteka, četudi prepočas. Mnogo hitrejši je v deželah Evropske gospodarske skupnosti, s katerimi bi se radi primerjali. Tam se je število kmečkih gospodinjstev, ki oddajajo mleko, domala za pol zmanjšalo. Računajo celo, da reja krav ni več domosna, če ni v hlevu vsaj 30 molznic.

• Ironija je zadnja faza razočaranja. (France)

• Izobraženosti je z vsakim dnem manj, ker se naglica povečuje. (Nietzsche)

zato delajo doma, na kmetijah. Tako so več plemenske živine privezali in z več delovnimi rokami tudi več pridelali.

V skoraj istem številu, kot je upadel odkup plemenske živine, pa je porasel odkup starega klavnega goveda. Porasel pa je občutno odkup tudi mladega pitanega goveda, in sicer od lanskih 133 na letošnjih 224 glav. Za oba ta najobčutnejše povečana odkupa pa je še poseben vzrok, značilen letos le za območje občine Ribnica. Tu je bila namreč velika suša, zaradi česar je bil pridelek krme manjši. Odkup konj in žrebet je lani občutno upadel, zdaj pa ostaja na skoraj isti ravni, kot je bil lani. Vzrok za tako stanje je nizka odkupna cena. Konji in žrebeta gredo v izvoz.

POZNA TRGATEV NA VINOMERU — V sredo pretekli teden so imeli vsi zaposleni v metliški Vinski kleti službo na prostem. V zadrugnih vinogradih na Vinomeru so za izbor najprej pobrali zrel laški rizling in tistega, ki ga je napadla žlahtna gnoloba. Iz njega so stisnili tisoč litrov mošta, sladkorna stopnja pa je bila 102 st. Oe. Potem je prišla na vrsto še pozna trgatve. Okrog 3 tisoč litrov mošta pozne trgatve je imelo 96 st. Oe. Tako s količino kot s kvaliteto grozdja so v Vinski kleti zadovoljni. Sicer pa je na trtah ostalo še nekaj laškega rizlinga, od vremena pa je odvisno, ali bo primeren za jagodni izbor ali celo za ledeno vino. (Foto: M. B. J.)

Pesa omili radioaktivno sevanje

Znanost je potrdila ljudsko zdravilstvo

V talmudu, judovski sveti knjigi, je zapisano, da ljudje, ki uživajo rdečo pesa, ne obolevajo zaradi gnojnih bolezni in gobavosti. Tudi Galen, priznani antični zdravnik, je tej rastlini pripisoval zdravilno moč, ne da bi poznal njene sestavine. Rdeče pesa se je močno uveljavila tudi v ljudskem zdravilstvu. Uživanje njenega svežega soka se obnese pri akutnih vročinskih boleznih, gripi, pljučnici in plevritisu, ugodno pa učinkuje tudi na uravnavanje krvnega pritiska. Mešanica sokov rdečih pesa, korenja in redkve v enakem razmerju je staro ljudsko zdravilo proti slabokrvnosti, pospešuje pa tudi delovanje jeter, želodca in tankega črevesa.

Dandanašnji razvoj znanosti in znotraj nje analitične kemije omogoča ugotavljanje najmanjših količin sestavin posameznih snovi. Potrjeno je, kar so zdravniki in ljudska medicina ugotovili z izkustvom. V rdečem barvilu pese je sorazmerno velika količina železa, ki obnavlja rdeča krvna telesa, brez katerih ni presnavljanja in oskrbe organizma s kisikom. Sok rdečih pesa zato učinkuje celo kot zdravilo proti levkemiji, antocian, ki ga vsebuje, pa preprečuje rast tumorjev.

In kot najnovejši; sok rdečih pesa po ugotovitvah raziskovalcev omili posledice radioaktivnega sevanja, te preteče nevarnosti sodobnega življenja in sodobne medicine, ki ne more brez uporabe rentgenskih žarkov. (K. g.)

— n

POSESTNIKI GOZDOV, NUDIMO VAM SODELOVANJE!

LESO

Črnomelj, d.d.
Belokranjska cesta 40
68340 ČRNOMELJ

ODKUPUJE

smrekovo, hrastovo in bukovno hlodovino.

Nudimo vam ugodne cene in plačilo v 5 do 7 dneh.

Za informacije pokličite po telefonu 068-53-111 oddelek nabave.

Na vprašanje o bodočnosti, ki se obeta kmetijstvu v ribniški občini in cenah, pa je odgovoril:

»Zaradi visokih cen močno upada nakup umetnih gnojil. Če bodo cene tako divjale, kmetje teh gnojil sploh ne bodo več kupovali, saj je treba zdaj za vrečo gnojila odšteti že blizu 1.000 SLT. Vse to pa pomeni, da bo manjši pridelek krme, hkrati pa tudi manj živine, mleka itd. Z odkupnimi cenami mleka so kmetje še vedno nezadovoljni. Nekoliko bolj, a še ne povsem, pa so zadovoljni s cenami za meso oz. živino, ki je porasla v dveh mesecih od 43 din za kilogram žive teže na 81 din.« Velike težave se obetajo tudi pri nakupu telet. Slovenski kmetje jih vedno pogosteje prodajajo naravnost drugim kupcem. Iz Hrvaške in drugih območij nekdanje Jugoslavije pa telet ne bo zaradi vojne, prepovedi izvoza, zapletov pri prevozu skozi carino itd.»

J. PRIMC

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanic

Razkisanje vina

(Nadaljevanje)

V prejšnjem članku sem pisal o naravnem ali biološkem razkisu vina, ki pomeni spreminjanje ostre jabolčne kisline v vinu v milejšo mlečno s pomočjo bakterij.

Kemijski razkis, ki ga zakon o vinu dovoljuje, pa pomeni razkis samo v vinih, ki so doživela naraven razkis. Vinska kislina je za okus vina najkvalitetnejša. Sol, ki jo damo v vino, najprej pobere vso vinsko kislino, šele nato pride do vezave z jabolčno. To je ena od slabih strani ali nevarnosti kemijskega razkisa. Vino brez kisline nam ne bi bilo všeč. Nemški zakon o vinu predpisuje celo, da mora po razkisu ostati v vinu vsaj pol grama vinske kisline, sam svetujem najmanj en gram za naša vina. Vino iz naših krajev brez vinske kisline bi tako spremenilo značaj, da ga ne bi prepoznali, spominjalo bi nas na milnico. Sodoben kletar ob trgatvi določi poleg sladkorne stopnje tudi skupne kisline. Podatek o kislini mu nekaj pove o okusu bodočega vina in o potrebni dozi žvepla pred alkoholno fermentacijo.

Ako bi bilo skupnih kislin 15 gramov na liter, bi bilo smiselno razkisati mošt pred vrenjem. Toda koliko? Ne bi smeli zmanjšati kislin pod 10 gramov na liter mošta. Razkis za 5 gramov na liter je velik. Svetoval bi ga le takrat, če bi ostalo v moštu še najmanj 3 g/l vinske kisline. Zato moramo razpolagati tudi s podatkom o vinski kislini pred kemijskim razkiso. Med alkoholno fermentacijo nekaj vinske kisline izgubimo. Letos je za kemijski razkis mošta že prepozno.

Kako se lotimo razkisa vina? Tistim, ki se bodo letos prvič lotili te

ga zahtevnega postopka, svetujem, da se odločajo za znižanje samo za 1 gram skupne kisline na liter. Da to dosežemo, potrebujemo 67 gramov kalcijevega karbonata (CaCO₃) na hektoliter vina. Odmerjene doze ali količine soli pa ne stresemo v celotno količino vina. Iz sode potegnemo 15% vina v škafo in v to počasi stresamo sol in mešamo z leseno palico. Vezava soli s kislino je kemijski proces, ki sprošča plin in vino se peni. Penjenje ne sme biti močno, ker sicer zgubljamo vinskno cvetico in tudi svežino. Ko imamo občutek, da penjenje pojenjuje in smo stresli že celotno količino soli, zlijemo to razkisano vino nazaj v sod. Na ta način ohranimo v vinu več vinske kisline. V delni količini vina se je namreč vezala vsa vinska kislina, preostali del soli, ki je ostal še nevezan, je reagiral z jabolčno kislino. Ako bi vso sol stresli direktno v sod, bi bila jabolčna kislina nedotaknjena. Svetujem, da vino med mešanjem v škafo pokušate da dobite občutek, kakšnega okusa je zelo razkisano vino. Deluje lahko, skoraj slano.

Kemijsko razkisano vino je postalo bolj dostopno tudi bakterijam jabolčno — mlečnega razkisa. Ta nevarnost ni majhna, in če ne držimo vina pod stalno količino prostega SO₂ minimalno 20 mg/l, bomo doživeli na spomlad, ko se otoli, še biloški razkis in vino bo brez dovolj kisline. Zato vinogradnikom, ki ne kletarijo vina v dotočeni posodi, ne svetujem, da se odločijo za kemijski razkis. To svetujem samo tistim, ki imajo prekislo vino in ga nameravajo stekleničiti in ki razumejo v celoti teorijo, ki sem jo v tem članku opisal.

Za tiste vinogradnike, ki želijo obvladati vse dovoljene postopke v kletarstvu, še ena novica: v Evropi je kemijsko razkisujejo vino z dvojnimi solmi. Kmetijski inštitut Slovenije letos že drugo leto preizkuša to tehniko razkisa, in sicer jo je lani v Zadrugi kleti v Metliki, letos v Sežani. Rezultati tega postopka bodo objavljeni.

Mag. JULIJ NEMANIČ

NOVEMBRSKO MLEKO PO 10,20 TOLARJA

LJUBLJANA — Novembrsko mleko s 3,6-odstotno tolščo bo rejec dobil plačano po 10,20 tolarja, je sklenil odbor za mleko, potem ko je imel na voljo najnovejše podatke kmetijskega inštituta o pridelovalnih in rejskih stroških. Lastna cena mleka se je namreč pretekli mesec povečala kar za 17 odst., k temu pa so največ pripomogle podražitve kmetijske mehanizacije, gnojil in nafte. Nova odkupna cena bo zdaj pokrivala 82 odst. stroškov pridobivanja mleka.

gospodinski kotic

Teletina in mlada govedina

Najboljša teletina je od 5 do 6 tednov starih telet, ki so bila krmljena z mlekom. Ker je klavni izkoristek pri zelo mladih teletih izredno majhen, pitajo danes teleta do starosti štirih mesecev, da pridobijo težo. Teletina je svetlo rožnate barve in je delno obdana z belim lojem. Ima tanka, nežna mišična vlakna z malo vezivnega tkiva, zato je lahko prebavljiva in primerna tudi za dietno pripravo hrane. Proizvodnja telečjega mesa zelo upada, bolj ekonomično je teleta izkoriščati za reprodukcijo ali za proizvodnjo mladih pitanih govedi. Kako uporabimo posamezne dele živali?

GLAVO navadno kuhamo s kožo vred. Največkrat meso kuhane glave odlučimo od kosti in ga pripravimo na primer v solati. Glava vsebuje tudi precej klejevine, zato lahko pripravimo žolico. PRIŽELJC blanširamo in ocvremo, VRAT pa je dober za zrezke, sekance, lahko ga nadevamo in pečemo kot pečenko. ZAREBNICE nam dajo zelo okusno pečenko, če jo pečemo v celem kosu. LEDVIČNI DEL je zlasti dober z ledvičko vred. PRSNI DEL kuhamo, polnimo z nadevi, pečemo ali cvremo. Uporabimo ga tudi za raguje in obare. PLEČKA nadevamo in pečemo kot pečenko ali pa dušimo za omako. KRAČE so dobre pečene, če jim od kosti odstranimo

trde mišice. NOGE postavimo na mizo kuhane s kislim hrenom. Iz njih kuhamo tudi žolico. Dele STEGNA pa uporabimo takole: FRIKADO pečemo v celem kosu, pripravimo dunajске zrezke ali zvitke. OREH in OREŠČEK dušimo, pečemo, nadevamo in pripravimo vse vrste zrezkov. FLAM ali trebusevina je za obare in raguje.

Za pripravo TELEČJIH ZVITKOV potrebujemo 1,5 kg telečjega stegna, sol, 15 dag gnjati, 5 dag parmezana, 2 rumenjaka, 10 dag slanin, 10 dag olja, 1 dl kisle smetane, peteršilj in poper. Meso zrežemo na tanke zrezke, jih malo potolčemo, osolimo, popopramo in namažemo z nadevom. Zrezke zvijemo, jih povežemo z nitjo in spečemo na olju. Nazadnje polijemo zvitke s kislom smetano in potresemo s peteršiljem.

In še, kako pripravimo SONČNO PEČENKO. Potrebujemo 2 kg ledvičnega dela ali stegna, 5 dag suhe slanin, sol, lupino limone, rdečo papriko, malo oreščka, 10 dag olja, 1 dl kisle smetane ter vodo ali juho. Meso osolimo, dodamo vse dišave in začimbe, ga pokrijemo z rezinami slanin, polijemo s segretim maslačom in pečemo pri 200°C. Ko je meso mehko, dodamo smetano, malo tekočine in dušimo. Ob serviranju pečenko prelujemo z omako.

HELENA MRZLIKAR

Nova podoba nakupa

Novotehna v Novem mestu odpla Tehnično-prodajni center — Na 1.000 m² naprodaj preko 5.000 izdelkov

NOVO MESTO — V sredo, 30. oktobra, je trgovsko podjetje Novotehna v preurejenih prostorih nekdanje Novolesove stavbe na Cesti komandanta Staneta v Novem mestu predalo namenu Tehnično-prodajni center. V njem je na 1.000 kvadratnih metrih preko 5.000 izdelkov, kupiti pa je mogoče vse, od bele tehnike, akustike in svetil do barv, elektromateriala, vijakov, vodovodnega materiala, orodij ter zaščitnih sredstev in čistil.

Novotehni direktor Niko Galeša je v sredo slovesni otvoritvi centra poudaril, da je to za 241-članski kolektiv Novotehne velik poslovni uspeh ter velika pridobitev za Novotehno, Novo mesto in vso regijo. Male trgovince so čar nekakega mesta, razvoj pa zahteva še kaj drugega. Za nakup Novolesove poslovne stavbe so se v Novotehni odločili v letošnjem aprilu. Celotna investicija, katere rezultat je sodoben tehnično-prodajni center, je vredna 50 milijonov tolarjev. Poslovni rezultati so Novotehni omogočili, da jo je v celoti plačala letos, poleg tega je avgusta predala namenu tudi po-

doben center v Metliki.

Novo Novotehno in novomeško trgovsko pridobitev je v prisotnosti številnih Novotehničnih poslovnih partnerjev, predstavnikov gospodarstva in oblasti odprl Maks Bastil, republiški minister za tržišče in splošne gospodarske zadeve. V slavnostnem nagovoru je dejal, da v današnjih gospodarskih razmerah ni veliko podobnih dogodkov. Da je taka naložba v zaostrenih in ne-normalnih pogojih gospodarjenja pogumno dejanje, vedo tudi v Novotehni. Dolgo pričakovano pridobitev se bodo trudili upravičevati z dobro ponudbo in tudi s sprememljenim odnosom do kupca, tako da slogan o novi podobi nakupa ne bo le fraza. Ob otvoritvi novega Tehnično prodajnega centra je Novotehna številnim gostom predstavila tudi avtomobilski program svojega novega poslovnega partnerja Cimos Citroena, na ogled pa sta bila tudi dva avtomobila General Motorsa, ki ga zastopa Novotehna kot edini pooblaščen prodajalec v Sloveniji.

Z. L.-D.

ODPRTO PRODAJNI CENTER NOVOTEHNE — Maks Bastil, slovenski minister za tržišče in splošne gospodarske zadeve, je skupaj z Nikom Galešo, direktorjem Novotehne (na sliki), odprl v prostorih nekdanjega Salona pohištva nov tehnično-prodajni center, v katerem je na 1000 m² naprodaj več kot 500 izdelkov. (Foto: J. Pavlin)

Sadje z zelenice

NOVO MESTO — Poslanec Zelenih Andrej Bartelj je novomeški parlament pred tednom seznanil z ogorčenjem prebivalcev novomeške Jerebove ulice, ker je na mini zelenico med bloki in gostinsko šolo postavljen kiosk, o čemer njih tudi nihče ni nič vprašal. Dokazal je, da je kiosk očitna kršitev nekoliko pred tem sprejetega odloka o prostorsko ureditvenih pogojih za območje mestnega jedra Novega mesta. V njem piše, da mora za morfološko enoto Sodišče, kamor ta nesrečna zelenica spada, ostati razmerje zelenih površin in zazidave nespremenjeno, potrebno pa je zagotoviti zahtevnejšo parkovno ureditev. »Je postavitev kioska zahtevnejša parkovna ureditev?« je v imenu prebivalcev Jerebove vprašal poslanec.

Jože Preskar, sekretar občinskega sekretariata za varstvo okolja in urejanje prostora, ki je izdal dovoljenje za postavitev kioska na omenjeni zelenici, je predvsem poudarjal, da so izdali le začasno dovoljenje za šest mesecev. Za-

radi tega krajanov niso nič spraševali, za mnene pa so vprašali šolo. V poskusnega pol leta naj bi menda bila tudi ostra kontrola, ali bo lastnik prodajal res le tisto, za kar ima dovoljenje, to pa naj bi bilo sadje in zelenjava. In zakaj so sploh izdali dovoljenje za kiosk na tej zelenici, kar je pri vseh zadevah najbolj sporno? Med drugim zato, da bi preprečili črno postavitev, se je glasil odgovor, ki se je zdel Bartlju smešen, saj so stvari za črno postavljene objekte jasne! Poleg tega pa odlok o prostorsko ureditvenih pogojih še ne velja in torej ne more biti kršen, je dejal Jože Preskar, na kar pa se je odzval direktor Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine, Jovo Grobovšek, da je s to postavitvijo kioska kršen tudi odlok iz leta 1982. Da tako godrnjanje okrog novega kioska ni potrebno, ker se bomo sčasoma nanj navadili in v njem kupovali, kar je pripomnila poslanka Marija Kocjančič, ne spremeni dejstva, da je Novo mesto zelo mačehovsko do zelenih površin.

Hrvaških bolnikov skoraj ni več

Čakalnice v zdravstvenem domu vse bolj prazne, prav tako pa tudi blagajna — Čakaje na ureditev sistema plačevanja med Slovenijo in Hrvaško

METLIKA — Še pred letom dni je bila četrtna do tretjina vseh pacientov v metliškem zdravstvenem domu iz Hrvaške, predvsem iz žumberškega in obkolpskega območja. Toda od začetka letošnjega leta, ko se je participacija v slovenskem zdravstvu krepko povišala, je v tukajšnji zdravstveni dom prihajalo vse manj ljudi iz Hrvaške, posebno pa se je to občutilo v zobozdravstvu.

Po denarni osamosvojitvi Republike Slovenije pacientov iz Hrvaške v Metliki tako rekoč ni več. Po besedah direktorja zdravstvenega doma dr. Blaža Mlačka je to povsem razumljivo, saj je onemogočeno plačevanje med zdravstvenimi skupnostmi. Povrh tega so pacienti iz Hrvaške samoplačniki, kar pomeni, da morajo zdravstvene storitve in zdravila plačevati v tolarjih, kar je starejšim, ki so bili med bolniki v večini, precej težko.

Razumljivo, da jim v metliškem zdravstvenem domu ni vseeno, če izgubijo toliko pacientov. Zato so pred dvema mesecema sprejeli na obisk predstavnike zdravstvene skupnosti Ozalj in sklada zdravstvene skupnosti Hrvaške iz Zagreba, na katerem je tekla beseda o referendumu na tistih hrvaških območjih, ki naravno gravitirajo k metliškemu zdravstvenemu domu, da se

odločijo, kje želijo uveljavljati svoje pravice iz zdravstvenega varstva. »Na podlagi števila prebivalcev, ki bi se odločili za našo zdravstveno ustanovo, bi sklenili sporazum med našim domom kot izvajalcem in hrvaškim skladom za zdravstveno varstvo. Vendar sta denarna osamosvojitve Slovenije in vojna na Hrvaškem prekinili dogovarjanja,« pove dr. Mlačak. Sicer pa v metliškem zdravstvenem domu mislijo, da bo potem, ko bo urejen sistem plačevanja med Slovenijo in Hrvaško, sprejeta tudi konvencija o ugotavljanju pravic iz zdravstvenega varstva, kot velja za suverene države v Evropi.

In kaj sedaj pomeni toliko manj pacientov? Kadrovska zasedba je sicer po normativih, ki veljajo za število prebivalcev v metliški občini, v zobozdravstvu pa tega normativa sploh ne dosega. Res, da lahko sedaj več časa

Slovenija ni premajhna za regije

Novomeški posvet o regionalizmu pokazal, da večina zagovarja regionalno organiziranost Slovenije — Kaj, če neko območje noče biti povezano?

NOVO MESTO — Eno tistih vprašanj, ki v okviru razprav o novi slovenski ustavi buri slovensko politično sceno, je vprašanje regionalizma. Ali naj bo Slovenija država majhnih občin, podobnih sedanjim krajevnim skupnostim, in močnega centra, ali bi morala biti neka vmesna organizacijska stopnja? Nedavni novomeški posvet, ki so ga pripravili liberalni demokrati, udeležili pa so se ga poslanci raznih strank, je pokazal, da skoraj ni stranke v Sloveniji, ki ne bi zagovarjala regionalizma.

V Liberalno demokrati stranki z Jožefom Školčcem na čelu menijo, da je decentralizacija Slovenije predvsem razvojno vprašanje. Če nova država ne bo imela poslušna za posebnosti regij, bo najbrž naletela na mnoge težave, saj se ljudje čutijo pripadniki posamezne pokrajine, v kateri bolje vidijo svoj položaj in možnosti uresničevanja svojih interesov. Obstoj regij, ki so sicer žive tudi v evropski zavezi, bi že zaradi poznavanja problemov manjšal družbene in druge napetosti med centrom in najmanjšimi upravnimi enotami. Zago-

vorniki regionalizma — ti niso samo zunaj Demosa — navsezadnje menijo, da je Sloveniji že do sedaj koristil politični razvoj.

Regij v Sloveniji naj bi bilo 12, in sicer pomurska, podravska, koroška, savinjska, zasavska, osrednjeslovenska, goriška, notranjska, primorska, dolenska in spodnjeposavska. Regije naj bi imele 22 predstavnikov v 40-članskem državnem zboru, ki naj bi bil drugi zbor v slovenskem parlamentu. Državni zbor naj bi bil s svojo regionalno večino in možnostjo veta precejšnja varovalka pred težnjami centralističnega urejanja zadev in centralističnimi poslegi. To naj bi bilo največ, o čemer bi se

ta trenutek dalo dogovoriti, da gre v novo ustavo o regionalizmu, ki si ga eni razlagajo kot politično, drugi kot gospodarsko vprašanje, tretji pa z njim mislijo na lažje urejanje komunale, šolstva, zdravstva ipd. Obetajo pa se še problemi, saj ravno dolensko-belokranjska razmišljanja kažejo, da to območje, ki se šteje kot enotno, ne želi več biti enotna regija in skupno urejati stvari.

Z. L.-D.

NOV PREDSEDNIK

ŽUŽEMBERK — V drugem krogu volitev za novega predsednika sveta krajevnih skupnosti Žužemberk sta se konec oktobra pomerila liberalni demokrat Franc Škufca in krščanski demokrat dr. Leopold Kocutar, ki sta v prvem krogu izmed štirih kandidatov zbrala največ glasov. Za novega predsednika so Žužemberčani izvolili Franc Škufco. Zanj je glasovalo 64 odst. tistih, ki so prišli na volišča.

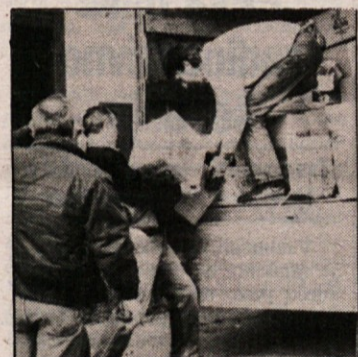
Stanovanja v lasti Zarje

Novomeška podjetja so v stanovanjsko podjetje prenesla že za 70 milijonov mark stanovanj

NOVO MESTO — 30. oktobra je bil v Novem mestu slavnostni podpis pogodbe o ustanovitvi stanovanjskega podjetja Zarja, ki naj bi začelo delovati s 1. januarjem 1992. Gre za prvo podjetje te vrste v Sloveniji, zaradi česar naj bi »novomeški model« celotno prodajali. Projekt oblikovanja stanovanjskega podjetja je nastajal hkrati z nastajanjem novega stanovanjskega zakona, tako da je nared vsega štirinajst dni po

sprejetju zakona v republiški skupščini. Urejanje tega področja na podjetniški način pa je novomeška vlada pod vodstvom mag. Boštjana Kovačiča predvidela že v vladnim programom.

Stanovanjsko podjetje Zarja je kapitalistična delniška družba. Po besedah njenega direktorja Stojana Horvata naj bi bila to edina oblika, ki omogoča pravilno razporeditev moči lastnikov stano-

Dobrodošla pomoč iz pobratenih italijanskih Ronk

Odziv na klic na pomoč

Metličani sami ne bi mogli pomagati beguncem

METLIKA — Metliškemu klicu na pomoč zaradi številnih hrvaških beguncem v občini, ki jim Metličani sami kljub dobri volji niso mogli več pomagati, so prisluhnili tudi drugod. Tako je že pred časom prišla v Metliko pomoč iz Lesca na Gorenjskem. Iz pobratenih italijanskih Ronk so konec oktobra na tukašnji Rdeči križ pripeljali prvo pošiljko hrane, oblačil in odevi. Bilo jih je za okrog 6 ton; v akciji v pobrateni občini, ki je trajala le tri dni in v kateri so sodelovali malodane vsi prebivalci ter organizacije, pa so zbrali še precej več pomoči, ki naj bi prišla v Metliko v tem tednu. Prav tako zbira pomoč za hrvaške begunce pobrateni Metličani iz avstrijske Wagne.

Pretekli teden je prispel v Metliko od Rdečega križa iz Nemčije tudi kombi s sanitetnim materialom, ki so ga odstopili tukašnjemu zdravstvenemu domu. Slovenski rojaki v Švici in tudi Švicarji pa so v akciji, ki jo je organiziral Martin Škof, zbrali okrog 3 tone pomoči, ki so jo 1. novembra pripeljali v Metliko. Del te pomoči, od tega tudi za 2.000 švicarskih frankov zdravil, so namenili domu počitka, ostalo, predvsem otroško hrano, oblačila in odevje, pa Rdečemu križu.

Sicer pa je v metliški občini še vedno uradno registriranih okrog 600 beguncem. Nekaj jih je odšlo v druge slovenske kraje, eni pa so se vrnili domov. Vendar je to breme še vedno preveliko za Metliko, ki ima priznan status prehodnega begunskega centra le za 200 pribežnikov.

M.B.—J.

Pojasnjena metliška skrivnost

Merilci niso imeli nikarkršnih zlih namenov

METLIKA — V nekaterih vaseh v metliški občini se dogajajo precej skrivnostne stvari, nas je nedavno opozoril eden od naših bralcev v rubriki Halo, tukaj je bralec Dolenskega lista ter pojasnil, da se neznanci potikajo okrog njihovih hiš, jih merijo po dolžini in širini, pri tem pa ne povedo, kdo so in zakaj potrebujejo podatke. Ljudje so jih menda gledali precej sumničavo, ker pa se bodo podobni pripetljaji očitno zgodili tudi v vaseh, ki doslej še niso prišle na vrsto, smo pojasnili poiskali pri predsedniku metliškega izvršnega sveta Jožetu Matekoviču.

Pojasnili je, da je bil že letošnjo pomlad v občini sprejet nov odlok o plačevanju uporabe stavbnega zemljišča, ki določa, da ponovno opravijo revizijo meritev stanovanjskih hiš, poslovnih prostorov in poslovnih površin. Po starem odloku je namreč te površine prijavljali vsak sam, in če kdo ni nič prijavil, tudi ni ničesar plačal. Zato so se tokrat odločili, da ustrezne službe same opravijo meritve. Merili so uslužbenci metliškega upravnega organa skupaj in v soglasju z geodetsko upravo iz Crnomlaja, ki je pooblaščen za ta dela. Seveda je bilo merilecem naročeno, naj ljudem pojasnijo, za kaj gre, in ker tega očitno niso storili, je prišlo do sumničev. Sicer pa je Matekovič še pojasnil, da bo 70 odst. denarja, zbranega s plačevanjem uporabe stavbnih zemljišč, vrnjeno krajevnim skupnostim za reševanje njihovih komunalnih problemov, ostalo pa bo namenjeno za reševanje skupnih občinskih komunalnih zadev.

M.B.—J.

Ena gospa je rekla, da se Novomestu za najnovejšim trgovinskim dosežkom Novotehne gotovo obeti še kakšna podobna ali celo boljša trgovina. Le-te si je šlo namreč ogledovati v razvito Evropo vodstvo Dolenske.

PRVI TELEFONI

SUHA KRAJINA — Oktober 1991 si bodo gotovo dobro zapomnili prebivalci nekaterih odročnejših krajev Suhi krajini. Konec meseca so tu namreč dočakali, da jim je končno zazvonil prvi telefon. V devetih zasebnih okrog Ajdovca je dobilo telefon 90 ročnikov, ki so za to čudo tehnike seveda morali kar precej globoko seči v žep.

Sprehod po Metliki

FANTJE IZ BENDA INDUST BAO so razočarani, ker se je malo Metličanov odzvalo njihovi prošnji za denar, s katerim bi izdali ploščo. Samo trije krajanji so mnogoštevilni, ki so dobili položnice, tudi nakazali denar. Marsikomu bo pozneje verjetno žal, kajti Jarnevič, Pečarič, Vrančar in Vinski bodo dali na tržišče ledelek, ki se ga ne bi sramovali tudi najbolj glasbeniki, in biti napisan na ovitku plošče kot »dobrotnik iz Metlike nimačje solze. Seveda je še čas postati nesmrten: oditi je samo treba na banko ali na pošto, razvezati denarnico in vplačati na položnici napisani znesek.

METLIŠKI GOSTINISCI LOKALNO ob večerih grozljivo prazni, kajti v družinskih proračunih je vedno manj denarja. Časi, ko so runde kar letele na mizo, so minili skupaj s preživetim samoupravnim sistemom, zato pa imajo krajanji v novi demokraciji več možnosti jeziti se na oblast, in to brez strahu.

ZARADI VOJNIH GROZOT NA HRVAŠKEM je porastel promet v metliških trgovinah. Metličani, ki so radi hodili po nakupih v bližnji Karlovac, so opustili, kajti tvegaje bi bilo preveliko. Zdaj kupujejo doma, česar so se razveselili predvsem trgovci.

NOVO ODPRTO PREDSTAVNIŠTVO
za prodajo stavbnega pohištva

V METLIKI

Vinogradniška 41
68330 METLIKA
tel.: 068/58-716

del. čas od 8.00 — 15.30, 1. in 3. sob. 8.00 — 12.00

JELOVICA

ŽIVINA IN SOSEDEJE — Na trditveni direktorja črnomaljske kmetijske zadruge, zapisano pretekli teden v tej rubriki, češ da sosedov sploh ne moti klavnica v središču mesta, so se oglasili še slednji. Zatrjujejo, da jih iz zadruge sploh ni nihče vprašal, ali so jim po volji hrup, smrad in mrčes iz klavnice. Če namreč doslej ni bilo pritožb, je to le posledica strpnosti sosedov, ki pa ni brezmejna. Če pa je dokaz za nezadovoljstvo to, da morajo poslati klavnico na vrata inšpekcijske službe, jezni sosedje pravijo, da lahko storijo tudi to. Sicer pa zatrjujejo, da bi bili zelo hvaležni tistemu, ki bi mu uspelo preseliti klavnico kam drugam.

REGISTRKE TABLICE — Iz Metlike je slišati, da bi prebivalci te po številu ljudi najmanjše slovenske občine še neka-ko preboleli, če bi bil na novih avtomobilskih registrskih tablicah ljubljanski grb. Nekoliko težje bi se sprijaznili, če bi bil novomeški, nikakor pa ne, če bi metliški avtomobili vozili s črnomaljskim grbom. Glede na to, da Črnomalji na te izjave uradno niso še nič reagirali, bi nepristranski opazovalec pomislil, da jim je takšno razmišljanje po volji. Toda med Črnomalji menda potihem vre kot v kadi v semiški zidnici.

Drobne iz Kočevja

ZA IN PROTI — Poslanci zbora krajevnih skupnosti skupščine občine Kočevje se vztrajajo na ločenih sejah zborov občinskih skupščin. To samo po sebi ni nič narobe, saj je v statutu določeno, da se seje praviloma ločene in da se skupne sklicujejo le, ko gre za odločanje o skupnih stvareh. Zaplete pa se, ker hočejo poslanci družbenopolitičnega zbora skupne seje. Medtem ko prvi očita, da so razprave na skupnih sejah predolge, preburne in nekonstruktivne, ter pravijo, da si sami želijo mirnih debat, drugi užaljeno predlagajo, naj gremo v nove volitve, če so poslanci različnih zborov resnično že toliko sprti med seboj, da ne morejo več niti sedeti skupaj.

EKSPRESNA IZDELAVA SLIK — Foto »S« iz Frankopanske 8 v Kočevju, ki v svojem skoraj enoletnem poslovanju kar nekajkrat ni mogel prav živeti na obrobju mesta (nasproti novega Itasa), je poskusil z novostjo: svojim strankam nudi zdaj takojšnjo izdelavo kvalitetnih barvnih slik za dokumente. Druga novost pa je v tem, da je odprto tudi v dopoldanskem času.

Ribniški zobotrebci

FAIR PLAY — Z dobičkom, dobljenim v igri Fair play, so si tisti bolj iznajdljivi Ribničani, ki jo igrajo že leto ali več, lahko odprli privatne trgovine, podjetja in obrtne delavnice. V zadnjem času pa je takšen lahek način pridobivanja zaslužka postal v Ribnici prava manija. V podjetjih so že nastali tabori igralcev - nekateri je igra združila, druge zaradi zamer razdružila in sprla med seboj. Povsod se že pogovarjajo o tem, tudi na ulici. Zato ni nič čudnega, da je nek telefonski pogovor med dvema znancema iz različnih podjetij potekal nekako tako: »Zdravo, Janez tukaj! Si ti, Tone?« »Ja, zdravo! Poslušaj, Janez, ali igraš fair play?« »Pusti fair play, Tone, nekaj važnega se moram pogovoriti s tabo.« »Je že v redu, povej pa vseeno lahko, ali igraš ali ne!«

SLIKE — OBJEKTI — Razstava Tadeja Pogacarja pod naslovom Slike objekti v Ribnici ni ostala brez odmeva. Med udeleženci otvoritve razstave so ji bili nekateri naklonjeni, drugi spet bolj zadržani, vendar ne v duhu uničujoče kritike. Takšna pa so bila mnenja tistih drugih, ki si razstave morda niso niti ogledali. Pravijo, da to, ali več, kaj se razstavlja, nima nič opraviti z vizionarstvom — dovolj je, da si si ogledal le razstavo ali dve, če poznaš ribniško kulturno politiko.

Trebanjske iveri

POSTAVA — Na delovni posvet o zaščiti in usodi reke Mirne, ki ga je v Sevnici sklical predsednik sevniske vlade in na katerega so pozabili povabiti predstavnike sedme sile, je prišla močna trebanjska postava z županom Cirilom Pungartnikom na čelu. Predsednik trebanjske vlade Jože Rebolj je ribničar, vodarjem in inšpektorjem odločno povedal, da niso prišli na za- tožno klop. Potem je bilo skoraj več hvala kot graje na račun Trebanjcev, ki so kar naravnost povedali, da bi si tudi naselje, kakršno je Krmelj s svojo industrijo, moralo omisliti čistilno napravo.

VAL — Poslušalci sevniskega radia iz okolice Mokronoga so nam potožili, da so zadnjič zaman pri treh radijskih sprejemnikih ob napovedani uri poslušali spored sevniskega vala, da bi slišali »svojo« oddajo. Iz zanesljivih virov lahko sporočimo, da je težko pričakovana oddaja tisti dan bila na sporedu, toda precej kasneje. To reč, hvalabogu, ni šlo za kakšno cenzuro, kakor bi morebiti kdo pomislil, saj Sevnica čam od časa do časa kak nevgrozen poslušalec v eter zabrusi tudi kako nespo- doben besedo, pa tega poslušalci ne omenijo kot liberalnost radia, ampak kot njegovo pomanjkljivo tehnično opremlje- nost za spored »v živo«.

IZ NAŠIH OBČIN

Je Črnomelj zares podcenjevan?

Zakaj ni kažipotov?

ČRNO MELJ — Črnomalji so precej nejevoljni, ker — kot pravijo sami — ni kažipotovza Črnomelj niti v Ivančni Gorici, ne v samem Novem mestu in ne iz zagrebške smeri pri Mačkovcu, medtem ko so po njihovih trditvah vse druge vasi označene. Trdijo celo, da gre za očitno podcenjevanje Črnomlja, Cestno podjetje, ki je po njihovem odgovoru za te zadeve, pa je odpravo napake (!) obljubilo do letošnjega junija, vendar so užaljeni Črnomalji prepričani, da Cestno podjetje v Novem mestu očitno ne misli resno, zato so se odločili, da jim bodo postavili javno vprašanje, kaj cestarji sploh mislijo.

Direktor novomeškega Cestnega podjetja Gole pa je pojasnil, da po mnenju strokovnjakov za postavljanje cestne signalizacije smerokazi za Črnomelj v Novem mestu sploh niso potrebni, ker so na poti do Črnomlja še drugi večji kraji, poleg tega ima Črnomelj še to smolo, da skozenj klub temu da je precej velik, ne pelje magistralna, ampak le regionalna cesta. Vendar je Gole, kot je povedal, Črnomalcem ka- žipotet kljub temu obljubil. Ker pa sme- jo cestarji namestiti le table, ki jih izde- luje Meblo iz Nove Gorice, teh pa kljub temu da so bile že pred časom naročene, še vedno ni, bo Črnomalcem zadošče- no šele, ko pride pošiljka iz Mebla.

M.B.—J.

NA MARTINOVANJU DVE OKROGLI MIZI

SEMIČ — Na tradicionalnem martinovanju, ki bo od 8. do 10. novembra v semškem hotelu Smuk, bo gotovo največ zanimanja za okrogli mizi, ki ju v petek in soboto pripravljata črnomaljska podružnica SKZ-Ljudske stranke ter semiška podružnica Društva vinogradnikov Bele krajine. V petek bo ob 16. uri okrogla miza z gostinci o točenju odprtih belokranjskih vin, ki jo bo vodil inšpektor za promet z vini Anton Pezdir, sodelovali pa bodo tudi predstavniki črnomaljske občine in izvršnega sveta. Na sobotni okrogli mizi o perspektivah slovenskega in belokranjskega vinogradništva pa bodo gostje kmetijski minister dr. Jože Osterc, inž. Jože Novak iz poslovne skupnosti za vino- gradništvo in vinarstvo RS, mag. Julij Nemanic, poslanec v republiški skupščini inž. Slavko Dragovan, direktor metliške Vinske kleti inž. Jože Gosenca in predsednik Združne zveze Slovenije inž. Leo Frelih.

V SOBOTO VESELI MARTIN

KOČEVJE — Martinovanje z gosjo in drugimi, predvsem domačimi jedili bo v soboto, 9. novembra, v Hotelu Pu- gled v Kočevju. Igral bo ansambel Mak, za humor pa bo poskrbel »Kočevski šlajser«. Vipavska klet bo poskrbela za pokušnjo svojih pijač, Tobačna tovarna pa za nagradne igre, v katerih bodo na- grade njeni izdelki. Konzumacije ni, re- zervacije pa sprejemajo v recepciji.

Dubravka Bastač

Več dela kot dobrih čistilk

Presenetljivo veliko naročil za podjetje

ČRNO MELJ — Ko se je Du- bravka Bastač iz Črnomlja pred poldrugim letom odločila ustanovi- ti zasebno podjetje, je najprej opravi- la analizo o tem, kaj ljudje sploh potrebujejo. Prišla je do ugotovitve, da bi bilo podjetje za vzdrževanje in čiščenje še kako dobrodošlo. In ta- ko je nastalo podjetje Glanex, v ka- terem delajo tri redno zaposlene či- stilke, veliko honorarnih, kmalu pa namerava zaposliti še tri.

»Prijetno sem presenečena nad vse večjim številom naročil. Seveda pa smo si morali najprej zagotoviti zaupanje naročnikov. To nam je uspelo predvsem s korektnimi od- nosi, dobro opravljenim delom, hitrim prilagajanjem željam strank, z dodelanimi tehnološkimi postop- ki,« pojasnjuje Dubravka. Največ delajo v družbenih in zasebnih po- djetjih, vse večje zanimanje pa je tudi v gospodinjstvih, predvsem za strojno globinsko pranje talnih oblog ter preventivna čiščenja za astmatične bolnike in starejše ljudi.

»Veliko pozornost posvečamo biološkimi čistilom, ki so za človeka in okolje neškodljiva, upažamo pa jih predvsem iz Amerike in Velike Britanije; za strojno čiščenje pa uporabljamo ameriški sistem Kir- by. Sicer pa je naša poglavitna na- loga kvalitetno opravljeno delo. Zanimivo pri vsem je, da tam, kjer je bila nekdanj polno zaposlena ena čistilka, sedaj opravi delo naša či- stilka v nekaj urah,« pojasnjuje Ba- stačeva.

Potarna pa, da zelo težko dobi dobro, zaupanja vredno in odgo- vorno delavko. »Toliko ljudi je na zavodu za zaposlovanje, toda mnogi bi radi le službo, ne pa dela. Na zavodu bi morali imeti seznam do- brih delavcev, ki so pripravljeni de- lati, saj bi bilo tako tudi za nas, ki zaposlujeemo, lažje,« pravi Dubrav- ka.

M.B.—J.

- Samožrtvovanje je resničen ču- dež, iz katerega izvirajo vsi drugi ču- deži. (Emerson)
- Pravica in krivica sta enojajčni dvojčici. (J. Klemenčič)
- Novinarji, ostanite kiparji vsake oblasti in dobro se vam bo godilo! (Zakelj)

Šolam denar komajda za vzorec

Zlasti primanjkuje novcev za vzdrževanje in opremo šol — Občinska vlada sprašuje, ali so vsi stroški zares upravičeni — Starši nimajo niti za malico

ČRNO MELJ — Res, da v šolstvu ni vse tako idealno, kot je bilo zamišljeno. Toda tudi tam, od koder denar za to šolstvo prihaja, je vse prej kot rožnato in tudi tam se ruši marsikateri načrt. Morda bi bilo tudi zaradi tega prav, da bi se učitelji kdaj vzdržali neprestanega tarnanja, kako nimajo tega in onega.

Zato je šlo tudi predsedniku občin- skega izvršnega sveta nedavno, ko je vlada razpravljala o razmerah v šolstvu, v nos, češ da šolniki izvršnemu svetu vedno nalagajo le stroške in stroške, skoraj ne omenjajo pa programov, ki

• In kaj je ob vsem tem moč reči v to- lažbo tarnajočim šolnikom? Pravza- prav nič. Šolstvo namreč po novem skoraj v celoti prehaja v pristojnost republike, občinam pa bo slej ko prej ostala skrb za materialni položaj, zla- sti naložbe. To pa pomeni, da bodo razlike med šolami še vedno ostajale.

jih izvajajo ter zamolčijo morebitne probleme, ki jih imajo pri poučevanju. Prav tako pa bi se morali zamisliti, ali vse tisto, kar stroške povzroča, res opravičuje svoj obstanek. Tako najbrž ni nikakršnega tehtnega razloga, da ima vsaka od sedmih črnomaljskih osnov- nih šol svoje računovodstvo z nekaj za- poslenimi. Kako je s podaljšanim biva- njem? Učitelji so zapisali, da takoj ostane na cesti 9 učiteljev, če občina to- vištno varstvo ukine. Tega, ali je zares potrebno ali pa ga imajo le zato, da ima delo 9 ljudi, šolniki niso zapisali.

Kot že omenjeno, pa so šolniki tarna- li le zaradi pomanjkanja denarja. In še to le v pisnem gradivu, saj kljub temu, da je občinska vlada razpravljala o razmerah v osnovnih šolah, ni bilo zra-

ven nobenega ravnatelja. Menda ne zato, ker ne bi hoteli priti, ampak jih ni nihče povabil. Prebrati pa je bilo moč, da zato, ker ni cvenka, osnovnošolci nimajo nikakršnega fakultativnega po- uka in drugih razširjenih dejavnosti, kar bi bilo moč uresničiti le, če bi starši sami posegli v žepe. Vendar se v šolah neradi odločajo za takšen korak, saj vedo, da mnogi nimajo denarja niti za plačilo malice.

Drugi, zelo pereč problem, ki se tiče

RIBNICA DOBILA NAJSODOBNEJŠO BANKO — Najsodobnejše opre- mljeno izpostavo Ljubljanske banke so slovesno odprli 30. oktobra v prenovlje- ni Oničevi hiši v Ribnici. To je prva izpostava te banke, ki ima tudi sefe, v kate- rih bodo občani lahko shranjevali dragocenosti; v kratkem pa bodo pri vhodu v bančne prostore, ki merijo kar 732 kv. m, postavili še bankomat. Gradbena dela je izvajal Pionir Novo mesto s kooperanti. Generalni direktor LB, Anton Sla- pernik, je v govoru ob otvoritvi med drugim povedal, da bo banka poskrbela, da se bo ugled varčevanja povečal in da strah varčevalcev LB d.d. pred izgubo pri- varčevanih sredstev ni potreben. Banka bo storila vse, da bi se ti problemi rešili.

M.BEZEK—JAKŠE

Rešitve za Vezenino še vedno ni

Kočevski izvršni svet išče rešitev in delavke Vezenine sproti obvešča o rezulta- tih opravljenih pogovorov — Večini le zajamčeni OD

KOČEVJE — Delavke kočevske poslovne enote Vezenine z Bleda doživlja- jo agonijo vseh tistih, ki ne vedo, kakšna bo njihova nadaljnja usoda. Vezenina Bled se bo na vse načine otepala stečaja, kočevski izvršni svet pa meni, da brez njega ne bo šlo.

Firma je zadolžena že za preko 100 milijonov tolarjev, ima blokiran žiro račun za 12 milijonov tolarjev in še bi lahko naštevali. Poleg tega je njen pro- izvodni program usmerjen pretežno na

jugoslovansko tržišče in zato je v tem trenutku sila problematično. Podjetje v takšnem stanju brez močne finančne

PREVOZI ZA POHODNIKE

TREBNJE — Tukajšnja športna zveza — Center za šport občine Trebnje bo za sobotni pohod po Levstikovih po- teh od Litje do Čateža pripravila avto- busne prevoze za pohodnike. Organizirane večje skupine lahko sporočijo svoje želje Marku Kapusu, sicer pa bo- sta zanesljivo odpeljala pohodnike v Li- tijo dva avtobusa, in sicer z avtobusnih postajališč Mokronog (6.30), Sentru- pert (6.40), Mirna (6.45), Trebnje (7.00) in Čatež (7.20). Prvi avtobus bo po zaključni prireditvi odpeljal s Čateža predvidoma ob 14. uri, sicer pa po do- govoru s skupinami.

• O vsem tem je predsednik IS Alojz Petek v sredo, 30. oktobra, v času malice obvestil delavke kočevskega obrata Vezenine. Te so pred več kot tremi tedni stavkale zaradi neizpla- čanih avgustovskih plač, ob samem izplačilu, ki jim ga je zagotovil kočev- ski IS, pa so ponovno prekinile delo. Od skupno 60 zaposlenih v kočevski Vezenini prejemajo skoraj vse delav- ke le zajamčene osebne dohodke, zato je njihov socialni položaj skrajno resen in zahteva hitro in zadovoljivo razrešitev.

injekcije ni zmogočno več delati. Zato si kočevski IS prizadeva, da bi se kočevski obrat Vezenine osamosvojil. Takšnim prizadevanjem IS občine Radovljica ne nasprotuje, končno imajo dovolj težav z reševanjem svojega obrata na Bledu.

Ker Vezenina v zadnjih letih v ko- čevski obrat ni nič vlagala, si v Kočevju prizadevajo, da ne bi prevzeli prevelike obveznosti. Seveda obstaja bojazen, da bi v Radovljici oz. Vezenini Bled vztra- jali pri delitvi obveznosti po številu ljudi.

NAJ NE BI BILO VEČ NESPORAZUMOV

ČRNO MELJ — Iz tukajšnjega De- mosovega delegatskega kluba so opo- zorili, da prihaja pri organizaciji pogre- bov večkrat do nesporazumov in spo- rov, zato bi bilo prav, da odgovorni občinski upravni organ ugotovi, ali je odlok o pogrebnih svečanostih, kakršen je sedaj v veljavi, dober in ali je sploh potreben. Če pa tak odlok že mora biti, naj bi sprejeli raje novega.

Ta vprašanja ureja v občini več predpisov, ki pa bi jih morali bosidi spremeniti ali dopolniti. Vsem zaka- nom in odlokom pa je skupno, da dolo- čajo opravljanje pokopališke in po- grebne dejavnosti na krajevno običajen način in v skladu z voljo umrlega. Sicer pa v ustreznih občinskih službah pre- lagajo, naj bi spremembah predpisov upoštevali, da je pogreb lahko cerkven ali civilen, ne pa mešan. Temu primeren naj bi bil tudi razpored v sprevidu. Pri cerkvenem pogrebu bi bil na čelu spre- voda nosilec križa, za njim pa zastavo- noša in praporščaki, pri civilnem pa ravno narobe. Temu bi bil prilagojen tudi obred ob grobu.

Radovljiska občina še ni odgovorila na varientne predloge kočevskega IS, ki so vsi usmerjeni v to, da se ustanovi lastno podjetje, bodisi da ga ustanovi Vezenina s svojim deležem ali pa da se ustanovi družbeno, zasebno ali mešano podjetje; slednjemu je kočevski IS še najbolj naklonjen.

M. LESKOVŠEK-SVETE

PLAČUJE LE 40 STARŠEV

ČRNO MELJ — V črnomaljski občini je 1.650 otrok, starih od enega do sedmih let; vrtec jih obiskuje 522. Samo za 40 otrok starši pokrivajo polno ceno oskrbe, ki je v oktobru 2.666 SLT za otroke v jaslinh in 2.064 za otroke v vrtcu. Za ostale otroke dopla- čujejo oskrbo iz občinskega proračuna in sicer v oktobru od enega do 1.854 SLT, za 8 posebno socialno ogroženih otrok pa plačujejo vso oskrbo.

Gnojnica v vodi

Najverjetneje gre za onesnaženje z območ- ja Gotenice

KOČEVJE — Poročali smo o očitno onesnaženi vodi na izviru Belice v krajevni skupnosti Osilnica in o sumih, da je bila voda onesna- žena z gnojnicjo, ki so jo polivali ne- kaj dni prej po dolenjevaškem po- lju, ali pa da prihaja do onesnaženja z območja Gotenice. O ugotovitvah smo vprašali sanitarno tehcnico Ladko Železnjak, ki je vzela vzorce vode.

Povedala je, da so bili vsi trije vzorci, vzeti na treh izvirih Belice, onesnaženi s fekalijami. Zato je tudi pitno vodo treba prekuhavati! Ma- lo je verjetno, da bi do onesnaženja prišlo zaradi polivanja oz. zlivanja gnojnice iz kočevskega obrata Pra- šičereja po dolenjevaškem polju oz. v kraške požiralnike. Po dosedanjih strokovnih ugotovitvah je skoraj stoodstotno dokazano, da izvire Be- lice in tudi druge vodne vire v zgor- njem delu Kolpske doline in drugod onesnažuje območje Gotenice, kjer imajo farme živine. Zaradi do- končne potrditve tega suma pa so potrebna še nadaljna vzorčenja vo- de. Vzorce bodo jemali ob deževjih, ker so narastle vode najboljši poka- zatelj (ne)čistosti vode.

J. P.

Bodo Trebanjci prišli do doma?

Dom starejših občanov je prednostna naložba — Bo potreben samoprispevek?

TREBNJE — Trebanjska občina je med redkimi slovenskimi občinami, ki nima lastnega doma za starejše občane, zato svoje potrebe rešuje v 22 drugih domovih po Sloveniji. V teh je na jesen svojega življenja našlo zatočišče 121 Trebanjcev. Bilo je že več poskusov, da bi Trebanjci vendarle prišli do svojega doma starejših občanov, a so se vsi izjalovili.

»Na podlagi analize stanja potreb in utemeljitev gradnje doma v Trebnjem so se začele priprave že v letu 1985 in na ravni regije je bil dogovorjen samo- upravni sporazum o razširitvi domskih zmogljivosti na Dolenjskem. Po tem naj bi dom v Trebnjem zgradili v letih 1988—1990, še predtem pa dokončali adaptacijo v Metliki, prenovili pa naj bi tudi zgradbo za 80 postelj v Črnomlju. Gradnja doma starejših občanov je bila sprejeta v občinskem srednjeročnem planu 1986—1990. Imenovan je bil po- seben gradbeni odbor, ki je takoj začel pripravljati ustrezno dokumentacijo za vključitev gradnje v republiški program naložb v socialne zavode. Pripravljen je bil programsko—investicijski načrt in projektna idejna zasnova doma na predvideni lokaciji v sklopu zazidalnega načrta Pavlinov hrib—Stari trg za Pe- karijo v Trebnjem. Gradnja doma je bi- la tako sprejeta na ravni republike, gradnja pa predvidena v letih 1989—1990,« razgrinja potek prizade-

vani sekretar občinskega sekretarita za občo upravo in družbene dejavnosti Milan Rman.

A glej ga, zlomka! Ko so v letu 1987 republiški organi socialnega skrbstva pripravili predlog mreže socialnih za- vodov Slovenije, pri katerem je bil o- dločilnega pomena kriterij regijske po- kritosti potreb po domskem varstvu starejših občanov, so Trebanjci lahko le zgroženo ugotovili, da so v Ljubljani prezrli gradnjo njihovega doma, prav tako pa je naložba izpadla iz predloga mreže socialnih zavodov. Trebanjski sekretariat za občo upravo in družbene dejavnosti je tedaj pripravil regijsko razpravo o predlogu mreže socialnih zavodov. Dolenjci so se penotili glede tega, da je navkljub novemu domu v Črnomlju, po razpoložljivih podatkih potreb za regijo še potrebno povečati število postelj v domovih. Dolenjci so opozorili, da zanje niso sprejemljiva merila sestavljavca takega predloga zla-

sti zaradi potreb po zavodskem varstvu za motečo populacijo, za katero bi po- trebovali kar 220 mest. Toda amand- maja Dolenjcev, ki so predlagali iz- gradnjo kombiniranega zavoda v Treb- njem, na republiko niso sprejeli.

Ko so Trebanjci ob sestavi letošnjega proračuna na republiko zvedeli, da iz Ljubljane ne morejo računati na kakšne solde za dom, češ da je treba najprej do-

• Trebanjski občinski izvršni svet je ob obravnavi informacije o aktivno- stih in pripravah za izgradnjo doma starejših občanov v Trebnjem ugotovi- li, da je tudi posled prednostna na- ložba v družbenih dejavnostih, da pa bo potrebno pripraviti študijo o vseh stroških gradnje doma. Ker je jasno, da denarja ne bo lahko zagotoviti, vlada predlaga trebanjski skupščini, naj prouči tudi možnost uvedbe samoprispevka.

končati še 16 neuresničenih zadev iz obdobja 1986—1990 in da po letu 1990 ne previdevajo namenskega zbi- ranja denarja za naložbe v socialne za- vode, je dom spet izpadel iz proračuna.

P. PERC

Bo kdo zdaj sprožil zli vrtinec?

Popolna osnovna šola je v Pišecah pogoj za ponovno rast kraja — Sedaj le 115 učencev — Ukinitve vsakega oddelka bi bila katastrofa za kraj in šolo

PIŠECE — Šolski okoliš Pišec je eden tistih v brežiški obliini, ki je najbolj občutil odliv prebivalstva v razvitejša urbana okolja v občini in zunaj nje. Čeprav je odseljevanje v zadnjih letih, kot kaže, nekoliko zastalo, pa tamkajšnja osnovna šola šele sedaj prav občuti rezultate zadnjega desetletja. Če je svoj čas premogla kar 300 in več učencev, pa jih letos obiskuje, skupaj s tistimi v mali šoli, le 115.

»To nam je povzročila težava, saj ne dosegamo potrebnega normalitve za oblikovanje čistih oddelkov,« pravi ravnatelj šole Martin Dušič. »Pouk se odvija v šestih oddelkih, od tega sta dva kombinirana, prvi in drugi ter četrti in peti, ostali pa so čisti.

Upali smo, da nam bodo glede na to, da je peti razred že na predmetni stopnji, priznali čisti oddelki, vendar nam to zaradi splošne teže gospodarske situacije niso. V četrtim in petem razredu je tako skupaj devetnaest učencev, petega jih obiskuje osem, pouk pa je zaradi takega stanja zelo otežen. Pričakujemo da bo naslednje leto to na vsak način samostojen oddelki, saj kombinacija ne bo možna. Sprejeti so že novi normalitvi, v katerih načelni člen pravi, da bodo za hribovita območja moža odstopanja od spodnjega normalitve navzdol, vendar pa še ne vemo, kakšen je ta spodnji normalitv.

Sedanjí šolski okoliš Pišec zajema pet vasi, v celoti Pišec, Podgorje in Pavlovo vas, deloma pa še Dedno vas in Blat-

no. Če bi prišlo do spremembe šolskih okolišev, bi bilo nekoliko boljše, vprašanje pa je, če bi to obstoj šole povsem rešilo.

V kombiniranem prvem in drugem razredu je sedaj štiriindvajset učencev, kar je največ možno za tako kombinacijo in za učitelja zelo obremenjujoče. Za-

skrbjujoče pa je to, da je v prvem razredu le devet učencev.

Bojazen, ki osnovni šoli Pišec stalno grozi, je, da bo nekje neki »umni« birokrat potegnil črto čez kak oddelki te šole in tako sprožil plaz, ki bi sčasoma pokopal vso višjo stopnjo. To pa ne bi ogrozilo samo šole, temveč tudi kraj Pišec in ves šolski okoliš, katerega hrbtenica in kulturni center je prav šola. To bi sprožilo zli vrtinec, ki bi s kraja posejal najprej učitelje, nato pa še učence.

T. JAKŠE

POKLON ROJAKU — Osnovna šola v Pišecah živi s svojim krajem. Ob dnevu mrtvih so se učenci in učitelji spomnili tudi slavnega rojaka Maska Pletersnika, po katerem nosi šola ime, in k njegovemu obležju ob šoli položili šopek cvetja ter prižgali sveče. (Foto: T. Jakše)

Romi ostajajo v Kerinovem Grmu

Poslanci vseh zborov občinske skupščine Krško so zavrnili predlog izvršnega sveta o možnih lokacijah za preselitev Romov iz naselja Kerinov Grm

KRŠKO — Na zadnjem zasedanju krške občinske skupščine se je verjetno prvič v zgodovini tega političnega telesa oglasila romska govorica. Za svoj uvod v razlogo predloga izvršnega sveta o možnih lokacijah za razselitev Romov iz Kerinovega Grma se je sekretar Danilo Siter poslužil odlomka romske pravljice o nastanku tega ljudstva, najprej v originalu, nato še v prevodu.

Kako je bila poslanecem všeč ta premiera, bi težko ocenili, saj aplavzi v skupščini niso v navadi, če pa bi merili po dolžini razprave o predlogu, ki se je zavlekla kar tja v poldrugo uro in se končala skoraj brez rezultata, pa bi lahko rekli, da delegatov tudi sekretarjev poetični uvod ni dovolj omečal.

V romskem naselju Kerinov Grm je v barakah in drugih zasilnih bivališčih

nastanjenih 21 romskih družin s približno 100 prebivalci. Pogoji za življenje so bedni, saj komunalna ureditev ni možna. Naselje stoji na nekaj več kot 47 arih družbenih zemljišč, delno pa tudi na privatni posesti. Ker je naselje postavljeno sredi polja, je sedaj neposredno uničenih blizu 4 ha zemljišč, poračeni z grmovjem, ogroženih pa je še 20 ha okoli ležečih kmetijskih površin.

Izvršni svet predlaga razselitev na tri možne lokacije, in sicer v naselje Rimš, kjer že sedaj živi nekaj romskih družin, na kmetijo Krištof in na južni konec vasi Gorica ob cesti za Veliko Mraševo. Razumljivo je, da so bili v razpravi najbolj aktivni poslanci tistih krajevnih skupnosti, ki se jim je obetala nova romska sosesčina, zavedajoč se, da bi jih njihova volilna baza pošteno pritisnila ob zid, če bi pristali na take predloge. Sicer pa, kaj bi izvršni svet s svojim skromnim predlogom, ki je bil, kot je

• Izvršnemu svetu je bilo naloženo, naj pripravi nov, strokovno dobro utemeljen predlog, sedanjega pa skupščina jemlje le kot informacijo o aktivnostih sveta. Razprava pa je vendarle odprla nekaj novih pogledov na problematiko in nekaj originalnih predlogov. Omenimo le dva. Po prvem, ki je bolj utopičen, naj bi vsaka krajevna skupnost v občini prevzela skrb za nekaj romskih družin, po drugem pa naj bi v romskih naseljih zaposlili ljudi, ki bi si pridobili njihovo zaupanje in jih prek njih postopoma civilizirali. Vse je torej ostalo le pri predlogih.

bilo na koncu ugotovljeno, celo neusklajen z občinskimi pravilnikom, lahko dosegel. Če bi ga poslanci sprejeli s preglasovanjem, bi gotovo pogorel tam, kjer bi bilo za taka nova naselja nujno potrebno dobiti soglasja.

T. JAKŠE

Cesta kot pravljica o jari kači

Prebivalci Loke so ogorčeni, ker še vedno ni asfaltirana cesta proti Radečam — Letos v sevniški občini posodobljenih več cest kot drugje

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU — Ali bo končno posodobljena regionalna cesta R 330 Loka—Radeče, ki je izjemno slabo vzdrževana, zlasti z radeškega konca? Zanj naj bi skrbelo celjsko podjetje, ki pa za to ne kaže posebno velike vneme, ker pač na cestarje ne pritisnjajo dovolj odgovorni v laški občini. Laščani že vedo, zakaj se tako malo zanimajo za to povezavo s sosednjo sevniško občino še po levem bregu Save.

Ločanom pa zmanjkujeta potrpljenja, zato so funkcionarji loške krajevnne skupnosti morali odkrito seznaniti sevniške občinske moze, da je veliko vprašanje, ako jim bo še uspelo krotiti nezadovoljstvo krajanov zavoljo mačehovskega odnosa Ljubljane do tega odseka regionalke. Ločani so namreč že pred časom zagrozili, da bodo v znak protesta, ker se posodobitev te ceste vleče kot jara kača, blokiralí cestne povezave z zunanjim svetom. Seveda bi bil tak protest lahko zgolj opozorilna narave in le za krajši čas, saj se zavedajo, da bi ob daljši zaporí cest krajaní škodili predvsem sebi. In to navkljub temu, da imajo zelo dobre zveze po železnici, pri kateri je zaposlenih veliko Ločanov.

Na sevniški občini imajo dosti razumevanja za probleme Ločanov, toda tako kot obljube republikancev tudi

razumevanje občanarjev še ni zgradilo nobene ceste. Je pa sevniški sekretariat za varstvo okolja in urejanje prostora zahteval od republiške uprave za ceste, naj vključi v svoje načrte za prihodnje leto posodobitev te ceste, in sicer tako, da dela ne bi terjala večjih posegov v teren oz. v varstveni pas železniške proge. Da bi morebiti republikance le pritegnili k sodelovanju, se pravi, da bi jim prihranili precej denarja, so Sevnica pripravili sprejeti tudi najcenejšo in najslabšo inačico posodobitve. To pa bi verjetno pomenilo, da bi bolj malo širilo ozko, ovinkasto in na to nevarno cesto ter položili le asfalt. Sprijaznili pa bi se celo z izmeničnim enosmernim prometom, če bi s tem soglasalo republiško ministrstvo za promet in zveze. Ločani bi bili s tako rešitvijo še najmanj zadovoljni, a kdo jih bo kaj vprašal! Naj bo-

• Nekateri sevniški občinski funkcionarji pravijo, da bi v sevniški občini lahko bili zadovoljni s tem, kar je bilo letos narejenega za posodobitev cest. Po teh izjavah naj bi letos Sevnica v povprečju dobili petkrat več asfalta kot v drugih slovenskih občinah. Kljub temu je sevniška vlada podprla sekretariat za varstvo okolja in urejanje prostora, ki je od republiške uprave za ceste zahteval, da se v letu 1992 nadaljuje modernizacija regionalne ceste R 363 Impolje—Zavratac, za regionalno R 386 Zavratac—Bučka—Škocjan pripravi tehnična dokumentacija in pridobi lokacijsko dovoljenje. V izhodišču za plan 1992 naj bi republiška uprava za ceste vključila tudi pridobitev potrebnega lokacijskega dovoljenja za prestatvijo magistralne ceste M 3 na območju Boštanjia ter izdelavo tehnične dokumentacije.

Izvršni svet SO Brežice objavlja na podlagi sklepa št. 363-2/91-7, z dne 23. 10. 1991, naslednji

NATEČAJ

za oddajo v najem stavb, na katerih ima pravico uporabe Občina Brežice

- 1) Stavba na Cesti prvih borcev 15 — stara lekarna
- 2) Stavba v Levstikoví ulici 2 — stari zaporí
- 3) Stavba v Ulstíci 21. maja 4 — vodovodni stolp
- 4) Stavba na Cesti prvih borcev 24 — stavba bivših DPO

Izbran bo ponudnik, ki bo izpolnil naslednje pogoje najema:

- vzel v najem celo zgradbo
- predlagal najugodnejšo rešitev za adaptacijo in oživitve stavbe ter vpeljal atraktivno in donosno dejavnost, vse v skladu z zgodovinsko, urbanistično in oblikovno vsebino starega mestnega jedra
- upošteval vse zahteve za ohranitev zgodovinske vrednosti stavb (po Odloku o razglasitvi starega mestnega jedra Brežice, Ur. list SRS 42/88), zavarovanih kot kulturni spomenik
- zagotovil adaptacijo stavb v roku treh let.

Ostale informacije in pogoje najema lahko dobite pri Sekretariatu IS vsak delovni dan od 7.00 do 9.00 ure osebno ali po telefonu št. 62-050 (0608).

Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe na naslov SO Brežice, Izvršni svet, Cesta prvih borcev 18, Brežice, v zaprtih kuvertah z oznako »ne odpiraj — natečaj za najem«.

Ponudbe pričakujemo do vključno 15. 11. 1991.

O rezultatih natečaja bodo ponudniki obveščeni v naslednjih 15 dneh.

VESELA GLEDALIŠKA JESEN

BREŽICE — V sredo, 6. novembra, so v tajništvu Zavoda za kulturo v Brežicah pričeli s prodajo 3. gledališkega abonmaja, ki obsega štiri predstave gostujočih poklicnih igralskih ansamblov. V abonmaju ponujajo razvedrilo in smeh, skratka repertoar z lahкотnim žanrom v stilu dobre komedije. Cena abonmaja je 600 SLT, kar je 30 do 40 odstotkov ceneje, kot znaša vsota posameznih vstopnic, moč pa jo bo poravnati v dveh obrokih. Cena abonmaja za dijake in študente je le 300 tolarjev. Abonma bo v prodaji do 21. novembra, interesentom pa priporočajo, naj si stalne secede čimprej zagotovijo. Natančnejši program abonmaja bomo objavili v prihodnji številki.

KABARET

»EJ GA AS GA VIDU«

SEVNICA — Sevnška Zveza kulturnih organizacij prireja v okviru sevnškega občinskega praznika v torek, 12. novembra, ob 19. uri v dvorani GD Sevnica gostovanje jeseniškega kabareja »Ej GA AS DA VIDU. Avtor je Tone Fornezzi — Tof, režiserka Vera Smukavec, igrajo pa Tatjana in Klemen Košir, Irena Leskovšek in Rado Mužan.

ŠOLA, UČENCI, DRUŽINA

SEVNICA — Sevnški občinski odbor SKD vabi vse občane, še zlasti pa starše in učitelje, drevi, 7. novembra, ob 19.30 v dvorano GD Sevnica na predavanje in razgovor na temo »Šola, učenci, družina«. Sevnški krščanski demokrati so za tokratno temo povabili v goste prof. Angelco Žerovnik iz Pedagoškega inštituta.

Novo v Brežicah

LE KOMEDIJE — Jesenski gledališki abonma v Brežicah ima na sporedu le komedije, zato se pesimisti že križajo. Pravijo, da se Brežicam gotovo obetajo črni časi, pa si je občinska politika po že preizkušeni rimski metodi naročila komedijante zato, da bi ljudje pozabili na to, kdo jim je te črne čase skuhal.

ZGODOVINSKA FOTOGRAFIJA — Prav ganljivo je bilo videti, kako so vladne žene in moze treh posavskih občin ob zaključku enodnevnih turnee po svojih revirjih v viteški dvorani brežiškega gradu pridno ubogali vsak namig uradne fotografije, ki jih je pripravljala za skupinsko otografijo. Ubogljivost pa je povsem pustila, ko jih je hotela postaviti še na stopnišče. Očitno niso hoteli pokazati, kdo stremi najvišje.

OBETA SE GNEČA — Po mnenju brežiškega izvršnika Cirila Kolesnika posavska regija ne more prav zaživeti zato, ker ji manjka izrazito mestno središče z najmanj dvajset tisoč prebivalci. Sedaj se še tisti redki prebivalci brežiške občine, ki so ostali na svojih odročnih krpah zemlje, tresejo, da jih bodo postrgli v občinski center, kajti uvoz novih občanov z juga je zaradi državne meje zaprt.

NAGRADE ZA INOVATIVNE DEJAVNOSTI

BREŽICE — Ob prazniku občine Brežice so nagrade in priznanja za dosežke na področju inovativne dejavnosti dobili: za ustrezno rešitev tenkoslojne fasadne plošče Sumofas Martin Preskar, Anton Kržan in Franc Brečko, za stroj za zlaganje računov, dobavnic in naročilnic Marjan Žagar, za rotacijski motor na tekoča goriva Konrad Ajster, za projekt in izdelavo cisterne za prevoz bencina Ivan Prešiček, Jože Blažinič, Peter Bohm, Milan Lokar, Stanislav Gerjevič, Jože Šoštarč in Jurij Krošelj, za konstrukcijo in izdelavo tlačne preizkuševalnice za ventile Jože Blažinič, Jože Šoštarč, Bojan Kreačič, Vladimir Privršek in Jurij Krošelj, za avtomatsko spenjačo Anton Pangercič, za priročnik Moj synthesizer Vilko Urek, za vinogradniški mulčar Tomaž Jaklič, Branko Kos in Janko Bogovič. Zadnji trije so dobili nagrado tudi za traktorsko kosilnico za obrez vinograda.

Krške novice

O GOSPODARSTVU NA KRATKO — Glede na čas, ki so ga poslanci krškega parlamenta namenili razpravi o gospodarstvu v letošnjem letu, bi sodili, da je v njim vse v najlepšem redu. Zato pa so toliko dlje in bolj vneto razpravljali o preselitvi Romov, da bi na koncu ugotovili, kako pravzaprav nimajo o čem skлеpati. Zdalj verjetno razmišljajo, kdo jih je pravzaprav oćigal za tistih nekaj ur brezplodnega besedečjenja.

IŠČEMO INŠTRUKTORJA — Glede na to, da je predlog izvršnega sveta o preselitvi Romov iz Kerinovega grma v krški skupščini padel v vodo kljub originalnemu uvodu v romščini, postaja vse bolj jasno, da je glavni krivec za spodrsljavo Danilo Siter, ki romščine ni bral dovolj gladko in občuteno. Novomeščani so zato pripravili takoj poslati Krčanom večje število inštruktorjev v trajno uporabo.

Sevniški paberki

ZDRAVLJENJE — Neko Sevnčan, ki je poslala dalje, z inicialkama podpisano pismo, že dlje časa motijo dolocene stvari. Še najbolj pa jo je zbudila nepreverjena novica o zdravljenju nekakega sevnškega direktorja. Bralka navaja njegovo polno ime in priimek ter podjete, da ga direktor krmarí. K pisanju jo je spodbudilo pisanje o zdravljenju ministrice Bohove v Švici in bi zelo rada zvedela, ali je res, da si je ta sevniški direktor celo začel zdravljenje v Ameriki. Že res, da so vplivni moze lahko privoščijo več kakor navaden državljan, toda kar je preveč, je pač preveč! In kako naj bi si zdravniki lahko privoščili take izdatke, »če pa vemo, da je v totalnem razsulu«. Spoštovani bralki se zahvaljujemo za kompliment, da smo »kot novinarji že večkrat razvedljali prenekatero nepravilnost, « bojimo pa se, da bo tokrat njeno upanje, da bi potlačili njo in širšo okolico, nekoliko splahnelo. O domnevnem zdravljenju sevnškega direktorja v Ameriki namreč ne vedo na republiški upravi za zdravstveno varstvo ničesar, je pa res, da je bil omenjeni direktor na službenem potovanju oz. strokovni ekskurziji onkraj Sredozemskega morja in ne na drugi strani Atlantika.

PRESEŽKI — Čeprav v Lisci občani pokličejo delavce, ki so na časasnem delu, za nekaj dni nazaj v tovarno, pa bi ste, ki so na prisilnem dopustu, vse bolj grize črv dvomov, ali se ne bo časasno delavce sprevrglo v trajno.

UDAR — V sevnškem Elektriku je prišlo do zamenjave vodstva kot strela z jasno nega. Nekateri si od tega »nočnega udara« še dolgo ne bodo opomogli, četudi je res, da je svež veter lahko blagodejen.

Mirna terja enoten nastop

Posvet o reki Mirni opozoril na ekološke razmere v Mirenski dolini — Brez pomoči ne bo šlo

SEVNICA — Na pobudo sevnških ribičev je pretekli teden vendarle prišlo do delovnega posveta ribičev, vodarjev, inšpektorjev ter predstavnikov trebanjske in sevnške občine. Kot je poudaril v imenu sklicatelja Marjan Kurnik, predsednik sevnškega občinskega izvršnega sveta, so se sestali predvsem zato, da bi se medsebojno informirali, kakšno je dejansko stanje na reki Mirni. Žal so pogrešali predstavnik litíjske občine.

Sevnški ribiči so povzeli konkretne pripombe iz protestnega pisma, o katerem smo že obširno poročali. V štiri točke so strnili svoje minimalne predloge za izboljšanje ekoloških razmer v Mirenski dolini. Reka Mirna je namreč v upravljanju sevnške ribiške družine, in sicer od izvira do izliva v Savo — v dolžini 41 km, za vseh 18 pritokov Mirne ter za ribnike v Prelesju, Bruni vasi in Krmelju. Ribiči menijo, da bi moral biti katastrof onesaževalcev s podatki o proizvodnji, nevarnih snoveh in varovanju na občini, inšpekcijam pa bi morali zagotoviti potreben denar za njihovo učinkovitejšo in samostojnejše delo. Ribiči opozarjajo, da bi morali pospešiti priprave za izgradnjo čistilne naprave za Presad v Gabrovki, dokončati čistilno napravo na Mirni in vanjo napeljati vse odpadne vode, povečati čistilno napravo v Mokronogu, nadaljevati priprave za izgradnjo čistilne naprave pri KPD Dob in v Krmelju. Doseči je treba dejansko obremenitev onesaževalcev Mirne s prispevnimi stopnjami za uporabo vode in onesaževanje.

Mag. Meta Povž, biologinja z zavoda za ribištvo, je dejala, da bi morala biti vsaka slovenska občina vesela, da ima take ribiče, ki tako »tečnarijo in pritisnjajo«. Opozorila je, da so analize, ki jih dela Hidrometeorološki zavod (HMZ) Slove-

nije, bistveno drugačne od tistih, ki jih opravlja njihov zavod, saj zajema vzorce pri onesaževalcih, ne pa na dveh stalnih mestih, na reki Mirni, kot to počne HMZ. Stanje pa, po besedah Povže, še zdaleč ni normalno.

P. PERC

SKRB ZA RIBJI ŽIVELJ — V nedeljo so sevnški ribiči z agregatom iz Vranjskega potoka (na sliki) končali izlov postrvi, potem ko so to že opravili v Sevnici. Družanjskem in Čanjskem potoku. Plemenke bodo v času drsta v ribogojnici osmukali in čez kakšen mesec vrnilí skupaj s številnimi mladinci v te potoke, predvsem v Čanjskega, ki velja za gojitvenega. (Foto: P. Perc)

Kako utripa novi sistem

Jutri dopolne predstavitev računalniške vključitve
ŠK Mirana Jarca v knjižnični informacijski sistem

NOVO MESTO — Mineva leto, ko smo v Dolenjskem listu prvič pisali o nameri študijske knjižnice Mirana Jarca, da se računalniško opremi. Sledila je hitra akcija, ki je vključevala tudi zunanjo pomoč pri tem, in pred malo več kot pol leta se je študijska knjižnica že lahko vključila v enotni knjižnični informacijski sistem v Sloveniji.

Namen vključitve je bil omogočiti uporabnikom, da dobijo v tej novomeški ustanovi iskane informacije iz katerekoli večje (nacionalne, specialne ali splošnoizobraževalne) knjižnice v naši republiki. V omenjenem sistemu so namreč vse večje slovenske knjižnice aktivne sooblikovalke vzajemne baze podatkov, to pa pomeni, da se vsaka publikacija na host-u (ta je v Inštitutu informacijskih znanosti Univerze v Mariboru) obdela samo enkrat, vse druge knjižnice pa z zapis skopirajo v svojo lokalno bazo.

Z vzpostavitvijo računalniškega sistema in vključitvijo v enotni zunanji sistem so tudi v študijski knjižnici Mirana Jarca nastale nove možnosti za iskanje informacij. Tako je omogočen dostop oz. »vpogled« v kataloge vseh večjih slovenskih knjižnic, iskanje po različnih bazah podatkov, dostop do tu-

jih baz podatkov itd., knjižnica pa gradi tudi svojo lastno bazo podatkov in se pripravlja na računalniško izposojlo.

Sistem, ki v tej novomeški ustanovi že deluje, pa bržkone ni zanimiv le za njeno osebo, za knjižničarje in druge zaposlene, temveč tudi širše, predvsem za tiste, ki bi ga lahko samo preizkusili in uporabljali. Študijska knjižnica se je zato odločila ta sistem javno predstaviti, in sicer bo to jutri, v petek, 8. novembra, dopoldne ob 10. uri v knjižnični čitalnici.

Knjižnica je na predstavitev povabila številne potencialne uporabnike, še posebej pa knjižničarje iz novomeške in okoljskih občin. Sicer pa bodo v knjižnici na voljo za ogled in razlago računalniškega informacijskega sistema katerikoli drug dan, če kdo od povabljenih ne bi mogel priti na jutrišnjo predstavitev.

I. Z.

Na Grmu plesna delavnica pariške šole

Vodil jo bo Fred Lassere, profesor z mednarodnim ugledom iz Pariza

NOVO MESTO — Od ponedeljka, 11., do četrta, 14. novembra, bo v avli tukajšnje OŠ Grm potekala plesna delavnica Jazz in tap-dance pod vodstvom Freda Lassera, rednega profesorja na Centre du Dance du Marais v Parizu.

Udeleženci bodo imeli ob popoldnevih šolske ure iz jazza za nižjo in višjo stopnjo ter tap-dancea za nižjo stopnjo, ob večerih pa bodo spremljali več kulturne prireditve. Tako si bodo v ponedeljek zvečer ogledali stalno zbirko

umetniških del Božidarja Jakca v Jakčevem domu, zatem pa imeli pogovor s Pio in Pinom Mlakar, umetnikoma, ki sodita med utemeljitelje slovenskega modernega baleta. V torek bo v enem od novomeških lokalov večer poezije in glasbe, v sredo pa se bo v Domu kulture predstavila novomeška plesna skupina Terpsihora. V četrtek, zadnjega dne plesne delavnice, bo v OŠ Grm družabni večer z nastopom domačih plesnih skupin, obiskovalci pa si bodo lahko ogledali še plesni video Freda Lassera in Alvina Aileya.

Plesno delavnico Jazz in tap-dance pripravlja Zveza kulturnih organizacij Slovenije, in sicer razen v Novem mestu še v Ljubljani, kjer pa jo bodo izvedli že ta teden, jutri in v soboto. Sicer pa je delavnica del rednih plesnoizobraževalnih

V Trebnjem bo samo mini Tabor

Konec prihodnjega tedna

TREBNJE — Agresija jugoslovanske armade na Slovenijo je preprečila izvedbo že napovedanega 24. Tabora likovnih samorastnikov, ki bi moral biti julija v Trebnjem. Organizatorji pa kljub temu niso opustili misli, da bi Tabor v kakršnikoli obliki izvedli kdaj kasneje, že zaradi dolgotrajne tradicije, ki jo ta do zdaj vsakoletno prireditel ima. Odločili so se, da bo 24. Tabor ta mesec, in sicer ga bodo glede na število udeležencev in čas trajanja pripravili kot mini vikend Srečanje konec prihodnjega tedna.

DOMAČI KIPAR V GALERIJ MINIART

ČRNOMELJ — V galeriji Miniart prihaja nov razstavljač. To je belokranjski kipar Martin Skoliber iz Črnomlja. Razstavo njegovih del bodo odprli jutri, v petek, 8. novembra, ob 20. uri. Dela bodo na ogled do vključno sobote, 23. novembra.

I. Z.

Visok jubilej Mohorjeve družbe

140-letnica ustanovitve proslavila v Celovcu — Naša najstarejša založba tudi najbolj množična in najzaslužnejša slovenska založba

Mohorjeva družba je pred kratkim v Celovcu, kjer se je porodila in v glavnem ves čas obstoja tudi delovala, proslavila 140-letnico osnovanja. Slovesnosti so se udeležile številne ugledne kulturne in politične osebnosti z obeh strani Karavank, čestitke tej družbi pa so ob njenem jubileju izrekli tudi najvišji predstavniki Avstrije. Vsi so poudarili vlogo in pomen, ki jo je Mohorjeva družba imela skozi desetletja. Resda ji časi in razmere niso bili vselej naklonjeni, saj so jo preganjali in celo ukinili. Preden je leta 1919 morala zapustiti Celovec, je dosegla najvišje število udov, več kot 90.500. leta 1940 so jo prepovedali in ji odvzeli vse premoženje ter je spet začela delati šele po zlomu Tretjega rajha oziroma po drugi svetovni vojni.

Mohorjeva družba si je pridobila izjemne zasluge na vseh področjih življenja Slovencev na avstrijskem Koroškem, tako da ljudi slovenske krvi ni učila samo brati, kar je bila včasih ena njenih najpomembnejših nalog, temveč se je uveljavila tudi kot nepogrešljiva izobraževalna in gospodarska ustanova. Njena dejavnost se je razvijala in povečala, tako da v tem smislu pomeni več kot na začetku oziroma kot so si družbo zamišljali njeni ustanovitelji — lavantinski škof Anton Martin Slomšek, glavni pobudnik, ter profesorja Andrej Einspieler in Anton Janežič. Tedaj so namreč menili, naj bi bil namen družbe vzgajati slovenski narod v duhu katoliških kulturnih načel, in to z govorjeno in pisano besedo. Zato je Mohorjeva družba že od vsega začetka izdajala knjige. Še več, ustanovila je prvo slovensko literarno nagrado, ki jo je dobil sedmošolec Josip Jurčič za povest Jurij Kozjak, slovenski janičar.

Mohorjeve so bile dolga stoletja najbolj razširjene slovenske knjige in predvsem na podeželju skorajda ni bilo družine brez njih. Znanstvenik in pisatelj dr. Matjaž Kmecl je zapisal, da je Mohorjeva družba najstarejša,

najbolj množična in najzaslužnejša slovenska založba, ki je svojo pot začela sredi najglobljeja narodnega mraka in potem vztrajala, trdoživa in močna.

V okvir tako visokega in pomembnega jubileja, kot ga letos obhaja Mohorjeva družba, sodijo tudi priznanja in druge slovesno izpeljane reči. Tako so v Celovcu podelili kar precejšnje število Slomškovih priznanj istim, ki so si pridobili največ zaslug za razvoj Mohorjeve družbe, in to posameznikom s Koroškega, iz Slovenije in iz zdomstva. Posebej zaslužnim za uspehe te družbe pa je navzoči predsednik slovenske vlade Lojze Peterle izročil priznanja Republike Slovenije. Sam pa je odnesel domov prek Karavank 9.750.000 šilingov (ali 50 milijonov SLT), ki so jih kot pomoč Sloveniji za odpravo posledic vojne in za humanitarne namene zbrali zdomski Slovenci in Mohorjeva družba.

I. Z.

Boršnikov prstan igralki iz Trsta

Na 26. Boršnikovem srečanju podelili 13 nagrad

MARIBOR — Minuli teden se je tu končalo že 26. Boršnikovo srečanje, kakor se imenuje osrednja nacionalna gledališka manifestacija na Slovenskem. Najvrednejše priznanje, Boršnikov prstan za leto 1991, je prejela Mira Sardoč, igralka Slovenskega stalnega gledališča v Trstu. Na desetdnevem srečanju se je zvrstilo trinajst tekmovalnih predstav, žirija pa je podelila prav toliko Boršnikovih nagrad. Nagrado za najboljšo uprizoritev je dobila mariborska Drama, in sicer za Büchnerjevega Vojčka, ki ga je režiral Paolo Magelli. Magelli je dobil diplomu za to režijo, enako diplomu pa so podelili tudi Dušanu Jovanoviču za režijo lastne drame Don Juan na psu v izvedbi ljubljanske Dramme. Kar dvoje priznanj je prejel igralec Radko Polič za vlogo v tej Jovanovičevi drami: Boršnikovo diplomu in nagrado občinstva.

Drugič priznanja in odličja ZKO

Predloge bodo zbirali do 25. decembra

NOVO MESTO — Tukajšnja Zveza kulturnih organizacij bo tudi za leto 1991 podelila odličja in priznanja posameznikom in skupinam za njihove posebne dosežke na področju kulturnega delovanja ali za njihovo dolgoletno in uspešno kulturno delo. Sklep o tem je sprejelo predsedstvo te Zveze na nedavni seji, razpis o podelitvi odličij in priznanj pa so razposlali ta teden, zlasti še na naslove kulturnih društev in samostojnih kulturnih skupin. Predloge za dobitnike odličij oziroma priznanj bo Zveza kulturnih organizacij zbirala do 25. decembra, in sicer na sedežu v Domu kulture. Slovesna podelitev bo na osrednjem novomeškem prireditvi v počastitev slovenskega kulturnega dne v letu 1992. Priznanja in odličja zveze kulturnih organizacij občine Novo mesto bodo podelili že drugič. Prvič so jih na Prešernov dan letos, in to nekaj mesecev po tem, ko jih je Zveza kulturnih organizacij ustanovila, prejelo pa jih je več kot 30 dobitnikov.

Jenkova nagrada pesniku Deklevi

Podelitev na srečanju slovenskih pesnikov v Kranju

KRANJ — Jenkovo nagrado, priznanje slovenskih pesnikov za najvišji pesniški dosežek minulega leta, je dobil pesnik Milan Dekleva za zbirko Panični človek, ki je izšla pri založbi Wieser na avstrijskem Koroškem. Nagrado mu je na slovesnosti v Prešernovem gledališču v torek, 29. oktobra, izročil lanski dobitnik, pesnik Milan Jesih.

Podelitev Jenkove nagrade je bila vrh srečanja slovenskih pesnikov v Kranju, ki se je omenjenega dne odvijalo pod skupno temo Vojna in poezija. Navzoči pesniki so brali referate o vlogi poezije v vojnem času in svoje pesmi. Poseben ton srečanju so dajali posebni gostje Društva slovenskih pisateljev, in to hrvaška pesnika Vlado Gotovac in Luko Paljetak ter črnogorski pesnik Jevrem Brković, ki je iz svoje domovine prebегnil v Ljubljano.

NOVA RAZSTAVA V RAZSTAVIŠČU PRI SLONU

NOVO MESTO — V razstavišču novomeškega gostišča Pri slonu je že dober teden odprta razstava grafik in akvarelov mladega ustvarjalca Vladimira Andriča-dada iz Stopič. Andrič se je poklicno izšolal na srednji gostinski šoli v Novem mestu, likovno pa se je izpopolnjeval v novomeški likovni delavnici. Razstava bo na ogled do konca novembra.

GLEDALIŠKA IN LUTKOVNA ŠOLA

LJUBLJANA — Tu se bo jutri, v petek, 8. novembra, začela 1. gledališka in lutkovna šola v Sloveniji, namenjena srednješolcem in študentom. V prvem letniku bo 30 slušateljev, ki pa bodo razdeljeni v dve skupini. Program obsega devet tem, ki jih bodo udeleženci pod vodstvom predavateljev obdelali do konca novembra. Predavanja bodo o jezikovni vzgoji, o ugaševanju telesa, o osnovah lutkovne režije in animacije, o osnovah gledališke režije in osnovah dramske igre, o zvoku, glasbi in petju in gledališču, zgodovini gledališča itd.

kultura in izobraževanje

Nikoli več jugoslovanski

Ob letošnjem otroškem grafičnem bienalu v Kostanjevici na Dolenjskem

KOSTANJEVICA — Kostanjevški organizatorji so pod vodstvom neutrudnega Lada Smrekarja uspešno izpeljali (tudi) letošnji 10. grafični bienal jugoslovanskih otrok, čeprav je nekaj časa kazalo, da ga zaradi političnih razprtij in kratkih stikov med republikami, predvsem pa zaradi že močno natrganega sodelovanja tudi na kulturnem področju, ne bodo mogli. Ustvarjalna slika s politiko in prepričanje ne obremenjenih osnovnošolcev in njihovih likovnih mentorjev, ugled bienala z dolgoletno tradicijo in ne nazadnje zvestoba gostoljubni Kostanjevici so bili, očito, močnejši od vsega drugega, kar je potrdil tudi odziv na razpisani natečaj, ta pa ni slabši, kot je bil prejšnja leta.

Podatki povedo, da so se na razpis za sodelovanje na 10. bienalu odzvali učenci likovniki iz 153 osnovnih šol, ki delujejo v republikah zdaj že razpadle Jugoslavije, na natečaj pa so poslali 3441 grafik, kar je več, kot jih je prislo v Kostanjevico za prejšnji bienal. Te grafične liste je pregledala in ocenila žirija pod predsedstvom umetnostnega zgodovinarja dr. Andreja Smrekarja ter jih 207 izbrala za razstavo. Razstavo so postavili v Lamutovem likovnem salonu in bo na ogled vse do konca marca 1992, ves čas pa bo zagotovljeno strokovno vodstvo.

Odkar so v Kostanjevici prvič pripravili to bienalno grafično prireditev, je minilo že dvaindvajset let in v tem času je v Galeriji Božidarja Jakca, pod okriljem katere so se vrstile te manifestacije ustvarjalnosti jugoslovanskih otrok, s tem da je tej ustanovi ves čas pomagala Osnovna šola Jožeta Gorjupa, nastala veličastna zbirka, ki obsega več deset tisoč otroških grafik. Kolikšne vrednosti je ta zbirka, si lahko samo mislimo in nemara ni več daleč čas, ko bo treba razmisliti o postavitvi stalne razstave najboljših del. In te grafike kot najbolj neposredne likovne izpovedi in zapisi doživljajskega sveta otrok bi trajno predstavljali nedvomno zasluzile.

Čas in razmere nadaljevanju bienala niso naklonjeni, vsaj ne v takšnem obsegu, za takšno območje in pod takšnim imenom, kot ga poznamo zdaj. Če se že bo nadaljeval, pa jugoslovanski zanesljiv ne bo več. Nikoli več! Bržkone pa ne bi imel načelno nihče nič proti, če bi postal mednarodna manifestacija. Sodelovanja otrokom iz drugih republik na ozemlju nekdanje Jugoslavije ne bi smeli preprečevati ali jim ga otežkovati, saj otroci za to, kar se je in kar se še bo zgodilo, niso nič krivi. Z grafiko pa se bodo zagotovo še ukvarjali, čeprav bodo živeli pod novimi grbi in zastavami.

I. ZORAN

LORENZI V NOvem MESTU — Bratje Primož, Tomaž in Matija Lorenz iz Ljubljane, ki že več kot tri desetletja nastopajo kot Trio Lorenz in so dobili laskava priznanja celo v največjih svetovnih glasbenih prestolnicah, so v torek, 5. novembra, zvečer nastopili v novomeškem Domu kulture z deli Haydna, Ramovša, Rahmaninova in Dvoraka. To je bil že drugi koncert iz glasbenega programa Doma kulture v tej sezoni.

Razstava del osemnajsterice

Posavski likovniki spet v brežiškem gradu

BREŽICE — Likovniki, ki delujejo v brežiški, krški in sevnjski občini, in to akademski in ljubiteljski, se bodo tokrat predstavili s svojo tradicionalno vsakoletno razstavo v brežiškem gradu. Slovesna otvoritev bo v četrtek, 14. novembra, ob 18. uri v galeriji Posavskega muzeja.

Razstavljalo bo osemnajst slikarjev, grafikov in kiparjev, in sicer: Vlado Cedilnik, Stane Fabjančič, Sonja Flisek, Bojan Horvatič, Karmin Jazbec, Slavica Jesenko, Andreja Komočar, Alojz Konec, Asta

-an

Ko padajo tudi spomeniki

Agresorji na Hrvaškem ne priznajo niti kulturnim spomenikom, ki so pod zastavo Unesca

Vojna na Hrvaškem je neusmiljeno uničujoča. Podivjana jugoslovanska vojska ne priznava niti v barbarskem početju ne pozna meje. Tako končujejo v ruševinah cerkve, šole, vrtci, bolnišnice, tovarne, cela naselja. Pred agresorji ni nič varno, celo kulturni spomeniki pod varstvom Unesca ne. Najbolj žalostno pa je, da niti mrtvih ne pustijo pri miru.

V nenasitnem zlu je agresorska vojska neprekosljiva in neustavljiva. Kot da se je zarotila, da mora izničiti vse, kar je hrvaško. Iztrebiti hrvaško kulturo do korenin. Torej upeti prav vse, na kar je vezan hrvaški kulturnozgodovinski spomin. Vse to pa jugoslovanska počenja na hrvaških tleh, v hrvaški domovini. Barbarska sla je porušila tudi več knjižnic. Marsikje je od knjig ostal le kup pepela. Samo v eni knjižnici je končalo v plamenih okoli 80.000 knjig. Pravi, da je bilo med temi knjigami večje število še posebno dragocenih del, knjižničnih redkost.

Pomoč Hrvaški je potrebna takoj in v vseh oblikah. Tudi na kulturnem področju. Slovenija se je za to področje tudi že odzvala in med drugim mobilizirala strokovnjake za obnovo kulturnih spomenikov. Odzvale so se tudi knjižnice, predvsem tiste, ki premorejo hrvaške knjige. Da bi tako nadomestili vsaj malo tistega, kar je bilo uničeno.

Slovenija pa pomaga tudi tisočim beguncem, ki so se iz razdejanih krajev na Hrvaškem zatekli pod njeno streho. Tudi v Beli krajini, na Dolenjskem in v drugih občinah južne Slovenije teh beguncev ni malo. Za njihovo bivanje, ki vključuje tudi prehrano in varstvo, je poskrbljeno, kolikor pač dovoljujejo možnosti. Za njihovo kulturno življenje, za duhovno hrano teh beguncev, pa, žal, še ne. Možnosti pa ni tako malo.

Če drugega ne, bi begunce morali opozoriti vsaj na kulturne, zgodovinske in druge znamenitosti pri nas, da bi si jih ogledali. Nujno bi jim morali povedati za knjižnice, kjer bi lahko brali časopise in knjige v hrvaškem jeziku. Pionirska

Anonimen pisec ne more vzeti ugleda

Še enkrat o KZ Črnomelj

Zadružni svet, upravni in nadzorni odbor, strokovni kolegij ter vodje organizacijskih enot so ob ugodni oceni devetmesečnega poslovanja zadruge kritično spregovorili tudi o posameznikih, ki si na vse načine prizadevajo očrtni vodstvo.

Razpravljajci niso mogli mimo številnih anonimov, katerih pisec je ista oseba, ki že leta piše v Dolenjski list, občinskem in republiškim organom. Tema je vedno ista: slabo vodstvo, neučinkovito gospodarjenje, okoriščanje posameznikov, kršenje pravic delavcev (prej samoupravnih) itd., v zadnjem času pa še »boljševeška preteklost«, kar je pač moderno. Pisca pri tem ne moti, da v istem pismu prihaja v nasprotju, da si izmišlja dejstva pa tudi imena. Sicer pa: važen je cilj, t.j. rušenje, in tudi to je moderno. Delegati delavci in kmetje so zato ostro zavrnili tak način pisanja o zadruzi, menili so, da poznajo stanje in prizadevanja vodstva ter da tovrstna »pomoč« ni potrebna. Jasno so povedali, da ima direktor vso podporo, da zadruza pod njegovim vodstvom tudi v teh hudih časih pozitivno posluje in da si je z delom pridobil ugled in ime, ki mu ga anonimni pisec ne morejo vzeti, še zlasti, ker nimajo svojega, zato ni nobene potrebe več po odgovarjanju na taka pisma. Slikovito je bilo rečeno: ne rušimo si čili, dokler nimamo nove, komur pa ta ne ustreza, naj si poišče ali gradi novo, vendar ne na račun tistih, ki pridno delajo in ki ne želijo, da se pisec s takšnimi interesi skriva za njimi.

Organi zadruge

Opravičilo

V rubriki Pisma in odmevi je bil v Dolenjskem listu 31. 10. 1991 objavljen odgovor na članek Zadruza za zasebne kupčije, pod katerim se je pisec izdal pod imenom Franc Simčič. Oseba, ki je uporabila omenjeno ime in priimek, prav gotovo niti pomislila ni, da s tem žali in dela krivico mlademu 19-letnemu delavcu Cestnega podjetja v Črnomlju, katerega ime in priimek sta bila pod omenjenim člankom.

Po izidu zadnje številke Dolenjskega lista se je na Franca Simčiča vsula ploha očitkov, tako s strani njegovih znancev kakor tudi soseske, v kateri živi, češ: »Kaj se ti spuščaš v zadružne zadeve!« V svojem odgovoru sem tudi sama uporabila ime in priimek osebe, saj je bil ta človek edini, na katerega sem se lahko sklicevala v svojem priporočilu anonimnemu piscu.

Franco Simčiču, ki ga danes že osebnostno poznam in sva se o zadevi tudi pogovorila, pa se zaradi neprijetnosti, ki jih je imel pri zlorabi njegovega priimka, iskreno opravičujem. Anonimnežu pa priporočam, da v svojih izlivih uporablja imena (če se nima hrabrosti uporabiti svojega) tistih, ki so izven dosega bralcev Dolenjskega lista in naj s tem ne povzroča krivic ljudem, ki s ponosom nosijo svoje ime in priimek!

Predsednica IO ZSSS
M — KZ Črnomelj:
MARJA OBERŽAN

- Soditi o ljudeh je risati o njih groteskne slike. (Pavese)
- V boju za stolečke so mnogi dobili klečalnike. (Logar)

Priboljšek za Martinovo

Recept za pripravo okusne »trojne potice«

V našem tedniku opazam gospodinjske nasvete in recepte Helene Mrzlikar, ki so zares dobri. Sama bi rada prispevala nekaj za gospodinjstvo, in sicer za priložnosti v jeseni ali pozimi. Morda bo moj nasvet vreden upoštevanja. Če se vam zdi, ga objavite:

TRIJE PRIBOLJŠKI IZ ENEGA PEKAČA

Bliža se martinovanje pa še kaj v pozni jeseni ali pozimi, bodisi doma ob obiskih ali v zidnici, ko si v teh težkih časih skušamo najti mirno uležitev pekaču. Za tako »trojno potico« potrebujete: 1,5 kg bele ostre moke, 1,5 l olupljenega krompirja, 1/2 margarine, 3 jajca in sol. Nadevi pa so: domača gosta smetana s ščepcem soli in po okusu z malce

skute; odcejani ocvirki (1/2 l) z žlico sladkorja in malce cimeta; 1/2 l mletih orehov, poparjenih s smetano; 2 žlici sladkorja in naribana limonina lupina ali malo cimeta.

Recept je naslednji: Skuhan krompir stlači v redek pire, prihrani za vsak primer malce vode, dodaj 1/2 margarine, sol, premešaj in stresi v skledo, v kateri imaš ostro moko. Toplo premešaj, dodaj jajca in zamesti gladko testo. To zvaljaj v dolžino, da premeriš 3 krajce za pekač, premaži po prvi tretjini s prvim, drugi z drugim, tretji s tretjim nadevom, zvaljaj, razreži zvitek z robom porcelanastega krožnika, da zapolni krajce, in daj v dobro pomazan pekač. Prelj z redko smetano in posipaj s cimetom ter speci v vroči pečici. Sladica, ki je zares za vse okuse, je dobra topla.

Na isti način lahko delaš jabolčni in sirov zavitek, sladek in slan.

J. S.

Trdinov vrh je slovenski

Ukrepite, da ne bo prepozno in da ne bo pripadal Hrvaški, kot je narisano v atlasu

Ko je bil ravnatelj novomeške gimnazije slovenski planinski pisatelj, inšpektor Josip Wester, je sprožil pobudo, da se vrh Gorjanec, ki je nosil ime Svete Jederti, poimenuje po Janezu Trdini. Tako naj bi se najvišja točka Gorjanec rešila za Slovenijo. Pripadljivi odbor so sestavljali Josip Wester, notar Marinček in advokat Franjo Ivanetič. Tako se je izvršilo krstno slavlje na Gorjancih, kjer je bila bota Dora Stare, moja mati (grajska gosposična izpod Gorjanec v Trdinovi bajki) in nečakinja Trdinove mladotne ljubezni — Radoslave Staretove. Vrh Gorjanec je oblika z dolenjskim cvičkom ter tako prevzela patronažo. Pa kaj bi vam to pripovedoval, saj boste v analizi predhodnika našega lista iz leta 1923 našli nešteto poročil o tem dogodku, ki je razplamtel domačinsko ljubezen dolenjskega ljudstva.

Hrvaško zemljepisništvo tega imenovanja ni nikoli sprejelo. Vendar je ime Trdinov vrh sprejelo slovensko geografsko slovstvo in je bilo vključeno v Veliko županijo Ljubljane. Tudi po reformulaciji Dravske banovine, je prišel Trdinov vrh zopet pod slovensko upravo. Globoko pa sem bil presenečen, ko sem tukaj v Argentini našel v Atlasu Slovenije zarisano mejo tako, da Trdinov vrh pripada republiki Hrvaški. Zato predlagam, naj se, da ne bo prepozno, na severnem delu kote Trdinovega vrha nemudoma zasadi slovenska zastava. Ne sme se zgoditi, da bi Dolenjci vsled nepozornosti izgubili to, kar so aktivni člani SPD v Novem mestu leta 1923 s trdom pridobili.

ANATOL FABIANČIČ
Casilla correo 101
5501 Godoy Cruz
Argentina

IZ KANADSKEGA PISMA

Cenjeni gospod Dvornik, v roke mi je prišel članek v Dolenjskem listu (št. 37 od 12. septembra) z naslovom »Brezno razkrito novo grobišče«. Izrazi Vam moram globoko hvaležnost, da ste na čelu komisije za raziskovanje pojmov, sodnih zmot (komaj štima, partizanska sodišča niso imela nobene legitimnosti, op.p.) in nepravilnosti. V zadevi jame pri Padežu, specifično, je nujno potrebna sodniška preiskava, da se ugotove krivci teh grozodejstev in izreče eventualna obsodba. Pravna demokratska družba se tej dolžnosti enostavno ne more izogniti. Tu ne gre za nobeno maščevanje, brez takega postopka si enostavno ni mogoče zamisliti današnje civilizacije. Tu ni važno, da prav verjetno do kakih hudih obsodb ne bo prišlo, odgovorni so pomrli ali so spričo starosti in boleznij pravno neodgovorni in potem ostane še izgovor izvrševanja povelj. Tak postopek zasledimo po vseh deželah bivšega vzhodnega bloka, vključno s Sovjetsko zvezo.

Moji vtis je, da bi Vi izpolnili svojo dolžnost kot odgovornega državljanja in javne osebnosti v celoti, ako predate ovadbo o možnem zločinu, povezanem z jamo pri Padežu, državnemu tožilstvu. Dr. PETER URBANČ

AKCIJA ZA MIR NA HRVAŠKEM

NOVO MESTO — Novomeška sekcija Društva radiotelezistov in bioenergetikov se vključuje v akcijo zbiranja pomoči za mir in neprimirnost Hrvaške. Na našem območju išče podpornike za akcijo. Kdor želi prispevati denar zanj, ga lahko nakaže na žiro račun SDK Novo mesto 52100—620—107—05—1970110—990124. Darovalce naprošajo, da o nakazilu obvestijo društvo ali Zvezo za transcendentno meditacijo v Varaždinu. Informacije o akciji lahko dobijo na telefonskih številkah 068—21—374 (Oto Gegediš) in 068—21—040 (Marinka Terček). Potrdilo o nakazilu pomoči bodo upoštevali pri odbitkih za plačilo tečajev društva.

Končno v bližnjih prostorih

Domsko varstvo za odrasle duševno prizadete

Problem namestitve odraslih duševno prizadetih oseb, ki nimajo možnosti bivanja v matični družini, smo v novomeški občini do sedaj reševali z nameščanjem teh ljudi v socialne zavode širrom po Sloveniji. S 15. novembrom bo drugače. Dom starejših občanov je namreč odstopil v najem del podstrešnih prostorov Centru za socialno delo oziroma Delavnici pod posebnimi pogoji, ki je pripravila program dela, občina pa ga je podprla.

In tako bo ravno na 10-letnico Delavnice pod posebnimi pogoji Novo mesto prvih šest odraslih duševno prizadetih oseb našlo svoj drugi dom. Prostorji so resda tesni in začasni (do izgradnje varstveno-delovnega centra), a program dela bo zelo pester.

Delo v domskem varstvu bo potekalo v popoldanskem času, ko se bodo stanovanjci vrnili z dela v Delavnici pod posebnimi pogoji, in to pod vodstvom strokovnega delavca. Dan bodo zapolnjevale prostovoljne dejavnosti, kot so ročne zaposlitve, razvedrilne igre, šport in rekreacija, gledanje TV, urejanje bivalnih prostorov, okolice doma in delo na vrtu. Pozabiti ne smemo sprehodov, izletov, obiskov raznih prireditev in letovanja.

Program bo temeljil predvsem na samostojnosti in skrbi za samega sebe, poudarek pa bo zlasti na aktivnem življenju prostega časa in zdravem načinu življenja. Trudili se bomo, da bo

Direktor odhaja, problemi ostajajo

Pojasnilo direktorja h komentarju Dolenjskega lista v prejšnji številki — »Sprijazniti se je treba z novim časom, v katerem je trg neusmiljeni razsodnik«

V zvezi z navedbami v članku, objavljenem v zadnji številki časopisa pod naslovom »Direktor odhaja, problemi ostajajo«, prosim, da objavite naslednje pojasnilo.

Mesečna realizacija Tovarne obutve znaša krog 12 milijonov tolarjev. Tovarna je, ne po svoji krivdi, poslovala 9 mesecev brez 800 tisoč USD, kar po današnjem tečaju znaša 4-mesečno realizacijo. Gre za izvoz čevljev v ZSSR v januarju mesecu. Ta denar naj bi prispel v mesecu novembru. Na oteženo poslovanje, če to priznamo ali ne, so vplivali tudi naslednji dejavniki: izguba južnega trga; Markovičev dinar je zmanjšal izvozne prihodke (66% izvoza); finančna nedisciplin; tudi vojna je prispevala svoje.

Vojna je bila tudi razlog, da nismo ustanovili mešanega podjetja z avstrijskim partnerjem, ki je na to že pristal. Tovarna je že 9 mesecev plačevala po 84 tisoč DEM mesečno za nove stroje (nova tehnologija), brez katerih kolek-

tiv ne bi mogel obstati. V takih razmerah nam je uspelo dokaj redno ohranjati proizvodnjo, vsak mesec redno izplačevati OD, ki ni nižji kot v drugih podjetjih znotraj panoge, regres in prevozne

PONIŽANI ZAHTEVAMO OPRAVIČILO

Tečajniki Centra za izobraževanje in kulturo v Trebnjem se čutimo ponižane od ravnateljice Glasbene šole Trebnje, Tatjane Mihelčič, ki je na javni prireditvi rekla, da smo nekulturni in nesramni.

V trebanjski stari šoli poteka pouk in tečaj izobraževanja odraslih Centra za izobraževanje in kulturo. Tako smo prizadeti, ki to pišemo, prisostvovali pouku po obstoječem urniku. V avli stare šole pa je hkrati potekal nastop glasbenikov. Ko se je naš pouk končal, smo med ploskanjem odšli skozi avlo domov. Naslednji dan smo bili šokirani, saj smo od publike izvedeli, da je Tatjana Mihelčič po našem odhodu spregovorila poslušalcem, da smo nekulturni, brez bontona in celo nesramni, ker smo motili prireditev. Zelo smo prizadeti, saj smo tega dne (30. 10.) imeli za seboj delovni dan in še predavanja ter smo utrujeni odšli iz šole, ne bomo pa dovolili, da nas Mihelčičeva tako poniža pred publiko in otroki. Upamo pa, da bo ravnateljica imela toliko bontona, da se nam bo opravičila v Dolenjskem listu.

Tečajniki CIK Trebnje

stroške; dokazi za to so dosegljivi. Kar se tiče pogodbe z Adidasom: ta se je preselil na Madžarsko in Poljsko, odpovedal je vsem firmam, ki so zanj delale. Uradna obrazložitev je bila, da smo za poslovanje država »visokega političnega rizika«.

Ob mojem odhodu iz tovarne smo ugotovili, da ima tovarna dela do sredine januarja 1992, v torek 5. 11. 1991, pa naj bi bila še podpisana pogodba z italijanskim partnerjem o novem izvoznem poslu. Tovarna je tudi v zaključni fazi pridobitve atesta za čevlje z brizganjem podplatom iz ZRN, kar bo omogočilo nove izvozne posle.

Če se bo delalo, potem ne dvomim, da podjetje ne bi imelo perspektive in da ne bi uspešno zaključilo poslovnega leta. O tem, kdo je kaj zagovarjal v podjetju, bo lahko pokazal le čas. Pričakovati pa, da bo občina reševala ljudi iz stisk, je iluzija in izguba časa. Sprijazniti se je treba z novim časom, v katerem je trg neusmiljen razsodnik za to in vsa druga podjetja. Za tak odnos sem si prizadeval ves čas, in ker za to v kolektivni ni bilo prave volje in delovne podpore, sem se odločil umakniti se oziroma delati tam, kjer bom za to imel možnosti.

REMZO SKENDEROVIC

• Stranka prenoviteljev je navadna meščanska stranka, saj nima v svojem vodstvu niti enega delavca. (Bučar)

DRUŽBENO PODJETJE

GOSTINSTVO
BELA KRAJINA p.o.
68340 ČRNOMELJ, Kolodvorska 62,

razpisuje dela in naloge

DIREKTORJA

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- da ima višješolsko ali srednješolsko izobrazbo gostinstvo-turistične ali splošne smeri
- da ima najmanj 5 let delovnih izkušenj na vodilnih ali vodstvenih delih

Kandidat bo izbran za 4-letno mandatno dobo.

Pisne prijave z dokazili naj kandidati pošljejo v 10 dneh s pripisom ZA RAZPISNO KOMISIJO. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po poteku roka za prijavo.

Vabilo k sodelovanju

Župnijski urad Kapitelj, Novo mesto, Trubarjeva 3, vabi k sodelovanju vsa podjetja, zasebnike, firme in fizične osebe (občane), da s svojimi denarnimi prispevki omogočijo restavriranje zbirke slik portretov kapiteljskih prostov v Novem mestu. Restavriranje zbirke slik portretov kapiteljskih prostov v Novem mestu sodi v okvir priprav in obeležja 500-letnice novomeškega Kapitlja.

Zbirka vsebuje skupaj 27 portretov in je razen štirih, ki so že bili restavrirani, potrebna temeljitega restavriranja. Za zahtevni in dolgotrajni restavratorki poseg za celotno zbirko je potrebno zbrati tolarška sredstva v višini 86.950 DEM ali približno 3.780 DEM za restavriranje ene slike.

Zato vabimo k sodelovanju vse, ki bi lahko pomagali omogočiti ta zahtevni projekt in tako ohraniti del naše dragocene preteklosti, ter ponujamo dve možnosti sodelovanja:

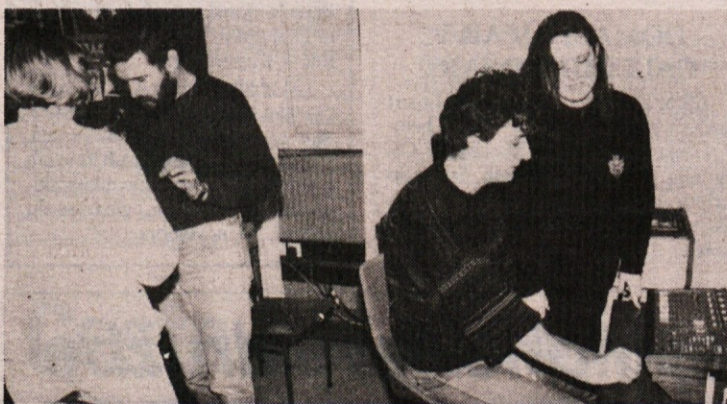
- podjetje, firma ali zasebnik prevzame financiranje restavriranja enega portreta v celoti (3.780 DEM protitolarske vrednosti) ali
 - podjetje, firma, zasebnik ali posameznik prevzame del financiranja posameznega portreta, kjer najnižja vrednost znaša protitolarsko vrednost 500 DEM.
- Cilji akcije so:
- ohranitev dela kulturne dediščine Novega mesta in njena javna predstavitev
 - obeležje 500-letnice novomeškega Kapitlja
 - promocija Novega mesta in njegove kulture v širšem slovenskem prostoru
 - medijska privlačnost in prezentacija sponzorjev.

Kaj lahko obljubimo sponzorjem in darovalcem sredstev?

- Pravnim osebam, ki dosegajo dobiček z opravljanjem dejavnosti na območju Republike Slovenije (podjetja oz. druga pravna oseba, ustanovljena po zakonu o podjetjih, razen družbe z neomejeno solidarno odgovornostjo, banka in druga finančna organizacija ter zavarovalna organizacija, zadruza, oseba civilnega prava) izjavo za vplačano vrednost za uveljavljanje davčne olajšave v obliki odbitne postavke pri davku od dobička do višine 0,1% ustvarjenih prihodkov (11. člen zakona o davku od dobička pravnih oseb, Uradni list RS št. 48/90).
- Zasebnikom in fizičnim osebam (občanom) potrdilo o izplačnem znesku kot podlago za uveljavljanje zmanjšanja osnove za dohodnino do 10% osnove (7. člen zakona o dohodnini, uradni list RS št. 48/90).
- Imena vseh darovalcev bodo objavljena posamično ali skupinsko (odvisno od višine prispevka) ob posameznih portretih najprej na priložnostni, nato pa stalni razstavi portretov novomeških prostov.
- Imena posameznih darovalcev bodo po dogovoru objavljena tudi v posameznih propagandnih materialih in publikacijah.

Prispevke lahko nakažete na naslov: Župnijski urad Kapitelj, Novo mesto, št. žiro računa: LB 52100-620-107-05-1970119-927180, s pripisom: »za restavriranje slik«.

Vsa pojasnila cenjenim sponzorjem posreduje Župnijski urad Kapitelj, Novo mesto, Trubarjeva 3, tel. 21-130.

NOVA STUDIJSKA TEHNIKA — Sevnški radio je bogatejši za novo profesionalno mešalno mizo priznane tvrdke Studer in gramofon, pred kratkim so nabavili tudi kasetni magnetofon. Največji zalogaj okrog 300.000 tolarjev vredne naložbe je pomenila miza, ki jo je zastopnik Studerja, predstavnik zagrebške firme Moser Sistems, pretekli teden priključil oz. namestil v studiu (na sliki). Sodelavci radia so zlasti hvaljevali krški zavarovalnici za kratkoročno posojilo za to pomembno naložbo. (Foto: P. Perc)

SPET KRVODAJALSKA AKCIJA — Občinski odbor RK Kočevje pripravlja za 19. in 20. december krvodajalsko akcijo. V dvodnevni akciji junija je oddalo kri 400 občanov. Prijave za darovanje krvi bodo zbirali po podjetjih, odda pa jo lahko vsak, kdor je zdrav in star najmanj 18 let. Pred kratkim so podelili priznanja krvodajalcem. Na fotografiji: predsednik občinske skupščine Kočevje Mihael Petrovič podeljuje priznanja krvodajalcem, ki so darovali kri 50- in večkrat. Od leve proti desni: Jože Polovič, Ludvik Damš, Tone Kovačič in predsednik OS in OO RK Mihael Petrovič. (Foto: Prime)

Balkanska odisejada s tovornjakom

V večerna zarja je že zdavnaj izginila za obzorjem in noč se je zgostila nad enolično vojvodinsko ravnino. Tovornjak je enakomerno brnel in kolesa so hlastno požirala kilometer za kilometer ceste proti severu. Zadaj je noč še naziral soj, ki se je dvigal nad Beogradom, spredaj je že bilo slutiti luči Novega Sada. V tej ravnini so razdeljevali kaj varljiva stvar.

Milan se je po dolgem času zopet lagodno počutil za volanom. Le še nekaj ur vožnje ga je ločilo od madžarske meje in z nekaj sreče bi bil lahko jutri že doma. Spet bi bila za njim ena od teh neprijetnih tur na Balkan, ki se jih šoferji vse bolj izogibajo. Milan je šofer že devet let, vozil je pri Gorbancih in pri zasebnikih, na špeditiji in v notranjem prometu in marsikaj, kar se lahko zgodi šoferju na poti, je že doživel, marsikaj pa tudi slišal pripovedovati od svojih stanskih kolegov. Vsega ni verjel, za marsikaj neprijetnega, je menil, so si ljudje krivi tudi sami, ko vrtajo nos v stvari, ki se jih ne tičejo. Ta del Balkana je poznal kot svoj žep. Vedel je, kaj smeš in česa ne, kje lahko ustaviš in koliko boš moral žrtvovati, da bo posel čimprej opravljen.

Toda na zadnji vožnji je doživel toliko neprijetnega, da mu je noga z nestrpnostjo pritisnala na plin, in vsak kilometer, ki ga je tovornjak prevozil, mu je olajšal dušo, kot bi padel kamen z njegovih pleč. Pri mostu čez Donavo, ki je bil v popravilu, je zmanjšal hitrost in zapeljal na vojvodinsko stran. Še predno pa je dobera pospešil, je kakih petsto metrov za mostom pred njim zanihala rdeča luč.

»Le kaj hočejo spet spet?« je nejevoljno pomislil Milan, spustil nogo s plina in pritisnil na zavoro, da se je avtomobil pred postavilo, ki je mahala z ustavil rdečo lučjo. »Me bodo policaji spet preiskovali?« se je spraševal in spomnil se je, kaj vse je doživel na tej poti.

V Beogradu sta proti večeru pripeljala skupaj s še enim zasebnim tovornjakom novomeške registracije, ki je prevažal pohištvo. Milan je prevažal avtomobile iz Revoza. Ustavila sta blizu salona, kamor je bilo namenjeno pohištvo, ki ga je vozil kolega. V salonu naj bi prišla do telefona, da bi se javila domov. Res je bil lastnik salona zelo prijazen, povabil ju je na kavo in topli sendvič ter jima omogočil telefonirati. Vendar sta zaman vrtela številke. Zveze s Slovenijo ni bilo moč dobiti. Ker se je večerilo, je lastnik salona predlagal, naj bi zapeljala kamiona bližje salonu, kjer je bila javna razsvetljava. Vrnila sta se po vozilu, tam pa ju je v spremstvu civilista že čakal policist. Drugi policist ju je iskal naokoli. Mislila sta, da ju policija išče zaradi napačnega parkiranja, toda to mož postavila niti malo ni zanimalo.

»Kje imata puške?« sta spraševala. Šoferja sta se presenečeno spogledala in zatrjevala, da nimata pojma o kakem orožju, toda policista nista odnehala. Dobila sta še pomoč in pričelo se je natančno preiskovanje kabin obeh tovornjakov in tovara. Milan je prevozil že marsikateri mejni prehod, toda tako natančnega pretrepa še ni doživel. Policisti seveda niso našli, kar so iskali. K sreči se tudi ni zgodilo tisto, česar se

je Milan najbolj bal, namreč, da bi jima v njuni odsotnosti kdo kaj podtaknil v vozilo in jima tako nakopal nevšečnosti. Policisti seveda niso bili zadovoljni. Preiskali so tudi vse prostore pri njunem gostitelju ter natančno pregledali njegove osebne avtomobile. Sele potem so povedali, čemu ta preiskava. Nekdo jim je namreč javil, da je videl, kako sta šoferja odnesla s tovornjakov pet avtomatskih pušk in jih predala lastniku salona. Policaji so se sicer opravičevali in rekli, da je pač tak postopek, toda grenek občutek je ostal tudi ko so odšli. Izkazalo se je, zakaj anonimna prijava. Lastnik salona je namreč po rodu Hrvat, to pa je v teh krajih in v teh časih že dovolj, da je človek sumljiv in da se lahko vsakdo zneša nad njim.

Šoferja sta prespala noč v hotelu Nacional, znanem šoferskem postajališču, naslednje jutro pa sta se odpeljala na carino. Milan tudi tu ni imel sreče. Osebnih avtomobilov iz novomeškega Revoza so šli carinikom močno v nos. Zlasti so se zapikovali v dva campusa, za katere papirji po njihovem mnenju niso bili v redu. Tam je namreč pisalo, da sta sestavljena v Novem mestu, cariniki pa so avto podrobno pregledovali, del za delom, in trčili, da je vse skupaj uvoženo. Popoldne je le lahko razložil tovor in odpeljal v Kragujevac, kjer naj bi naložil avtomobile za prevoz v Slovenijo. Predno je tovor bil zares na kamionu, je minil skoraj en teden, toliko časa so ga odrivali. Ves ta čas ni mogel dobiti telefonske zveze s domom. Zato je tolikanj nestrpneje odštel kilometre, ko je njegov tovornjak brzel proti severozahodu. In po vsem, kar je v Srbiji do sedaj doživel, so bili njegove slutnje še bolj črne.

Ko se je avtomobil ustavil ob postavi, ki je mahala z rdečo lučjo, je Milan pričakoval, da bo tam policist v modri uniformi, ki bo zahteval dokumente, toda zmotil se je. Zagledal je možakarja v maskirni uniformi, z baretko na glavi, na kateri se je svetila srbska kokarda, ter puško v rokah. Hip zatem je po nasipu prilezel še drug možki v podobni opravi z naperjenim avtomatom. Dogodki so se potem vrstili hitro kot v filmu in Milan jih bo še dolgo podoživljal v najstrašnejših sanjah.

Možakar z avtomatsko puško je skočil na šoferjevo stran in ukazal: »Ugasi luči!«

Milanu ni preostalo drugega, kot da ga je ubogal. Ustavil je motor, ugasil luči in v tistem trenutku so se na njegovi strani že odprla vrata in dva para rok sta ga zgrabila ter potegnila ven. Začutil je udarce v trebuh, po hrbtu in po glavi, da se mu je kar zameglilo pred očmi. Uniformiranci so ga med pretepanjem potegnili na drugo stran vozila.

»Aha, Slovenec!« se je zadrl eden in udarci so se podvojili. Med prerivanjem so mu spretne roke izrgale iz žepa denarnico. Pozornost se je usmerila nanjo. Toda Milan je imel s sabo le 400 nemških mark, 2.600 dinarjev in 2.400 slovenskih tolarjev. To je bilo neznanecem očitno premalo. »Kje imaš denar?« so vpili in očitno jim je bilo le do tega. Milan jim je zaman zatrjeval, da je to vse, kar premore in zanj dovolj, da bi preko Madžarske prišel domov v Slovenijo. Moral je držati roke stegnene visoko v zrak. Eden mu je tiščal pištolo pod brado in ga s cevjo suval nazgor, drugi mu je tiščal bajonet na trebuh. Bil je brez suknjiča, samo v srajci, saj je bilo prej v kabini toplo. Zunaj pa je brila ostra burja in mrazilo ga je, da je pričel drgetati.

»Glej ga, Slovenca, zdaj se pa boji,« je to zabavalo okrutne pajdaše. Slišal je, da jih je pod cestnim nasipom še več, toda videti jih ni mogel. Marke in dinarji so romali v njihove žepce. Slovenske tolarje pa so si ogledovali v svetlobi žepne svetilke, potem pa jih je eden razgrgal na drobne kosčke in jih vrge v zrak, da jih je odnesel veter. »Vidiš, toliko je v Srbiji vreden slovenski denar!« se je posmehoval.

Medtem, ko je moral stati vse premražen in z dvignjenimi rokami, so se četniki pri maltretiranju izmenjevali. Tolkli so ga kar naprej, tisti z bajonetom pa mu je navijal na nož srajco in mu grozil: »Sesekali te bomo na koščke in pekli na ognju, le počakaj!«

7. 11. '91

PRIOGA

priloga dolenskega lista

Medtem so se drugi spravili nad šofersko kabino. Spalna vreča, papirji in dokumenti, vse je letelo po tleh. Počistili so jo do zadnje stvari, a denarja niso našli. Saj ga tudi ni bilo. Po tleh je sfrčal tudi Milanov potni list. Eden od četnikov ga je pobral in si ga ogledoval. »Banič! Banič!« je vzklikal, »pa saj to je naš človek. Srbin. Pusti ga, naj živi!«

Ali se ima Milan le temu zahvaliti, da je ostal živ, verjetno nikoli ne bo zvedel in še na misel mu ne pade, da bi odšel kdaj nazaj v tiste kraje in se pozanimal o tem. Niso ga več suvali tako močno, toda eden od njih se je spomnil nove igrice. V polvinilasti vrečki je prinesel nekaj kakšne tablete, podobne šolski kredi, le manjše. »Nisem lačen, ne morem jesti,« je zatrjeval Milan, toda četnik mu je dvignil nož k ustom in se mu zarezal: »Če ne moreš odpreti ust, ti jih bom pa razširil.« Tako je moral pojedeti štiri take tablete in jih zalivati z rakijo. Kake pol litra je moral popiti. Če se je branil so ga spet pričeli suvati. Tako je bil posel opravljen. Da bi ga izpustili, pa je moral Milan opraviti še nekaj: pokleknil pred četnika in mu poljubiti čevlji. Hitro je naredil, kar so zahtevali od njega, kajti bal se je, da je v tabletah, ki jih je použil, kaka narkotika, ki bi ga skupaj s popito rakijo popolnoma omamila. Hitro je zmetal stvari v kabino in odpeljal s tistega strašnega kraja. Pogledal je na uro. V rokah so ga imeli več kot tri ure.

Če so mučitelji računali, da se bo Milan, omamljen, ponesrečil, so se ušeli. Srečno je pripeljal do hotela pri Novem Sadu. Tam se je hitro napil vode, potem pa na stranišču izbruhal vse, kolikor je mogel. Kakih pet ur je nato še počival v kabini, da bi videl, če bodo nastopile kake posledice, in ker teh ni bilo, je odpeljal naprej proti madžarski meji. Tam mu je šofer Špedtransa iz Slovenije posodil 150 nemških mark, da je imel za špediirske stroške na meji in za cestnino skozi Madžarsko.

Ko Milan Banič, doma iz Hrvaškega Broda pri Šentjernej, za Dolenjski list pripoveduje zgodbo iz tistih čudnih hajduških krajev, smo pri njem doma in okoli njega so zbrane hčerka Ksenja, učenka prvega razreda šentjernejske osnovne šole, žena Majda in mati Elka. Ko je zgodba, ki so jo verjetno slišale že nekajkrat, najbolj napeta, vzdihujejo in živo komentirajo. Strah in skrb, ki so ga v dolgih dnevih negotovega čakanja prestale, torej nista bila neosnovana.

»Saj tega ne bi obežal na veliki zvon,« pravi Milan. »Kar se mi je zgodilo na poti, sem pripeljal našo policijo, ki je vse lepo zabeležila, verjetno pa nima nobene moči, da bi ukrepala. V Srbiji seveda ne bi imelo nobenega smisla obiskati policijo, saj bi si s tem nakopal le nove nevšečnosti. Vse to pripovedujem zato, da bodo naši fantje opozorjeni, predno se podajajo v tiste nevarne kraje. Tudi sam nisem verjel, da se lahko kaj tako strašnega zgodi človeku, predno tega nisem sam doživel. To pa naj bi v opozorilo tudi tistim, ki s srbskimi partnerji sklepajo kupčije, v žerjavico po kostanj pa pošiljajo nedolžne ljudi. Če bi sami doživeli kaj podobnega, bi bilo posla kaj hitro konec. Zase vem, da me v tiste kraje ne bo več. Vsaj toliko časa ne, dokler se tam nekaj temeljito ne spremeni.«

T. JAKŠE

Agresor se nam lahko smeji

Prej dobri štirinajstimi dnevi je Zavod za zaposlovanje Ljubljana — enota Ribnica izdal pozitivno rešeno odločbo šestim, v času agresije na Slovenijo aktivnim oficirjem in trinajstim osebam, ki so bile v tem času zaposlene v JLA kot civili. Na podlagi odločb imajo vse pravice za primer brezposelnosti, tako kot državljani Slovenije in drugi upravičenci, ki niso izgubili zaposlitve po lastni krivdi, do nadomestila osebnega dohodka, zdravstvenega, socialnega in invalidskega zavarovanja.

Kako je prišlo do izdaje teh odločb, kakšna bi bila in kakšna bo njihova usoda, je pravzaprav še veliko vprašanje. Ob pomanjkanju uradnih podatkov ni razloga, da ne bi menili, da je prav naše poizvedovanje pri določenih ustanovah in posameznikih pripomoglo k temu, da je prišlo do začasnega zadržanja izvršitve odločb — čeprav tudi slednje lahko trdimo le na podlagi neuradnih izjav. Uradna politika molči, nihče ničesar ne ve, dejstva pa ostajajo, zato si jemljemo pravico, da stvari razložimo po svoje.

Pred štirinajstimi dnevi smo na Zavodu za zaposlovanje v Ribnici zvedeli za izdajo teh odločb skupaj s pojasnilom, da je njihova izvršitev zadržana s strani Oddelka za notranje zadeve v Ribnici, kateremu morajo tudi izročiti vse odločbe. V odsotnosti načelnika oddelka so nam zaposleni povedali, da o tem ne vedo ničesar in da gre verjetno za nesporazum. Oddelek naj bi namreč zavod zaprosil za fotokopije odločb oz. sklepov o prenehanju delovnega razmerja v JLA za nekatere oficirje in zaposlene v JLA kot civili, ki so medtem zaprosili za slovensko državljanstvo.

Presenečala nas je sama hitrost izdaje odločb. Vemo, da nekateri slovenski državljani, ki so ostali brez zaposlitve in so bili upravičenci zavoda, zaradi dolgotrajnosti postopkov, tudi po treh mesecih, ko so že morali vložiti prošnje za denarno pomoč, odločbo o denarnih nadomestilih niso prejeli ali pa so jih tik pred iztekom te dobe. Ne trdimo, da je šlo za protekcijo, prej verjetno za to, da Zavod za zaposlovanje Ljubljana med njimi in drugimi upravičenci ni delal nobenih razlik.

Po našem mnenju pa bi jih moral, saj so bile njihove vloge nepopolne v smislu uradno zahtevanega, če že ne tudi dvomljive. Med predloženiimi sklepi o prenehanju delovnega razmerja v JLA pravzaprav niti dva nista bila enaka. Delovno dobo so jim ugotavljali z njihovim osebnim izjavljanjem, saj jim vojska ni izročila de-

lovnih knjižic. Prav tako jim ni izdala potrdil o višini osebnih dohodkov, zato so se tudi o tem osebno izjavljali. Ob tem so navajali tako visoke zneske (o čemer pa niti ne dvomimo, da ni bilo res), da bi na zavodu morali dobivati velika nadomestila. Čeprav jim, po zatrjevanju zavoda, tega niso upoštevali, pa smo iz neuradnih virov izvedeli, da je višina najnižjega nadomestila okoli 8.000 tolarjev. Tudi predloženi zahtevki za izstop iz JLA niso dovolj verodostojen dokument, saj ni prav nič lažjega, kot zahtevke napisati danes in ga datirati na šest ali devet mesecev prej.

Nepravična in na meji logičnega pa se zdi obrazložitev, zakaj je teh 19 ljudi upravičenih do vseh pravic za primer brezposelnosti. Vse tiste, ki so v času agresije do dneva, ko je bila podpisana Brionska deklaracija, pribegnili in podpisali izjavo o prestopu v TO, je prevzelo republiško ministrstvo za LO — to so v glavnem oficirji; pripada jim akontacija osebnega dohodka glede na status, čin in izobrazbo. Prav! Tiste, ki so pribegnili, pa pristopne izjave niso podpisali, je prevzel zavod za zaposlovanje — to so civili, ki pa na zavodu niso upravičeni do ničesar. JLA jim je namreč izdala sklep o prenehanju delovnega razmerja in ker niso pristopili v TO, se meni, da so službo izgubili iz subjektivnih razlogov — po lastni krivdi. Tudi prav!

S podpisom Brionske deklaracije pa naj bi nastopili nekakšni objektivni razlogi. Vojska je najavila svoj odhod iz Slovenije in vsi tisti, ki so menili, da jim je v Sloveniji prelepo, da bi šli kam drugam, ves čas agresije pa so mirno čakali na izid vojne, so preprosto podpisali izjavo o izstopu oz. da ne gredo iz Slovenije. Vojska jim je nato izdala sklep o prekinutvi delovnega razmerja, na podlagi katerega so tako trije oficirji in vseh trinajst civilistov postali »upravičenci« zavoda. Trije oficirji pa so menda svoj zahtevek za izstop iz JLA podali že pred agresijo, potem pa so ves čas agresije ob tolažljivih visokih plačah čakali na odobritev zahtevkov.

Ne razumemo, pravzaprav nečemo razumeti, kaj naj bi ti objektivni razlogi pomenili. Stečaj »firme« to prav gotovo ni bil, saj »firma« še naprej deluje, kakor pričajo dogodki iz sosednje Hrvaške. Res pa je, da vojske v Sloveniji ni več. In če bi se še lahko sprijaznili in skušali razumeti, da bomo sedaj mi morali skrbeti za njene delavce, pa se nikakor ne moremo sprijazniti s tem, da so nekateri pred kratkim dobili od svojega bivšega delodajalca JLA odločbo, da se lahko preselijo (in nekateri so se že!) v večja in boljša stanovanja, ki so jih njihovi kolegi pred nedavnim zapustili. Tukaj logike ni več.

MOJCA LESKOVŠEK-SVETE

Od Kočevske Reke do Pasje jame

Nekdaj zaprto območje Kočevske Reke, ki obsega dobro tretjino kočevske občine, je zdaj odprto in dostopno vsakemu. Vendar premnogi še vedno dvomijo, da je res tako. Tega ne verjamejo niti posamezniki niti razni organi, ki naslavljajo na republiške organe vprašanja in izražajo dvome o odprtosti. Direktor podjetja Snežnik Kočevska Reka, Ladislav Lenassi, pojasnjuje:

»Na območju KS Kočevska Reka se prepletajo interesi krajanov, podjetja Snežnik, teritorialne obrambe (TO) in vadbno-oskrbnega centra (VOC), ki skrbi predvsem za vzgojo miličnikov in dopolnjevanje njihovega znanja. Osnovni nosilec razvoja in usklajevalec interesov vseh navedenih je podjetje Snežnik, ki je izoblikovalo dolgoročni načrt razvoja tega območja.

Podjetje Snežnik je že doslej imelo več gospodarskih dejavnosti, ob nekaterih dodatnih pa bo posebna skrb posvečena varstvu narave in izjemnih naravnih danosti. Na tem območju sta dva pragozdova, pragozd Krokra pa je sploh največji v Evropi. Tu je največje rastišče narcisa pa raznovrstna divjad, ki je drugod po Evropi ni ali pa je tam redka (medved, volk, ris, itd.). Te naravne danosti bodo s celovito turistično ponudbo predstavljene naši in svetovni javnosti. Sem prihajajo gostje ne le iz Slovenije, ampak tudi iz Italije, Avstrije, Nemčije in od drugod in se ob večerih po lovu, izletu itd. sproščeno ob harmoniki in pesmi povesele z domačini, ki niso več obremenjeni s preteklostjo in zaprtim območjem.

Direktor Lenassi, vodja gozdarske delovne enote Tone Križ in vodja programsko-biološkega oddelka pri gozdarstvu Zlatko Ficko so nato nekoliko podrobneje pojasnili posamezne ugotovitve in načrte, ki jih bodo vnesli v plane razvoja krajevne skupnosti in podjetja. Večina služb podjetja Snežnik bo delala za potrebe

vseh uporabnikov prostora, ker bodo tako službe boljše izkoriščene in cenejše. To velja tako za mehanično delavnico, ki bo delala še za potrebe krajanov, kot za gostinski center, ki bo kuhal za vse, pa še za pralnico, šivalnico, inženiring, komunalno enoto, stanovanjsko enoto itd.

Mnogi interesi in dejavnosti se še posebno prepletajo na področju turizma. To velja zlasti za strelstvo in lokostrelstvo, smučanje, pohode, planinarjenje, čolnarjenje itd. Pripomočke za te dejavnosti, ki jih uporablja TO ali VOC, bodo lahko uporabili tudi za potrebe turistov in izletnikov, razen tega bo na razpolago vzgojno osebje. S takim sodelovanjem, ki vključuje

Ladislav Lenassi, direktor podjetja Snežnik Kočevska Reka.

vožnjo s terenskim vozilom ali celo s helikopterjem, če turist želi in plača, se tudi teritorialci in drugi vključujejo v življenje in razvoj teh krajev. Skratka: načrtov imajo v Kočevski Reki veliko, moči in volje pa ljudem, ki tu žive, tudi ne manjka.

Območje krajevne skupnosti je zelo redko naseljeno in ga bo treba obljuditi, seveda z domačim, slovenskim življenjem. Le tako bo ostala krajina slovenska. Izkušnje kažejo namreč, da ljudje, ki so se doslej tu zaposlovali iz drugih krajev Jugoslavije, prinesejo s seboj tudi svoje navade in spreminjajo kulturo te krajine. Domačini, ki so tu že dolgo naseljeni, z ljubeznijo obdelujejo zemljo ter skrbijo za gozd, medtem ko so tuji prišli sem predvsem zato, da bi zaslužili, videz krajine pa jim ni dosti mar.

Kočevska Reka ni več zaprto območje in noben krajan ne želi, da bi to območje spet zaprli. Marsikaj pa bo treba še postoriti za razvoj vse krajevne skupnosti, saj so predvsem naravne danosti enkratne, pravi direktor Lenassi in našteva, kaj vse še tare krajanje in vse uporabnike prostora. Predvsem ima območje težave s pitno vodo, kar nameravajo urediti že prihodnje leto. Enote za čiščenje odplak delavnice v glavnem že imajo, potrebno pa bo urediti čistilne naprave, predvsem za naselji Kočevska Reka in Gotenica. Sklenjeno je, da bo Kočevska Reka po nekaj desetletjih spet dobila cerkev, ki jo bodo zgradili približno tam, kjer je nekoč že stala, pri tem pa bodo v zadovoljstvo krajanov ohranili tudi spomenik padlim in grobnico pa kostonaj nasad in zaščiteni oreh, kar vse je oz. bo na istem gričku.

Skupaj smo si nato ogledali obsežno območje krajevne skupnosti Kočevska Reka, vmes pa se pogovarjali o tem in onem. Tako je Tone Križ med ogledom spravila lesa v Pasji jami nad Belico pokazal stare furmanske nakladalne rampe, ki so bile zgrajene pred desetletji ali celo stoletji kar iz kamenja, ki so ga odstranili med gradnjo gozdnih cest. Nove gozdne ceste so pravzaprav občutno izboljšane in razširjene nekdanje furmanske ceste oz. kolovozi, po katerih zdaj lahko vozijo tudi težki tovornjaki s priklopniki. Le v dolino Kolpe in Čabranke novih cest ni, včasih pa so tja — kljub navidezni neprehodnosti — vodile tri furmanske ceste. Bili smo pri znani Taborski jami, videli več gozdnih koč in drugo, kar bodo vključili v turistično ponudbo.

JOŽE PRIMC

Učna ura zgodovine — za prvi razred

Dr. Alojzij Kuhar: »Zakaj prisegate zvestobo lastnemu kruniku?«

V času hudih preizkušenj, ki jih Slovenci (in drugi narodi v razpadajoči Jugoslaviji) preživljamo, si ljudje ne želimo nenehne razgaljanja ran, ki so jih v naše narodno telo zasekale medvojna in povojna bratomorna leta. Kam vodi takšna politika, priča vojna na Hrvaškem med »četniki« in »ustaši«, ki je Evropa ne razume več (in tudi ne namerava popirati, saj je postala demokratična in tudi Slovincem odprta prav zaradi vojaškega poraza Tretjega rajha in nacistične ideologije). Upali, želeli smo, da bo lanska spravna maša v spomin na pobite domobranci v Kočevskem Rogu končno strnila voljo slovenskega naroda v skupna prizadevanja za vzpostavitev takšne samostojne, suverene države Slovenije, kakršno je pripravljena sprejeti tudi Evropa. Pa ne! Pobudniki za ustanovitev društva Nova slovenska zveza si v imenu »novih političnih in moralnih parametrov« za oceno »nastopajočih sil« v drugi svetovni vojni vztrajno, ob vsaki priložnosti, ki se jim ponudi, prizadevajo uresničiti glavno nalogo, ki so si jo zadali: rehabilitirati vse, ki so se med vojno bojevali proti NOG (s komunisti) na strani okupatorja. Še več, povzdigniti hočejo slovensko domobranstvo v prvo in, v naši polpretekli zgodovini menda edino domoljubno narodno slovensko vojsko.

In ne samo to: ob letošnji obletnici lanske prve spravne maše v Kočevskem Rogu je dr. Tine Velikonja (eden pobudnikov za ustanovitev NSZ) slovenskemu domobranstvu pripisal celo zgodovinsko priporočilne zasluge za naše sedanje vključevanje v Evropo, češ da so domobranci prva slovenska vojska — ker se je borila za zgodovinske interese slovenskega naroda, za socialdemokratsko, za liberalno, krščansko demokratsko Slovenijo, za Slovenijo v svobodni Evropi. (Glej prvo stran Slovenca 7. oktobra 1991.)

So se slovenski domobranci res bojevali za demokratično podobo sodobne Evrope? In to z zaprisego Hitlerju, pod poveljstvom nacističnih generalov?

Ni nam treba seči po »boljševiških« zgodovinskih virih: zadostovalo bi, če prelistamo nekaj števil revije Slovensko domobranstvo in medvojne Slovenca, in videli bomo, kaj je resnica in kaj laž.

Še prej pa je nujno navesti naslednji objektivni zgodovinski podatek. Ko so zavzeniki priznali NOV in so nekateri slovenski politični emigranti na njihovo zahtevo začeli opozarjati domobranci, naj prenehajo z izdajajo, so Nemci — da bi jih bolj navezali na nacistično Nemčijo — od domobrancev zahtevali, naj prisegajo Hitlerju. To so domobranci tudi storili — prvič 20. aprila 1944, tisti, ki so v domobranstvo kasneje stopili, pa 30. januarja 1945. V prisegi se je vsak zaobljudil, da bo »... zvest, hraber in svojim nadrejenim pokoren« in da bo »v skupnem boju z nemško oboroženo silo, stoječo pod poveljstvom vodje velike Nemčije, z SS četami in policijo proti banditom in komunizmu kakor tudi njegovim zaveznikom svoje dolžnosti vestno izpolnjeval za svojo slovensko domovino kot del svobodne Evrope«.

»Bodite pokorni in zvesti!«

Ob prisegi 20. aprila je slovenske domobranci nagovoril SS gruppenführer Rösener in jim med drugim rekel (kot poroča Slovenec 21. aprila 1944):

»Dne 24. septembra 1943 sem izdal povelje za ustanovitev slovenskega domobranstva. S pomočjo velike Nemčije smo vas izveščali, oblekli in oborožili. Zvestoba je prvo, kar vam dajem na pot. Do nezvestobe lahko pride koga nespamet ali nezadostno prepričan. Ne zvest po srcu pa ne more in ne sme postati nihče. Ljudje, narodi in države, ki prelomijo zvestobo, so izdajalci in so brez časti. Čast pa je najvišje, kar mora imeti človek in vojak. Vojak lahko izgubi vse, enega pa ne sme izgubiti nikdar: svoje časti, svoje zvestobe. Bodite disciplinirani. Tudi takrat, kadar ne razumete, kaj vaše vodstvo namerava z danimi povelji. Disciplina in pokorščina. Kdor ni discipliniran, kdor ni pokoren, tudi ne more biti zvest. Zakaj le oni je zvest, ki je pokoren in discipliniran. Danes ste prisegli, da se boste skupaj z nemško vojsko, z vojaškimi SS-oddeli in policijo borili za svobodo, čisto Evropo. Prisegli ste, da se boste borili za svojo domovino, za izgubljeno kiro, da se bomo tako rekoč mogli svobodni ter v miru in redu lotiti mirnega dela za obnovo Evrope.

Ko prisegate, se zavedajte, da ste vstopili v novo razdobje svojega življenja. Kdor misli, da

svoje prisage ne bo mogel dati, mu dajem priložnost, da odide, ne da bi mu kdo to zameril. Vaš škof vas je to jutro pripravil. Čistega srca stojite tu, da bi položili zaobljubo vojaka.«

Leon Rupnik: Zgled za novo Evropo je Tretji rajh

Tudi Leon Rupnik je Sloveniji obetal Hitlerjevo Evropo. Kot poroča Slovensko domobranstvo, je 24. septembra 1944 slovenskim domobrancem zabil: »Od vašega zadržanja in mere vaše pripravljenosti pa bo tudi odvisno, kakšno mesto bosta naš narod in naša domovina zavzela v družbi narodov na novo urejene Evrope«. In ob koncu 1944. leta še enkrat: »na katerem se nahajate, ni vaše mesto in da opravljate delo, ki se ga iz dna svoje krščanske duše stramujete. Rekli so vam, da se borite za vero. Poglejte, kaj je nemški nacizem storil z milijonom Slovincem! Kaj je ostalo, od naše vere, naših cerkva, domov in društev? Vse je Nemec strl in sedaj vzgaja našo mladino v poganstvo. Skupaj s Hitlerjem — za vero? Kdor vam je to govoril, ni govoril resnice. Deset milijonov katoličanov preklinja Hitlerja in njegovo poganstvo. Rekli so vam, da se borite proti komunizmu. Naša katoliška cerkev v vsej svoji zgodovini bojov ni krive vere premagala s pre-« Ker smo evropski narod, mora tudi naša dežela sodelovati v boju za novo Evropo, v katerem nam je zaradi načelnosti, prvenstva in žrtvovanja zgled Nemčija.«

Prof. dr. Stanko Kociper (SD. št. 1., 3. 8.

DOMOBRAVSKA PRISEGA

»Prisegam pri Vsemogočnem Bogu, da bom zvest, hraber in svojim nadrejenim pokoren, da bom v skupnem boju z nemško oboroženo silo, stoječo pod poveljstvom vodje velike Nemčije, SS četami in policijo, proti banditom in komunizmu kakor tudi njegovim zaveznikom svoje dolžnosti vestno izpolnjeval za svojo slovensko domovino kot del svobodne Evrope. Za ta boj sem pripravljen žrtvovati tudi svoje življenje. Tako mi Bog pomaga.«

1944) je pisal podobno: »V neizprosni borbi proti boljševizmu moramo očistiti slovenski značaj in združiti vse preizkušene sile za dočnost, ki nam bo dala le to, kar si bomo s trdim delom sami prislužili.«

V daljši razpravi »Evropa in boljševizem« (SD, št. 2. 178. 1944) lahko preberemo še tele njegove ocene: »Gospodarski razvoj Evrope je služil samo interesom ameriško-židovskih kapitalistov, ki so ga znali izrabiti v lastno korist, ter boljševiški razkrojevalni politiki. (...) Velika ura nove Evrope in novega socializma se bliža. Socialna politika nemške države potrjuje, da bo Adolf Hitler uresničil pravi socializem v vsej Evropi.« V tretji številki Slovenskega domobranstva (31. 8. 1944) pa je prišel do naslednje ugotovitve: »Imamo samo eno izbiro: ali pogin v boljševizmu ali ustvaritev nove Evrope, Evrope enotnosti in svobode, Evrope kulture in resničnega socializma.«

»Postavili so vas pred kunjjo s kljukastim križem...«

In kako je na takšna prizadevanja slovenskega domobranstva, da bi do kraja služili Hitlerju, reagirala begunska vlada v Londonu, za-hodni zavezniki?

Oglejmo si le dva primera: nagovor duhovnika dr. Alojzija Kuharja po londonskem radiu domobranci, v katerem jih pod vtisom naglo se spreminjajočih vojaških in političnih razmer skuša odvrti od sodelovanja z Nemci, in v se-bino letaka, ki so ga spomladi leta 1944 zavezniki letala trosila nad Slovenijo.

Govor dr. Alojzija Kuharja:

London, 11. septembra (BTM). »Danes bi se rad obrnil posebej na vas, slovenski fantje, ki se nahajate v vrstah tako zvanih domobrancev. Prepričan sem, da ste že s svojim razumom dovolj spoznali in v svojih srcih začutili, da mesto, livanjem krvi, razen svoje lastne. Da, v OF so komunisti in tega nihče ne taj. Toda OF danes

ni več strankarsko komunistično gibanje; OF je danes narodno gibanje, ki je le pod komunističnim vplivom. Borba proti OF, to je borba proti komunizmu, je borba proti lastnemu narodu, ki se bori za svojo svobodo. Položaj v domovini sem nepristransko obrazložil velikemu katoliškemu učitelju v Oksfordu, bivšemu prijatelju prof. Erlichu. On je stvar preučil in premolil ter odgovoril: Pod nobenim pogojem in v nobenem primeru ne smemo mi, katoličani, stati ob strani v boju za narodno osvobodjenje in jaz ne poznam načel krščanske vere, ki bi obvezovale katoličane, da pomagajo sovražniku naroda proti svojim lastnim rojakom. Ne pozabite, da ni nemški nacizem nič manj brezbožen, kakor komunizem, a je celo bolj nevaren s tem, da drugim naznanja, da se bori za vero. Takozvani katoliški učniki vele, da zahteva katoliška vera, naj verniki pomagajo sovražniku svojega naroda, ki da se bori za svobodo. To je neresnica in lažne so trditve, da je dolžan prelivati bratovsko kri!«

Morda so vam rekli, da se borite za domovino. Poglejte, kaj je Hitler napravil na Štajerskem, Gorenjskem in Koroškem. Kaj je nacizem tam storil s slovenskim jezikom, slovensko kulturo in slovensko mladino? In taki zločinci naj rešujejo domovino? Vse, kar ste pretrpeli, vam vendar ni moglo zamračiti razuma in zakrkniti srca, da ne bi videli in čutili, da ste bili sramotno prevarani, ko so vas postavili ob nemško kunjjo s kljukastim križem in iztisnili iz vaših ust prisego zvestobe svojemu lastnemu kruniku, vam stisnili v roke puško, da bi ubijali svoje lastne brate.

Zato pa — fantje in moške — morate stran od tam, kjer stojite. Proč morate od tam za vsako ceno in za vsako žrtve. Morda vas bo ta odločitev stala nove preizkušnje. Naj! Samo, da ste zbežali proč od sovražnika in umili obraz in vest. Kam naj bežite in kako, vam navodil dati ne morem, razen enega — da morate proč od sovražnika, dokler je še čas. Vsi oni, ki se hočejo dejansko boriti za osvoboditev domovine — in to mora biti danes največji vzor vsakega slovenskega človeka — pojdejo po vsakratišji poti v OF, ki je v imenu Jugoslavije in zaveznikov postavljena, da vodi borbo za naše osvobodjenje. Tisti pa, ki mislijo, da jim to ni mogoče, naj storijo vsaj eno: naj vržejo stran nemško orožje in naj prenehajo z ubijanjem lastnih ljudi, in naj pomagajo v borbi za svobodo svojega naroda ... Govoril sem vam kot duhovnik, kot Slovenec in vaš prijatelj ob uri, ko so v veliki nevarnosti vaša čast in vaša mlada življenja.«

»Vaši voditelji vas gonijo v pogin!«

Vsebinski letaka:
Slovenski domobranci!
Vaši izdajalski voditelji, z Rupnikom vred, bodo pred sodiščem sojeni na življenje in smrt! Ali pomnite: oni vas gonijo v vaš lastni pogin, ko vas zapeljujejo v klanje vaših nedolžnih bratov.

Ko so se sestali v Teheranu Roosevelt, Churchill in Stalin, so zapečatili usodo vsakega vojnega zločinca v Jugoslaviji z besedami:

»Vsi, ki so odgovorni ali so se prostovoljno udeležili nasilstev, umorov in pobojev, bodo prignani nazaj na kraj storjenih zločinov, da bodo sojeni od prostih vlad, ki bodo tam postavljene. Za vsako deželo bodo tam sestavljeni imeniki z vsemi podrobnostmi.

Varujejo naj se oni, ki si do zdaj še niso omadeževali svojih rok z nedolžno krvjo, da se ne pridružijo vrsti krivih, ker trdno je zagotovljeno, da jih bodo tri zaveznike sile preganjale do zadnjega kota na zemlji in jih izročile njihovim tožnikom, da zadoste pravico.«

To je poročilo treh velikih zaveznik Jugoslavije: Velike Britanije, Rusije in Amerike.«

Domobranci takšna opozorila payabila na stran zaveznikov sil niso prebrala. Še leta 1945. so prisegli zvestobo Hitlerju, Tretjemu rajhu. Ob tem je treba še poudariti, da je Tito kot vrhovni poveljnik NOV in POJ nekajkrat pozval vse enote, ki so se borile proti NOV — tudi domobranci — tako kot Izvršni odbor OF prej belogardiste, naj vstopijo v NOV. Zadnja amnestija je veljala do 15. januarja 1945. Vendar se je nanjo, tako kot na vse prejšnje, odzvalo le malo domobrancev.

Po vojni so, kot vemo, vse vojaške sile, ki se niso odločile za zavezniki stran, temveč so do konca služile Hitlerju, doživele sojenje in obsodo nürnberškega sodišča. Slovensko domobranstvo je bilo uvrščeno kot del pomožnih enot SS med tiste organizacije, ki jih je status nürnberškega sodišča opredelil kot zločinske in zato zavezniki države pooblastil, naj njene pripadnike sodno preganjajo. Nedvoumen namen društva NSZ, da bi doseglo pravno, politično in vojaško rehabilitacijo domobranstva, pomeni tako poskus revizije nürnberških sodb, česar se doslej niso lotili nikjer drugje v Evropi. Tudi avstrijska državna pogodba izrecno prepoveduje obnovo organizacij, ki bi razširjale nacistično ideologijo. Znano je, s kakšno politično viro je mednarodna javnost sprejela izvolitev Waldheima za avstrijskega predsednika potem, ko se je razkrila njegova soudeležnost v enotah SS.

Svet je nacizem ožigosil kot zločinsko gibanje

Druga svetovna vojna je pomenila splošni spopad med demokracijo in fašizmom. Takrat je bilo sprejeto temeljno izhodišče, da je vojaška zmaga nad nacizmom in fašizmom prvi in najnujnejši pogoj za svobodo sveta in vsakršnega demokratičnega napredka. Takrat se je oblikovala tudi protihitlerjska koalicija za ureditev sveta po svetovni vojni. V njenih načrtih in dogovorih je bilo zato prostora samo za skupno in popolno zmago nad fašističnimi državami in njihovimi zavezniki. Za ta cilj je bila pomembna le mobilizacija vseh človeških in materialnih sil zaveznikov, vključno s prispevkom, ki ga zmaga dati odpor narodov v zasuž-

SLOVENSKI DOMOBRAVCI

Vaši izdajalski voditelji, z Rupnikom vred, bodo pred sodiščem sojeni na življenje in smrt! Ali pomnite: oni vas gonijo v vaš lastni pogin, ko vas zapeljujejo v klanje vaših nedolžnih bratov.

Ko so se sestali v Teheranu Roosevelt, Churchill in Stalin, so zapečatili usodo vsakega vojnega zločinca v Jugoslaviji z besedami:

»Vsi, ki so odgovorni, ali so se prostovoljno udeležili nasilstev, umorov in pobojev, bodo prignani nazaj na kraj storjenih zločinov, da bodo sojeni od prostih vlad, ki bodo tam postavljene. Za vsako deželo bodo tam sestavljeni imeniki z vsemi podrobnostmi.

Varujejo naj se oni, ki si do zdaj še niso omadeževali svojih rok z nedolžno krvjo, da se ne pridružijo vrsti krivih, ker trdno je zagotovljeno, da jih bodo tri zaveznike sile preganjale do zadnjega kota na zemlji in jih izročile njihovim tožnikom, da zadoste pravico.«

To je poročilo treh velikih zaveznik Jugoslavije: Velike Britanije, Rusije in Amerike.

njenih deželah. Nikakršnega razumevanja ni bilo v teh dogovorih za sporazumevanje in oboroženo kolaboracijo držav in političnih skupin s fašističnimi napadalci.

Skladno s to opredelitvijo so po vojni tudi razpravljali z vsemi, ki so se v tej zelo razpoznavni izostreni dilemi za prihodnost človeštva napadno odločili in stopili na stran nacizma v slehernem narodu. Dr. France Bučar, predsednik slovenske skupščine, pravi v svoji knjigi »Usodne odločitve« o tistih, ki so se napadno odločali: »S tem so dokončno in nepreklicno zapečatili svojo usodo. Kar je sledilo, je bilo samo še logična posledica njihovega objektnega podpiranja Nemcev. Deliti so morali usodo premaganca, in sicer v širšem okviru celotnega nemškega poloma. In kar je najhujše, ne gre samo za vojaški zlom, pač pa za moralno diskvalifikacijo. Nacizem ni bil samo vojaški porazen. Ves svet ga je ožigosil kot zločinsko gibanje. Vojaškemu porazu je namreč sledil Nürnberg. Kdor se je zvezal z nacizmom, je delil njegovo usodo. Tu je povsem drugotno vprašanje, kakšni so bili njegovi nameni in moči za tako sodelovanje.«

Karkoli že se je dogajalo na Slovenskem po vojni, o tem je mogoče in je potrebno kritično premisliti na različne načine. Dejstvo pa je, da je bila odločitev večine slovenskega naroda za OF in osvobodilno vstajo njegovo odločilno zgodovinsko dejanje, brez katerega bi danes ne bili, kar smo. Slovenski narod je s tem dejanjem, ne pa s služenjem okupatorju, ustvaril odporniško gibanje, ki mu je bilo in bo osnova vstopnica v evropski razvoj, kakršnega je omogočil prav poraz fašističnih osvajačev. To je samo to gibanje je v svojo vojaško, politično in moralno močjo doseglo združitev Dravskega Primorja s slovensko Primorsko, izvajalo pravo Slovencev do samoodločbe, utemljevalo našo sedanjo lastno samostojno, suvereno državo Slovenijo. Zakaj torej poskus rehabilitacije domobranstva in narodne izdaje, ki grozijo, da bodo v tako kritičnih trenutkih oslabilo svajanja slovenske državnosti, kakršne pretiljamo, ponovno razdelili Slovence na delalabor, namesto sprave med njima oživili še ne zaceljene rane, ki jih je povzročila druga svetovna vojna, hkrati pa v mednarodni javnosti otežili naša prizadevanja, da se vključimo Evropo kot suvereni, enakopravni, samostojni narod?

Komu koristi draženje Evrope z oživljanjem tistega dela naše trpke medvojne in povojne zgodovine, ki ni v čast in ponos Slovencev, ki kor tudi ne tistega dela Evrope, ki je v drugi svetovni vojni nameraval zasužnjiti svet. Tega ne sedanja svobodoljubna demokratična Evropa zaveda, zgodovina jo je izučila tudi za prihodnje čase. Zato ne dovolj, da bi se medvojno gibanje njenih narodov še kdaj in kje ponovilo. Slovenci pa, kot kaže, še vedno ponavljamo zgodovinsko snov prve evropske učne ure.

PETER PORENTO

socialno politiko, za delo ter za borce in vojaške invalide. Poslali so jo tudi Slovenskemu svetovnemu kongresu, saj živi veliko nekdanjih mobilizirancev zunaj matične države. V tej listini ugotovljajo, da se, žal, tudi po slovenski pomladi, pomladi, ko so obvestili predstavnike strank, vlade, skupščine in borbevske organizacije, ni zanje 46 let po vojni prav nič premaknilo z mrtve točke. Predsednik slovenske borbevske organizacije, general Ivan Dolničar, je še letos v razgovoru z mobiliziranci dejal, da je res že čas, da se zanje nekaj naredi, saj jim nihče ne more povrniti tistega, kar so doslej moralno in materialno pretrpeli. Dolničar je izrazil upanje, da v bodoče ne bo več ovir, da ne bi bili obravnavani kot žrtve vojne.

»Od Republike Slovenije pričakujemo, da se bo v brez odlašanja predlagala Zvezni republiki Nemčiji, naj zagotovi uresničenje pravic, ki grozijo mobilizirancem v nemško vojsko v letih 1941 — 1945, ki žive sedaj na območju Republike Slovenije, in sicer po veljavnih nemških predpisih in pozitivnih zakonodaj (BVG in dopolnitve). Če Republika Slovenija tega ne sproži, naj te pravice in obveznosti pod enakimi pogoji zagotovi Republika Slovenija sama. Odškodnina iz vseh nastankov, ki jih zajema nemški zakon (BVG — Bundes-Versorgungsgesetz), naj se odmeri, kapitalizirano in izplača mobilizirancem v enkratnem znesku. Invalidski prejemki v odmerjenem odstotku invalidnosti naj se izplačujejo letočno mesečno v višini, kot to prejema invalidi v ZRN. Enako to velja za svojece (vdove, otroke ipd.) padlih in izgnanih. Enako naj se rešujejo klimatsko zdravstvene opreme ortopedskih pripomočkov, invalidskih sklozičkov in podobno,« je med drugim rečeno v Mobiliziranih Spomenici, ki so jo v začetku avgusta v Mostju oblikovali predstavniki celjske in kranjske organizacije mobiliziranih Slovencev v nemški vojski 1941 — 1945. Pri pogovoru z nemškimi oblastmi bi bili, zaradi poznavanja tovrstne problematike, mobiliziranci pripravljeni sodelovati tudi pri pripravi pogodbenih odnosov. Upajo lahko, da se bodo slovenske oblasti zdaj le podvile, saj bodo v nasprotju biološke zakonitosti narave, dile še največ za rešitev tega gordijskega vozla.

PAVEL PERC

Bodo hitrejša biološke zakonitosti?

O številu mobiliziranih Slovencev v nemško vojsko od 1941 do 1945 lahko le ugibamo. Po metodi statističnih vzorcev naj bi se ta številka sukala okrog 35.000, iz podatkov neke nemške spomenice (Denkschrift st. 8) je to 80.000. Verjetno je resnica nekje v sredi. A kakorkoli že je, je, milo rečeno, nenavadno, da slovenskih politikov in zgodovinarjev ni nikoli kaj posebnega zanimalo, kaj se je dogajalo s tolikšnim številom mladih fantov, cvetom maloštevilnega naroda. Ali pa jih to vprašanje »uradno« ni smelo zanimati, ker naj bi po prepričanju oblasti to največje število Slovencev pod orožjem v tistem času ne smelo pristati na »napačni strani«, v službi okupatorja. Pri tem so seveda oblasti kar tako in mimogrede opravili s pristilnimi mobiliziranci, jim za kazeno nalepili še nekaj etiket, češ, da so ti Slovenci švabobranci, karieristi, klavci in izdajalci, za pokoro pa so sledili razni omalovaževalni in človeka nevredni postopki, ki so tako številno in še dokaj vitalno populacijo potisnili na obrobje družbe. S to »družbeno usedlino« si pač nihče ni želel posebej mazati rok, pač pa so bili mobiliziranci kaj hvaležen medij za izživljanje, od tistega najmanj pomembnega uradnika do kakšnega pravovernega velmoža, ki se je vsake toliko časa obregnil ob mobilizirance, te »izmečke naroda«, in si tako nabiral cenene politične točke ob zatonu kariere.

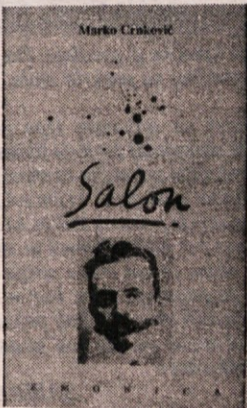
Za številne stvari je bilo prikrivanja tistih okrog 15.000 mobilizirancev, ki so se domov vrnili kot ranjenci — invalidi, saj so ostali brez slehernih pravic, na začetku celo brez zdravstvene zaščite in varstva. Da bi bila njihova beda še večja, so si nakopali na vrat še policijo, udbo, če so si skušali na kakršenkoli način sami doma ali od Nemčije poiskati pomoč in priznanje. Okoli 20.000 padlih in izgnanih slovenskih fantov in mož na frontah, v taboriščih ali na poti domov za tedanjjo oblast ni obstajalo. Zato so nastale premnoge zagate pri dedovanju, sodišča niso smela overjati izjav, za mobilizirance pa je bilo prepovedano izdajanje uradnih izpisov iz matičnih knjig. Glej ga zlomka, taista oblast pa je priznala pripadnikom — udeležencem vojne kraljevine Italije v Abesiniji ta čas, ki so ga prebili v Afriki, v pokojninsko dobo!

Danes je povprečna starost prisilno mobiliziranih že okoli 70 let. Da bi, kolikor se to pač še sploh da, popravili številne krivice in pospešili njihovo reševanje, so se mobiliziranci na Slovenskem ustrezno organizirali. V začetku tega leta so v Celju ustanovili Društvo mobiliziranih Slovencev v nemški vojski 1941 — 1945, ki povezuje 17 območnih odborov z okrog 8.000 člani, zajema pa območje Spodnje Štajerske in Koroške. O tem smo že poročali. Za območje gorenjskih občin pa je bilo v Kranju ustanovljeno Združenje mobiliziranih Gorenjcev v redno nemško vojsko 1941 — 1945, ki šteje okrog 1.000 članov. V obeh organizacijah se vpisujejo nove člane, ker ocenjujejo, da še živi več kot 15.000 nekdanjih mobilizirancev in vdov padlih ali že umrlih. V obeh vodstvih so se dogovorili, da bodo nastopali enotno, da bi bili močnejši. Odrasli teh prizadevanj je tudi Spomenica, ki so jo poslali predsedniku slovenskega parlamenta dr. Francetu Bučarju, predsedniku vlade Lojzetu Peterletu in pristojnim ministrstvom: za zunanje zadeve, za zdravstvo, vprašanja borcev in

Obzorja

SALON

Kaj je v knjigi Salon, ki je izšla pred kratkim pri Emonici, takega, da ji je oblikovalec dal nadih zrcalnosti? Zadržanja platnica Salona je namreč preurejena zrcalna slika naslovnice, in sicer tako, da je pod naslovom knjige slika Ivana Cankarja, njegov zrcalni dvojnik na zadnji strani platnic pa je avtor knjižne novosti Marko Crnkovič.

Vsekakor potentna primerjava, ki lahko postane vsaj nekoliko razumljiva, če najdemo tisto, kar naj bi oba, Cankar in Crnkovič, razen enake začetnice v priimku, le imela skupnega. Po vsebini knjige sodeč, je to ostrina kritičnega peresa, morda pa je oblikovalec s svojim prijemom želel poudariti tudi misel, da kritika drži času in razmeram ogledalo.

Marko Crnkovič se je kot kritični publicist pojavil v skupini mlajših piscev, ki so oblikovali rubriko Ura kulturne anatomije v zdaj že pokojni reviji Teleks, nato pa smo ga imeli priložnost srečati na straneh Dela in njegove Sobotne priloge, kjer

je kot novinar skrbel za pestrost in popopranost prispevkov o kulturnih dogajanjih. Hitro se ga je prijel sloves brezobzirnega »sesuvalca« priznanih veličin in vrednot. Njegovi prispevki so nutili precej jeze in srda pri nekaterih, pri nekaterih ško doželjno hihitanje, pri mnogih začudenje in zavračanje tako jezikovnih kot miselnih akrobacij mladega pisca, nedvomno pa je imel tudi nekaj somišljenikov in pritrjevalcev. Eni in drugi imajo zdaj priložnost, da ob knjigi izmerijo upravičenost svojega odzivanja na Crnkovičovo pisanje in ga ponovno pretehtajo, če jim je kaj do tega. V knjigi je namreč zbranih in kronološko razvrščenih nekaj več kot 30 prispevkov, ki so bili natisnjeni v časopisu od februarja 1987 do lanskega junija. Salon gospoda Crnkoviča je odprt!

M. MARKELJ

TEMNE KAPLJE NEZNANEGA

Tako je naslovila svoj pesniški prvenec Ruža Tremški-Gradišnik, s slovenskim književnikom Janezom Gradišnikom poročena Hrvatica iz Majurca, mati pisatelja Branka in prevajalca Bogdana; knjigo ji je v opremi Janeza Zalaznika pred kratkim izdala ljubljanska Založba Emonica. Pesmi so izšle hkrati tudi v hrvaškem prevodu avtorice, in sicer pod naslovom Tamne kaplje nepoznatog.

Zbirka, ki obsega tridesetdeset pesmi, pomeni dvojno presenečenje. Najprej kot nenaden pojav, saj je začela Ruža Tremški-Gradišnik, ki

ji je že tridesetdeset let, pesniti šele potem, ko se je kot dolgoletna profesorica angleščine upokojila. Zatem

in predvsem pa je presenečenje njena lirika, po mnenju enega od recenzentov, pesnika Milana Dekleve, so pesmi Ruže Tremški-Gradišnik celo prvovrstno pesenečenje za slovensko liriko.

Res, ni prav veliko poezije, ki bi v sebi nosila tolikšno slast ubesedovanja, vendar dolgo zatajevano slast. Pesmi te pesnice kar kipijo iz življenjskih izkušenj ženske in matere, ki so jo preizkušale in kalile ognji vznemirljivega, a minljivega. Iz tega raste čustvenost, ki pa ne izhaja iz morebitne nostalgije za vsem, kar je postalo odčarani svet. Načustvovana misel pesmi grenkobno zori v spoznanje, da »modrino gledamo, / ne čutimo olajšanja«, kajti »predrto je nebo« in »skozi raztrgane predore / padajo kosmi smrti«.

Čustvena doživitev v zbirki Temne kaplje neznanega je temna. Vse se začne iz nekega prazavedanja, praspomina na začetek. »V začetku je bila beseda. / Vse je nastalo po njej.« Najprej pa je (bilo) tako: »Kaos uzreš v temi, / potem somrak in zarjo, / luč — toplota, hlad, / gubanje tal, razmršene gnote«. To je trajalo milijone let in prišle so »barve in vonji, / nedoločljive oblike, premikajoče se gnote, / temne kaplje neznanega, / roji, življenja neznatna in večja«, čiči

sto nazadnje pa še »človeško bitje, / prestrašeno«.

Iz knjige veje modrost čustvovanja in tako modrost potrebujemo.

I. ZORAN

ENCIKLOPEDIJA NEPOJASNJE NEGA

Mejne znanosti, kot se pravi raziskovanjem okultnih, magičnih in parapsiholoških pojavov, so postale močno priljubljene in ne glede na to, da jim »resne in prave« znanosti jemljejo strokovno veljavo, je v svetu opazno vse večje ukvarjanje s tematiko, jasnovidnostjo, prekornicijo, telekinezo, spiritizmom in podobnimi pojavi, ki sodijo v to področje in za katere se žal še vedno ne ve, ali gre za resnične pojave, ki jih sodobna znanost s svojimi dognanji ne more ustrezno razložiti, ali za spretne sleparije in ostanke preteklih verovanj. Da gre res za zanimivo področje, dokazuje tudi gora knjig, ki obravnavajo to tematiko, saj je tovrstno branje postalo zelo priljubljeno. Pri nas na Slovenskem doslej nismo prav hitro izdajali tovrstnih knjig, morda tudi zato, ker se jih je držal sloves šarlatanstva in se nanje ni gledalo s prijaznim očesom. Vendar so se kljub temu v zadnjih dveh, treh letih na knjižnem trgu pojavile številne knjige, ki obravnavajo to vsekakor vznemirljivo tematiko. Najnovejša v vrsti teh knjig je Enciklopedija nepojasnjenege, ki je pred kratkim izšla pri Tehniški založbi Slovenije.

Gre za prevod enciklopedije, ki jo je za angleško založbo Arkana uredil in pripravil znani strokovnjak za mejne znanosti Richard Cavendish ob pomoči svetovalca za parapsihologijo prof. J. B. Rhinea. Knjiga v obliki abecedno urejenih enciklopedičnih člankov pojasnjuje vse tisto, kar sodi onkraj meja običajnega izkusnega sveta, od alkimije, astrologije, čarovništva, hipnoze, joge in kabale do misterijev,

neznanih letečih predmetov, obredne magije, parapsihologije, radiestezijske, spiritizma, teozofije in vedeževanja. Besedilo spremlja bogat izbor likovnega gradiva.

Slovenska izdaja je nekaj posebnega tudi po tem, da ji je dodan prispevek Nevsakdanja krhkost vsakdanjosti, ki ga je napisal Primož Škoberne in v njem predstavil, kaj se s tovrstnega gledišča dogaja na Slovenskem. V kratkemu pregledu magije, okultizma in parapsihologije na Slovenskem je avtor podal verjetno prvi pregled naših najbolj znanih osebnosti s tega področja in predstavil preroka Jakoba Lorberja, čudodelnika Jurija Humarja, teozofinjo Almo Karlin, učitelja življenja Martina Kojca, litopunkturista Marka Pogačnika in ezoterika Aristida Havlička.

M. MARKELJ

POLICAJI

ČZP Delo—Slovenske novice je pred kratkim izdalo knjigo Policaji, ki jo je napisal prvi mož slovenske policije mag. Pavle Čelik. S knjigo, prvo te vrste v slovenščini, smo dobili strnjeno in poljuden pregled zgodovine policije na ozemlju Slovenije vse do današnjih dni ter pregled razvoja in sedanje organiziranosti.

Avtor, ki pooseblja razvoj slovenske milice v zadnjih dveh desetletjih in je soobli-

koval vizijo slovenske policije kot moderne evropske policije, se je pri pisanju zgledeval po podobnem gradivu tujih policij, kar po-

udarja v spremni besedi. Ni imel namena napisati strokovne študije ali znanstvene razprave, ostal je pri jedrnatem povezovanju znanih dejstev iz preteklosti in sedanosti, v raziskovanju temnih plati delovanja policije ali kritiko njenega delovanja v posameznih obdobjih se ni spuščal, saj bi to ne ustrezalo osnovnemu namenu knjige. Knjiga je namreč namenjena najširši javnosti, zato je napisana poljudno, mestoma celo preveč suhoparno, vendar pa le informira z vsemi potrebnimi podatki. Med njimi je marsikaj tudi manj znane in zanimivega, denimo, od kod ime »kifeljc« za policaje. Po knjigi pa bodo s koristjo listali predvsem mladi, ki jih policijski poklic zanima in si izbirajo, kam po končanem obveznem šolanju.

MiM

KNJIŽNI TELEGRAMI

— Mladinska knjiga je izdala delo **A. Erjavca in M. Gržiničeve LJUBLJANA, LJUBLJANA**. V besedi in sliki so predstavljena osemdeseta leta v umetnosti in kulturi naše prestolnice.

— Založba Obzorja je poskrbela, da se je Maribor pridružil tistim slovenskim mestom, ki že imajo svojo spisano zgodovino. Izdala je namreč monografijo **MARIBOR SKOZI STOLETJA**, delo 13 zgodovinarjev.

— Referati s simpozijem Kopitarjevi študijski dnevi v letih 1989 in 1990 so zbrani v zborniku enakega imena. Zbornik je izšel ob zaključku letošnjih študijskih dni.

— Jezikoslovec **dr. Jože Toporišič** je pri Državni založbi Slovenije izdal zajetno delo **DRUŽBENOST SLOVENSKEGA JEZIKA**, v katerem so zbrane njegove novejšje razprave.

— V počastitev 200. obletnice Mozartove smrti je Mladinska knjiga v zbirki Sledi izdala izbor najznamenitejših pisem tega velikega skladatelja.

— Prva slovenska delniška družba Aris je izdala strokovno delo **mag. Draga Golje OP-TIMALNO VODENJE KLIMATIZACIJSKIH NAPRAV**.

KRKA za vaše zdravje

DOLENJSKE TOPLICE * ZDRAVILIŠČE STRUNJAN * ŠMARJEŠKE TOPLICE

Dobrih sedem let je v upravljanju Krkinih Zdravilišč tudi Zdravilišče Strunjan, ki ga nekateri imenujejo tudi poslednja oaza miru na slovenski obali. Malo je krajev v Sloveniji, kjer bi se na enem mestu združevalo toliko blagodejnih učinkov narave.

Najpomembnejša je klima, saj je Strunjan eno redkih klimatskih zdravilišč v Sloveniji. Poleg mediteranske klime, ki mu jo omogoča lega ob morju, igra zelo pomembno vlogo tudi mikroklimatska zdravilišča — predvsem njegova lega ob vznožju pobočja in poleg solin. To omogoča nizka dnevna in letna nihanja temperature in lokalno cirkulacijo bogato ioniziranega zraka, ki blaži tudi najhujšo poletno vročino.

Nezanemarljiv naravni faktor pa je tudi morska voda, ki jo uporabljamo pri zdravljenju in rehabilitaciji predvsem zaradi njenih mehaničnih lastnosti in temperature. V zimskih mesecih je to predvsem telovadba v bazenu z ogrevano morsko vodo, individualno razgibanje v banjah ter seveda podvodna masaža.

Ti naravni zdravilni faktorji se uporabljajo pri zdravljenju pljučnih bolezni in revmatskih bolezni.

Program zdravljenja pljučnih bolezni — Tu gre predvsem za kronične strukturne pljučne bolezni in pljučni emfizem. Po tritedenski rehabilitaciji se bolnikom, ki imajo težave z dihanjem, stanje vidno izboljša. Po sprejemu bolnika opravijo začetni pregled, ki vključuje sodobno in funkcionalno diagnostiko pljučne funkcije. Na podlagi tega pripravijo program zdravljenja in rehabilitacije. Samo zdravljenje je kombinacija medikamentozne terapije in respiratorne fizioterapije. Slednja vključuje aerosol terapijo, bronhialno drenažo, vibracijsko masažo prsnega koša in dihalne vaje na prostem, predvsem pri solinah.

Program zdravljenja revmatskih obolenj — Ta obolenja predstavljajo veliko skupino obolenj oz. težav, vezanih na izrabo sklepne hrustanca in formiranje kostnih trnov, kar je posledica dolgotrajnih obremenitev. Najbolj pogosto se pojavljajo na hrbtenici, na nosilnih sklepih spodnjih okončin ali pa na sklepih, ki so obremenjeni profesionalno. Optimalna rešitev je pravočasno zdravljenje, v fazi, ko so se težave šele pričele; temu mora slediti vzdrževanje primerne telesne teže, redna telovadba in ponovno zdravljenje in rehabilitacija ob vsakem poslabšanju.

V Strunjanu se pri zdravljenju uporablja tudi morsko blato, imenujemo ga peloid oziroma solinski liman. Nastalo je v plitkem zalivu, kamor je potok nanašal drobno zrnati material, večinoma anorganskega porekla. Ob nastanku solin so se začeli odvijati kemijski procesi, ki so pripeljali do nastanka zrelega blata. Pred uporabo se blato očisti in segreje, v zdravilne namene pa se uporablja njegov toplotni in kemijski učinek. Blato ima namreč to lastnost, da lahko združuje veliko količino toplote, hkrati pa je stopnja oddajanja toplote zelo nizka. Pod blatno oblogo se širi ožile, kar pomeni, da se izboljša lokalna prekrvavitev. Mišična napetost se zmanjša, vezivno tkivo postane bolj ohlapno, vse to pa ima protibolečinski učinek. Dejavniki kemičnega učinka blata so resorbirani delci, ki najprej delujejo v koži, nato pa oddaljeno v vegetativnih centrih. Na ta način učinkuje jod, kobalt, magnezij, nikelj, železo, žveplo in aluminij.

Otrok iz taborišča Liebenau

Stojim pred sliko, ki visi v eni od številnih soban v brežiškem gradu. Na njej je skupina otrok, staromodno, a vendar kar udobno opravljenih. V fotografija zrejo z vprašujočimi, nekoliko otožnimi očmi. Pojasnilo pod sliko pove, da so to otroci iz taborišča Liebenau. Ime se mi zdi znano. Nagmem se bliže k sliki in drugoga za drugim motrim drobne obraze. Potem se spomnim. Da, Olga, prav ona bi morala biti na tej sliki. Petdeset let nazaj. Le kdo bi jo prepoznal. Toda sedaj, ko gledam to sliko, mi stopi jasno pred oči prizor, ki mi ga je Olga, otrok s te slike, zdaj pa gospodinja na Leskovškovi kmetiji v Pišcah, pred nekaj dnevi opisovala.

»Casa za pripravo na odhod smo imeli kaj malo. Otroci smo takrat hodili na nemško šolo v Globoko. Nemških učiteljev smo se že kar navadili in tudi nekaj nemškega smo se naučili. Tistega dne, 27. oktobra enainštiridesetega, pa zjutraj nismo imeli pouka. Učitelji so nam razdelili bombone, potem pa dejali, naj odidemo domov in staršem povemo, da se bomo še danes izselili. Ko smo prišli domov, je bilo tam že vse narobe. Mati so pekli kruh in spravljali skupaj najnujnejše. Starejši otroci so ji pomagali, oče-ta in starejšega brata pa ni bilo doma, ker sta odpeljala v Brežice prodaj jabolčnik. Vsega dve uri naj bi imeli časa za pripravo na odhod, a so morali Nemci počakati kar do petih popoldne, da sta se vrnila in se tudi onadva odpravila. Ko smo odhajali, so starejši jokali. Mati je spustila svinje na dvorišče, stareši brat Franci pa se je oklenil konja okoli vratu in ga ni hotel zapustiti. Sedemnajst let mu je bilo in je imel konja zelo rad. Komaj so ga odtrgali od njega. Joka je tudi nemški vojak, ki je nosil mojega najmlajšega, komaj leto starega bratca. Potožil je, da ima tudi on ženo in takega otročka doma in se spraševal, kaj neki se dogaja z njima sedaj, ko sta sama. Se sedaj se sprašujem, ali je tisti neznan vojak še kdaj videl svojo družino. Jaz sem bila stara deset let. Otroci moje starosti takrat teh stvari nismo razumeli. Veselili smo se, da se bomo peljali z vlakom.«

Olga se je tedaj pisala Zevnik in je bila doma s kar lepe kmetije v Bojsnem. Oče Franc je že dal skozi eno vojno, zato je vedel, da tudi tokrat ne bo šale. »Štiri leta so bili na fronti, najprej v Tirolah, potem na Doberdolu. Pravi čudež, da so vse tisto preživeli in prišli domov. Toda doma niso ostali dolgo. Javili so se med borbe za severno mejo in se tam gori bili, dokler niso prišli Srbi. Dostikrat so nam pripovedovali spomine in obžalovali, da smo tako nesrečno izgubili Koroško. Bili so zelo narodno zavedni. Tudi ko

smo bili v Nemčiji, so nas venomer opominjali, da slovenskega jezika ne smemo pozabiti,« se svojega očeta z vsem spoštovanjem, na kar kaže tudi ušesom nekoliko arhaično zvoneče onikanje, spominja Olga.

Slovenskim kmetom, ki so morali tako na hitro zapustiti svoje domačije, da so se vanje lahko naselili Kočevarji, so Nemci obljubljali, da bodo v Nemčiji dobili prav take kmetije nazaj. Seveda je tistim obljubam verjel le malokdo, zato razočaranje ni bilo tolikšno, ko so se znašli v skupnih delovnih taboriščih. Grad Liebenau, kjer so se znašli v glavnem Olgini sovaščani iz Bojsnega pa Artičani, Videmčani in Krčani, je bil še kar znošen. Tudi pozneje, ko so prišli na delo h kmetu in ko je oče dobil delo na žagi in Oplovi tovarni, otroci pomanjkanja v pravem smislu niso trpeli. Obiskovali so šolo in opravljali obvezno počitniško delo. V šolo so hodili skupaj z nemškimi otroki. Edina razlika, ki se je spominja Olga in ki se je seveda globoko zazejala v otroško dušo, je bila malica, zlasti na začetku. Nemški otroci so med odmorom potegnili iz šolskih torb kose sočnega kruha, slovenski pa niso imeli kaj malicati.

Sicer pa na preproste nemške ljudi, ki so prav tako težko prenašali bremena vojne kot izseljenci, Olga nima slabih spominov. Spominja se, da so njeni materi kaj hitro nanosili gospodinskih potrebščin in oblek za številne otroke in da so pomagali, kolikor so mogli. Seveda pa njeni spomini izhajajo s perspektive otroškega doživljanja sveta in takratnih razmer. Otroci verjetno niso čutili in ne slutili vseh krivic in ponižanj, ki so jih bili deležni odrasli.

Pravi dom je bil daleč. Oče se je dvakrat odpeljal dol pogledat. Vračal se je z vestmi o vojni. Tudi brat France je bil leta dvainštiridesetega v Sloveniji. Nameraval se je pridružiti partizanom, a je bila prav takrat hajka, zato se je umaknil nazaj. Potem so ga mobilizirali Nemci. Nekaj časa je bil na fronti, a se je rešil v angleško ujetništvo, kjer je prebil eno leto do konca vojne. Domov se je vrnil šele decembra leta petinštirideset. Družina je prišla na svoj dom nekaj mesecev prej. Amerikanci so jim ponujali, da bi šli v Ameriko, a je oče rekel: »Raje hlapec doma, kakor gospod v Ameriki.«

Tiste noči, predno so prišli domov v Bojsno, Olga tudi ne bo nikoli pozabila. Prepali so pri sosedovih na senu, zjutraj pa so komaj dočakali prve zore, da so se proti svoji domačiji. Zagledali so sleme domače hiše in veselo vzkliknili: »Naša hiša še stoji!«

T. JAKŠE

V Mirni Peči (le še) en kovač konja kuje

Kovaštvo se v modernizirani in atraktivni sedanjosti vse bolj izgublja v bogati zapuščini preteklosti. Redkokaj še slišimo peketanje konjskih kopit, prav tako pa je že skoraj umolknil zven kovaškega kladiva in nakovala. Zato pa so tisti, ki ga oživljajo in ohranjajo, toliko bolj na očeh.

Tako je tudi na Dolenjskem, v samem osrčju župnije Mirna Peč, ki pod svojim okriljem združuje 9 sosesk, 8 podružnic in 34 vasi, razgrnjenih na 5544 hektarih. Že v daljnem srednjem veku je to tekla glavna dolenjska trgovska pot, kar je Mirni Peči vtisnilo pečat pomembnosti. Zato so jo z dovoljenjem avstrijskega cesarja Maksimilijana I. (monarha, ki je dal kovati praprednika našega tolarja!) pred turškimi napadalci utrdili z obzidjem. Tod so že od nekdaj živeli pridni ljudje. Skozi stoletja so si življenje krojili z delom svojih rok. V ospredju je bilo seveda kmetijstvo. Pri obdelavi zemlje so potrebovali dobro orodje in zanesljivo živinčje, ki je vlekle plug. Bolj imenitni so komat nadeli konju, ki je omogočal tudi prevoze vseh vrst.

Prvi traktorji, ki so živeli in človeku olajšali garanje, so na njivah zarohneli v šestdesetih letih in počasi prepodili romanitko. Ugašati je začelo tudi poslednje ogelje, ki je do razmaha sodobne tehnologije od jutra do mraka žarelo za kovaške potrebe. Še pred vojno je bilo v mirnopoškem fari 7 kovačev, zdaj pa se iskre krešejo le še iz ene kovačije. Njen lastnik in dedič dve-stoletne družinske tradicije je Milan Zajc, ki kljub osmim križem še spretno vrti orodje. Umetnosti te obrti je njega in še dva brata naučil oče, ki mu je hkrati vsadil ljubezen do tega dela. Svoj poklic je potrdil z diplomama triletno kovaške šole in polletne specializacije v podkovanju, kjer se je »podkopal« z znanjem anatomije konja, izdelovanjem in oblikovanjem 36 vrst podkev ter navodili, kako se z njimi obujejo štiri nemirna stopala. Ob obspisovanju dela, s katerim si je koval tudi življenjsko srečo, se je razjasnil pogled njegovih oči, v katere so se ločili žarki milega jesenskega sonca.

»Podkev je treba narediti po meri, saj imajo konji različna kopita, kakor človek stopala. Konja se prvič podkuje v tretjem letu, kajti do tedaj se kopita še razvijajo. Če se dela nova podkev, traja postopek tri ure, sicer pol manj. Prekovati je potrebno na 40 dni, meseca pa zaradi »sparanja« odlasajo po dva meseca in več. Rabljeno podkev je treba najprej odtrgati, kopito dobro očistiti, obrezati in na novo pribiti. Pri tem je treba biti zelo previden in natančen, da konja ne ranimo, ker potem šepa,« pravi Milan Zajc.

Njegove uvidevnosti pa marsikak kopitar preplašenosti ne zna prav ceniti. Pred dobrimi dvajsetimi leti se je zgodilo, da ga je nevažen konj tako nesrečno brcnil v obraz, da mu je zlomil čeljust. Kar sedem tednov je moral imeti zvezane čeljusti, a kljub vsem neprijetnostim, ki jih je tedaj prestopal ni vrgel kladiva v kot. Pa tudi konjem ni zameril, le bolj previden je postal. Če bi ne imel toliko dela s tujimi štirinožci, bi si pravn gotovo privoščil svojega. Njegova kobila zagotovo ne bi bila bosa. Brazde na Za-

jčkovih njivah so pač vlekle stranke, v hlevu pa je prežvekovala krava, ki je družino zalagala z mlekom.

Milan je moral v življenju premagovati mnoge preizkušnje. Najhuje je bilo med vojno, ki je razbila družino z desetimi otroci, saj so bili kar trije pregnani v internacijo. V Italiji je prestajal bedo in pomanjkanje ob 8 dkg kruha na dan, od tam pa je bil prepeljan na Rab, kjer je garal in trpel od italijanske kapitulacije. Do konca vojne se je prebil z delom v ljubljanski kurilnici, in ko se je septembra 1945 poln hrepenenja vrnil v domačo vas, ga je čakalo pogorišče. Svetlobo in toplino je našel ob izvoljenki Pavli, s katero sta se vzela še istega leta. Obnovitvena združba je vsem prizadetim pomagala vstati iz ruševin in pet let kasneje se je mlada družina lahko preselila pod streho nove domačije.

Leta 1952 je Milan od očeta prevzel obnovljeno kovačijo. Pesmi kovaškega kladiva se je kmalu pridružilo zvedavo čebljanje treh sinov, ki so očetu vili upanja za nadaljevanje te družinske obrti. Dediščino te večstoletne spretnosti je položil v roke dveh otrok, najstarejši, Marjan, pa se je že poprej odločil, da bo namesto živih raje popravljal jeklene »konjičke«. Prijetno družinsko gnezdo si je spletel v Ljubljani, medtem, ko mlajša sinova še ostajata na domači zemlji in se kar ne moreta prav odločiti. Vešča sta dovolj in tudi poprijeti znata za vsako delo, manjka pa tista odločna volja, da bi eden od njiju prevzel vso očetovo odgovornost na svoja ramena. Malči, žena najmlajšega kovača Dušana, je kot pridna »ta mlada« v nepogrešljivo pomoč Pavli, ki je kljub temu, da se že nekoliko pritožuje nad svojim in Milanovim zdravjem, še

vedno vzor kmečke gospodinjice. Da pri hiši ne zmanjka sončka, pa poskrbi mala, osemletna Nataša.

Tudi sicer na njihovem lepo pometenem dvorišču le redkokdaj zavlađa tišina. Od blizu in daleč prihajajo znanci in neznanci, z velikimi in majhnimi prošnjami, ki jim pri Zajčkovih nikoli ne odrečejo pomoči. Milan, ki se je v svojem delu ves čas izpopolnjeval in sledil novostim, zdaj ravna brane, razne stroje in orodja, predvsem pa popravlja tisto, kar so ob samostojnih poskusih skoraj že bolj pokvarili. Podkev, simbol sreče, pa vse bolj postaja simbol starih dobrih časov.

SABINA JOVAN

Z najtežjega tekmovanja na svetu

Pred dnevi se je z eksotičnih Havajev vrnila slovenska triatlonska ekipa, katere nosilec je bil Triatlonski klub Novo mesto. Na vulkanskem otoku Big Island, največjem v havajskem otočju, se je v okolici mesta Kailua — Kona 19. oktobra odvijalo letošnje svetovno prvenstvo v dolgem triatlonu — Ironman. 1350 tekmovalcev iz 50 držav z vseh celin sveta je moralo preplavati 3.8 km v Pacifiškem oceanu, takoj zatem opraviti 180 km kolesarske vožnje in na koncu preteči tekaški maraton, dolg 42 km. Ne samo zaradi spoštovanja do udeležencev najtežjega enodnevnega športnega tekmovanja na svetu, temveč tudi zaradi vse večje popularnosti tega športa, ki je bil letos sprejet v elimo družino olimpijskih športov, smo se odločili objaviti predstaviti to veličastno prireditev, katere bistven sestavni del so bili slovenski, natančneje novomeški predstavniki.

S tekmovalcem Igorjem Kogojem, ki zastopa novomeške triatlonske barve, in Janijem Tomšičem iz Ljubljane sva na dolgo pot odšla tudi Snežanec Zvone Šeruga in vodja ekipe Andrej Švent. To ne bi bilo mogoče, če ne bi izredno uvidevna novomeška Krka skupaj s svojo Krko-Kozmetiko nastopila kot glavni pokrovitelj te odprave. Nastop in medijsko poročanje so poleg Krke omogočili tudi SCT Ljubljana, Zavarovalnica Tilia Novo mesto, Skupščina občine Novo mesto, Belinka Ljubljana, LB-DB Novo mesto, Kovinarstvo Črta-lič, Mercator Standard Novo mesto. Poleg tem gre zahvala vsem prijateljem, časopisnim, radijskim in TV hišam ter organizacijam, ki so Triatlonskemu klubu (Tri K) Novo mesto stali ob strani od začetka njegovega obstoja in nam tako dali pogum tudi za to akcijo, ki pomeni vrhunec letošnje triatlonske sezone v svetu.

Na svetovno prvenstvo sta se naša triatlonca uvrstila na eni izmed 6 tekem svetovne serije, ki je bila 13. julija letos v nemškem Rothu. Igor Kogoj je zadnje bazične priprave opravil v avgustu v Novem mestu, kjer imamo odlične razmere za triatlonski šport.

Odličnemu športniku, kakršen je Igor, so z veseljem priskočili na pomoč tudi kolesarski strokovnjaki iz Novega mesta, priznani atletski strokovnjak prof. Janez Penca in drugi, ki so z nasveti in spodbudami prispevali k velikemu uspehu 32-letnega Kogoj. Rezultat, ki ga je novomeški triatlet (sicer doma na Mostu na Soči) dosegel: 45. me-

sto v absolutni razvrstitvi med 1350 najboljšimi svetovnimi triatlonci, istočasno 8. mesto med profesionalci oz. 3. mesto med amaterji svoje starostne kategorije (30—44 let), ki je najmočnejše zastopana; obenem doseženi skupno deveti, v kategoriji pa najboljši čas maratonskega teka (3:00) — ta rezultat je med prisotnimi zbujal spoštovanje in nedeljene simpatije.

Ne glede na morebiten razplet neljubega dogodka (prezgodaj odpetega traka kolesarske čelade), je Igor izjemno zadovoljen z nastopom, v katerem je z odličnim plavanjem (57 minut za 3.8 km), nekoliko zmernejšo kolesarsko vožnjo in vrhunskim maratonskim tekom za IRONMAN triatlon pokazal vso svojo športno in življenjsko zrelost.

Tudi Tomšič, 26-letni Ljubljčan, je s praktično identičnim nastopom (43. mesto absolutno, 13. med profesionalci in 5. mesto med amaterji svoje starostne kategorije 25-29 let) le nekaj sekund pred Igorjem prešel ciljno črto. Njuna časa 9:23:44 oz. 9:23:26 sta bila kot oklep za lanskolletno zmagovalko (lani absolutno 19.) Erin Baker, ki se je uvrstila med njiju na 44. mesto. Simboličen je bil njihov prihod na cilj, ko so si skoraj hodili po nogah (kakšen zanimiv in nenavaden razplet po 9 in pol urah tekmovanja) in s tem naznanili naš fizičen priključek v svetovni triatlonski vrh.

Cilj je bil za mnoge, tudi najboljši, ta dan nedosegljiv: 68 tekmovalcev je bodisi odstopilo, bodisi so bili diskvalificirani zaradi nedovoljene vožnje v zavetrju, bodisi so preprosto omagali in nekje na poti, največkrat na maratonskem teku, obnemogli. Biti utrujen, imeti bolečine v nogah, podplatin, v hrbtu, doživeti krče in imeti halucinacije — vse to je neizogibni sestavni del Ironman triatlona na Havajih. Celotni odstop je zato veličastno dejanje in tragično junštvo, saj je za pravico do udeležbe na tem športnem spektaklu podvig, ki ima za seboj neskončne ure, tedne, mesece in leta trdega treninga in življenjskega zorenja. Kdor je izpuštil slednje, se ne more uspešno spopasti z vzponi in padci, apatijo in srečo, z vso notranjo borbo, ki neprestano spreminja svoj obraz v tekmovalcu samem med tekmo v času 8 in pol do 17 ur trajajočega telesnega napora, kolikor znaša najvišji časovni limit za prihod na cilj.

Boljši tekmovalci, med katere sodita po letošnji sezoni Kogoj in Tomšič, imajo manj kriz, so fizično in psihično izvirno pripravljeni. Tudi sicer je potrebno imeti svoje telo ves čas tekme pod kontrolo.

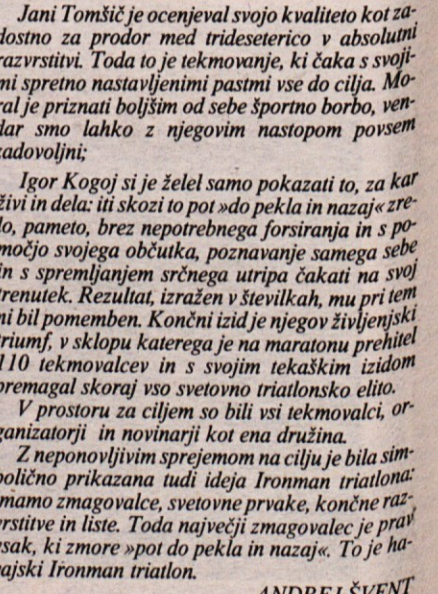
Jani Tomšič je ocenjeval svojo kvaliteto kot zadostno za prodor med trideseterico v absolutni razvrstitvi. Toda to je tekmovanje, ki čaka s svojimi spretno nastavljenimi pastmi vse do cilja. Moral je priznati boljšim od sebe športno borbo, vendar smo lahko z njegovim nastopom povsem zadovoljni.

Igor Kogoj si je želel samo pokazati to, za kar živi in dela: iti skozi to pot »do pekla in nazaj« zrel, pametno, brez nepotrebnega forsiranja in s pomočjo svojega občutka, poznavanje samega sebe in s spremljanjem srčnega utripa čakati na svoj trenutek. Rezultat, izražen v številkah, mu pri tem ni bil pomemben. Končni izid je njegov življenjski triumf, v sklopu katerega je na maratonsko prehitel 110 tekmovalcev in s svojim tekaškim izidom premagal skoraj vso svetovno triatlonsko elito.

V prostoru za ciljem so bili vsi tekmovalci, organizatorji in novinarji kot ena družina.

Z neponovljivim sprejemom na cilju je bila simbolično prikazana tudi ideja Ironman triatlona: imamo zmagovalce, svetovne prvake, končne razvrstitve in liste. Toda največji zmagovalac je prav vsak, ki zmore »pot do pekla in nazaj«. To je havajski Ironman triatlon.

ANDREJ ŠVENT

Preločan sem in Preločan ostanem

Bog ve, kaj so rojenice položile v zibelko dober teden pred martinovim pred sedmimi desetletji malemu Stanku Starešiniču na belokranjski Preloki. Da bo večni popotnik, komedijant, zabavljaj, igralec? Vse te vloge, bodisi življenjske, bodisi naučene, so tesno povezane in Staneta spremljajo dobesedno del življenja. Vse pa izhajajo predvsem iz tega, da je postal igralec. Kot amaterski, poklicni in danes kot upokojeni igralec je temu delu zvest že več kot pol stoletja. Toda takrat, ko se je odšel kot pobič učiti za ključavničarja, si niti mislil ni, da se bo njegovo življenje tako zasukalo, čeprav se je v prostem času rad ukvarjal z igraltvom. Toda to je bil v začetku zgolj konjiček.

Stane je prvič stopil pred občinstvo v začetku leta 1941, še preden se je pričela vojna. Žal je ta kmalu tudi prekinila njegovo delo v črnomaljskem prosvetnem društvu, saj je bil sredi leta 1942 interniran najprej na Rab, potem v Gonars, ko pa je po kapitulaciji Italije prišel v partizane, je znova zaigral. Njegovo igro sta videla Lojze Potokar in režiser Jože Gale, kar je bilo za njegovo nadaljnje življenje »usodno«. Po končani vojni ga je Gale, ki je kaj hitro odkril Starešiničevo nadarjenost, pripravil na sprejemni izpit na ljubljanski Akademiji za igral-sko umetnost, ki ga je Stane opravil brez težav. Ves čas študija je igral v ljubljanski Drami, prvič pa v sezoni 1946—47 v Miklovi Zali. Zanimivo je, da je bil prav Starešinič prvi diplomant Akademije za likovno umetnost, njegova diploma iz leta 1951 nosi številko 1/1. Toda prizna, da hitrost pri študiju ni toliko posledica njegove pridnosti kot predvsem tega, da so v

Stalnem slovenskem gledališču v Trstu potem, ko so ga videli igrati v prvem slovenskem celovečernem filmu Na svoji zemlji, želeli, da pride k njim. »Mislim sem, da bom gostoval onkraj meje le nekaj let, pa sem ostal za vedno. Lahko bi me Tržačani sicer postavili na cesto, pa za to očitno niso imeli vzroka, saj sem se dobro izkazal. Čeprav mi teče že deseto leto, odkar sem upokojen, me v vsaki sezoni pokličejo k sodelovanju. Prvih pet let v pokloju sem celo igral, kot da sem stalno zaposlen, zadnja leta pa odi-

gram vlogi ali dve na sezono,« po preloško pripoveduje Starešinič. Letos igra nadučitelja v Cankarjevih Hlapcih, ko je prost, pa še Ribničana Urbana v monokomediji Mihe Mateta »Široka usta«. V petih letih je kot Ribničan zabaval ljudi že več kot dvestokrat.

Ko je prost dan ali dva, se Stane iz Trsta umakne v svoj vikend v Fiesi, če pa ima na voljo le še kakšen dan več, gre v svojo rodno Preloko, k nečakinja Anici, njenemu možu Jožetu ter njunim hčeram Tajani, Jožici in Mimici. In v dolgih jesenskih večerih dekletom, ki bi kar vse po vrsti kot stric rade igrale na odrskih deskah, pripoveduje spomine. O tem, kako je po vojni na Preloki ustanovil folklorno, tamburaško, igralsko skupino. Pa o več kot 200 vlogah, ki jih je odigral, bodisi v tržaškem gledališču ali v SNG Maribor, v Prešernovem gledališču v Kranju, v Hrvaškem narodnem kazališču Karlovac, v gledališču Gavella v Zagrebu, v Drami SNG v Ljubljani, v koprski Loži, katere so ustanovitelji. Ne le na odrskih deskah, izkazal se je tudi v radijskih igrah, filmih, televizijskih nadaljevanjih, operetah. Skratka, je igralec, ki obvladuje fineze retorike, ljubinske, karakterne in komične vloge bodisi v klasičnih ali modernih delih. Žežel pa se je poskušati tudi v režiji, zato se je odločil za podiplomski študij na Češkoslovaškem. Teoretični del diplome je opravil, praktičnega pa mu ni uspelo, saj so ga vedno »porabili« za igralca.

Težko je strniti v nekaj vrsticah tako bogato Starešiničevo življenje. Stane bi lahko pripovedoval o njem ure in ure, dneve in dneve. Za to se lahko zahvali tudi izrednemu spominu, ki ga niti za trenutek ne izda. »Celo življenje se učim nove tekste, ki presneto dobro bistrijo um,« se nasmehne, ko našteva vloge, letnice, kraje. A vedno s prijetno preloško govorico vpleta v pripoved rojstino Preloko in njene prijazne ljudi. »Še vedno sem Preločan in to bom tudi ostal. V Trstu je le moje delovno mesto,« zatrjuje. To dobro vedo tudi njegovi sovaščani, hvalažni za vse, kar je storil za razcvet kulturnega življenja v vasi.

M. BEZEK—JAKŠE

NAGRADA V ČRNOMELJ

Žreb je izmed reševalcev 41. nagradne križanke izbral DARINKO PLUT iz Črnomelja in ji za nagrado dodelil knjižno novost založbe Emonica, in sicer knjigo Salon Marka Crnkoviča, jezneza mladeniča slovenske publicistike. Nagradniki čestitamo.

Rešite današnje križanko in rešitev pošljite najkasneje do 18. novembra na naslov: Dolenjski list, Glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 43.

REŠITEV 41. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 41. nagradne križanke se, brano v vodoravnih vrsticah, glasi: FAMA, KORK, ATENTATOR, SATIR, RJA, AIR, ISO, ZDRAVSTVO, SLA, ŽITO, PP, DOTA, TASA, ALA, ORATAR, ONAGER, NAVORNIK, GANA, ALK, AKROMATIN, ROA, TAO, SRAKA.

Up in strah prebivata skupaj v srcih človeških.

SOLON

Zakaj neki naj bi človek vse vedel in vse razumel?

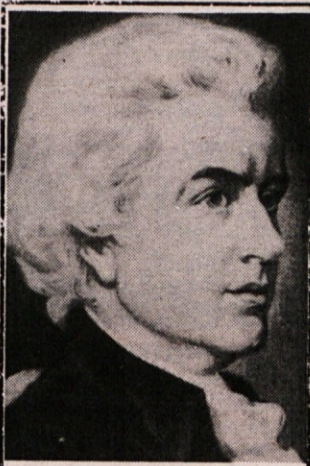
B. ZUPANČIČ

Nemogoče je, da prestopimo v bistveno novo okolje, ne da bi po prej prestali neko notranjo preobrazbo.

P. CHARDIN

NAGRADNA KRIŽANKA

št. 43

DL	PLESNI ELEMENT	POVRŠINA	GR. MIT. ENOKLOP KIKLOP	ANTON DERMOTA	AVTOR J. UDRI	BALNARSKA KROGLA	OPICJA SAMICA	SOKRATOV TOŽILEC	PRESTOLNICA JEMENA
OCE					ZNANI AM. ANTIPOLOG (FRANZ) PREBIVALKA JAVE				
SHRAMBA ZA ORODJE									
KUPIR				FR. IGRALEC DELON					
INDONEZ. DEL MOLUKOV ENOTA ZA EL. MOC				VITEL NEKDANJA PORT. POSEST V INDIJI					
DL	PRESTOLNICA CSF	POLJSKA CVETICA SOD		DOBA		SENČNICA ANG. PESNIK AM. RODO (THOMAS STEARNS)		LADJA ZA PREVOZ GORIV	DELO FR. PISATELJA ANETA
LESENA OGRAJA			VZVIŠENA LRSKA PESEM	IZDELOVALEC MODELOV NEM. FILOZOF (IMMANUEL)					
UPADEK PRI RAZTAKANJU				AFRIŠKI VELETOK	IRANSKI NOMADI GR. MIT. SONČNA DEŽELA				
TURŠKI VELIKAS			MIRENSKA FIRMA KEM. SIMBOL ZAMOBODEN		INKOVSKI VLADAR				
REDKA KOVINA S POLVOOD- NISKIM LAST- NOSTMI					NEM. ZDRAVNIK (LORENZ 19. STOL.)				
SODOBNO PREVOZNO SREDSTVO			POD		TEŽA POSODE				

Strah pred tujci hodi po Evropi

Sovraštvo do tujcev se razširja v nevaren požar — Deset milijonov ljudi iz Vzhodne Evrope sedi na kovčkih — Kako preprečiti nelegalno preseljevanje?

Letos je v Evropi močnejše zagorel ogenj sovraštva do tujcev, kot da je nekaj nenadoma razpihalo plast pepela in iz nikoli pogasene žerjave razsima priklicalo plamene, ki so se zaradi razmer razrasli v ogenj, lahko pa se razplamenijo v nevaren požar. Najbolj se plameni sovraštva razvijajo v Nemčiji. V več nemških mestih je prišlo do divjastih izpadov, ko so pripadniki ekstremističnih tol napadli domovanja priseljencev, pretepali mlado in staro, razbijali imovino in požigali bivališča tujcev. Najhujše divjanje poteka na območju nekdanje NDR. Letos so v Nemčiji zabeležili že več kot 700 napadov na tujce.

Poglejmo nekaj najnovejših primerov. Trojica mladeničev je v Huenxeju vrgla zažgalno bombo na osemletno priseljenko, ki je dobila hude opekline. Trojica divjakov je v Saarbruecku porinila pod vlak priseljenca iz Sri Lanke; vlak mu je odrezal obe nogi. Nekega Afganistanca so porinili skozi okno dvonadstropnega stanovanja. V Essnu so neonacisti metali zažgalne bombe v zavetišče za tujce...

Vlada je že posredovala in je del priseljencev, predvsem Vietnamcev in Afričanov, preselila na varno v tako imenovana zbirna središča. V načrtu je, da bodo zgradili prek sto takih središč, v njih pa naj bi dobilo streho nad glavo okrog 200 tisoč tujcev. Domačini pravijo zbirnim središčem z verjetno bolj točnim imenom »lagerji«. To so prej zapor kot bivalne soseske, nekakšni novodobni geti, ki zaradi znane nemške preteklosti še posebej trdo pritiskajo na vest večine nemškega prebivalstva.

Osveščeni ljudje pravijo, da je izbruh sovraštva do tujcev sramota za Nemčijo. Zvrstilo se je že več javnih demonstracij zoper sodobno divjastvo. Glas razuma zoper divjanje rasi-

stičnih tol se sicer dviga, vendar pa ne dovolj močno in dovolj glasno, da bi zavrl žalostno početje. Kot je zapisal Theo Sommer, glavni urednik hamburškega tednika Die Zeit (članek je bil objavljen tudi v Naših razgledih), »stoji za pretepači tretjina Nemcev, ki gledajo tujce postrani, ki se privoščljivo režijo, kričijo in ploskajo, ko leti kamenje.«

Zakaj tak izbruh sovraštva?

Nekaj možnih vzrokov je znanih. Na vzhodu države je bilo sovraštvo do tujcev zasejano pod real-socializmom, ki je zaukazoval prijateljstvo med narodi, iz na silo sejanih semen pa je po zakonih odklona zrastle sovraštvo. Kar sama se vsiljuje primerjava z jugoslovanskim vsiljevanjem bratstva in enotnosti, ki je bilo dejansko brisanje nekaterih nacionalnih identitet in ustvarjanje nadnacionalnih Jugoslovancev, a s prepoznavno srbsko identiteto; po desetletjih skupnega življenja in bratskega objemanja smo danes priče nečloveškemu klanju in grozovitostim, ki jim skoraj ni para v sodobnem svetu.

Sovraštvo in strah pred tujci, ki stoji za njim, pogrevajo tudi socialne razmere. Domače prebivalstvo se čuti ogroženo, v tujcih vidi tiste, ki jim odjedajo delo in stanovanja. Nemčija je s petimi milijoni tujcev morda res presegla tisto mejo, ki jo sociologi označujejo kot še sprejemljivo. Ko je meja 10 odstotkov tujerodnega prebivalstva prekoračena, se lahko začne porajati nestrpnost in problemi v odnosih med domačini in priseljenci. Toda tujcev bo v Nemčiji kvečjemu več, ne manj. Brez njih nemško gospodarstvo še zdaleč ne more biti tako uspešno, kot je zdaj. Preprost izračun tudi pokaže, da tujci ne odjedajo denarja iz socialnih programov domačinom, prav nasprotno, prispevajo precej večji del denarja, kot ga porabijo.

Druge po Evropi ni kaj dosti boljše. Rasistične tolpe divjajo tudi po angleških mestih, kjer požigajo stanovanja Pakistancev in Jamajčanov, v Franciji se vrstijo umori priseljencev iz nekdanjih francoskih afriških kolonij, v velikih mestih drugih evropskih držav, kjer se stekajo priseljenki valovi z vsega sveta, nasilje, zasnovano na sovraštvu do tujcev, ni več nobena redkost. Vsa Evropa se prebujala v novem sovraštvu in razizmu.

A bo še huje. Ocene govore, da najmanj 10 milijonov ljudi v deželah Vzhodne Evrope »sedi na kovčkih« in čaka prvo priliko, da se izselijo na Zahod. Ne preseneča vest iz prejšnjega tedna, da so se notranji in pravosodni ministri iz 27 evropskih držav v dveh dnevih posebnega posvetovanja v Berlinu posvetili določanju skupnih ukrepov za preprečevanje ilegalnih priseljevanj. Sklenili so, da bodo okrepi nadzor nad vsemi prometnimi kanali, po katerih teče ilegalna migracija in nezakonito zaposlovanje, in to ne samo na državnih mejah, marveč tudi v zaledju. Ukrepali naj bi tudi zoper vse prevoznike, ki prevažajo emigrante brez ustreznih dokumentov in dovoljenj.

Ali bodo ukrepi učinkoviti, je precejšnje vprašanje. Tujih delavcev ne vodi v obljubljene dežele Zahodne Evrope le njihova lastna želja, pri tem jim pomagajo mnogi, ki na njihov račun kujejo dobičke. Od organizatorjev ilegalnih zaposlovanj do prevoznikov in podjetnikov, ki si tako na črno priskrbijo poceni delovno silo. Naključje je, da letošnji izbruh sovraštva do tujcev sovpadajo z žalostno obletnico: pol stoletja mineva, odkar so krenili prvi deportacijski vlaki v nemška koncentracijska taborišča. Ima človeštvo res tako slab spomin?

M. MARKELJ

Sredstva za smrt so stara, v tem je človek bil in bo papagaj.

P. ZIDAR

Naše znanje in kultura se ne bi nikoli razvila brez govora; naše tehnologije in spomenikov ne bi nikoli ne bilo brez rok.

C. SAGAN

tob

razpisuje prosto delovno mesto

direktorja podjetja

Pogoji:

- visokošolska izobrazba,
- najmanj 5 let delovnih izkušenj pri delu in nalogah s posebnimi pooblastili in odgovornostmi oziroma poslovnih nalogah,
- kandidat mora predložiti program razvoja podjetja.

Prijave sprejemamo v 15 dneh od dneva objave, v zaprti kuverti z dokazili o izpolnjevanju pogojev z oznako za razpisno komisijo.

MINI ZANIMIVOST:

Z NETOPIRJI LEPŠE

V vrsto živali, ki jih pred uničenjem poskušajo zavarovati zakonci, so se uvrstili tudi netopirji. V Ženevi so se pred kratkim dogovorili, da bodo v 12 zahodnoevropskih državah zaščitili netopirje. Živali so ogrožene, ker jih neusmiljeno pobijajo in ogrožajo njihovo življenjsko okolje. Strokovnjaki so na zasedanju Unepa, Organizacije za zaščito okolja pri Združenih narodih, še posebej poudarjali, da so netopirji zelo koristni, saj požoro ogromno škodljivcev, in bi jih bilo treba zaščititi, četudi bi ne bili ogroženi.

»Pametna« čelada

Koristen elektronski pomočnik na glavi vojaka

V opremi vojaka prihodnosti bo poleg zveste puške tudi čelada, ki pa bo nekaj posebnega, nekaj, kar bo verjetno bolj varoval kot vojaško ljubic. Čelada bo pravzaprav majhen prenosni računalnik z napravami za brezžično komuniciranje, preglednim zaslonom in krmilnim sistemom. Texas Microsystems iz Houstona po nalogu ameriške vojske razvija napravo, ki bo poleg vojske koristna gasilcem, mehanikom, policiji in še komu. Razvili naj bi jo do leta 1995.

Vojak bo z napravo imel odprte možnosti za pogovor z nadrejenimi in drugimi, sodelujočimi v vojnih akcijah, na zaslonu si bo lahko ogledal skico bojišča, ki jo bo pomagal sam dopolnjevati s podatki, ki jih bo pošiljal v sporejmi center, kjer bodo podatke analizirali in posredovali nazaj stanje na bojišču. Prek satelitskih in letalskih opazovalnic bo vojak iz svoje čelade lahko zvedel za natančen položaj sovražnikovih enot, nespornostov s topništvom ali letalstvom pa ne bo več. Mehaniki na terenu bodo prek sistema lahko poslali slike okvar, ki jih sami ne bodo sposobni odpraviti, v center, tu pa si jih bodo ogledali strokovnjaki in svetovali, kaj in kako narediti.

V osrčju osebnega vojaškega čeladnega sistema bo znani Intelov mikroprocesor 386, ki bo skrbel za pravilno delovanje radia za prenos glasu in podatkov, za zaslon na čeladi, mikrofoni in krmilno napravo, podobno sedanjim igralnim palicam.

Tudi slovo je nevarno

Jedrsko orožje ostaja nevarno tudi potem, ko ga deaktivirajo — Kam z goro odpadkov vojne industrije?

Posledice zrušenja rdečih imperijev in končanja hladne vojne so vsesplošne. In kakor se je porodilo olajšanje, je z njim priplavalo na dan tudi precej novih problemov. ZDA in Sovjetska zveza sta se kot svetovni jedrski velesili znašli pred goro jedrskega orožja, ki nima več pravega pomena in se je iz pomembne zadeve spremenilo v odpadke, vendar hudo nevarne.

Kako je s sovjetskimi jedrskim orožjem, je bolj ali manj neznano, ve pa se, da je v ZDA uskladiščenih kakih 3.000 jedrskih bojnih glav, zrelih za upokoje. To pomeni 23 ton urana in 9 ton plutonija, torej visoko radioaktivnih in nevarnih snovi. Čas zahteva, da se kolesje vojne industrije začne vrteti v drugo smer, ne v proizvodnjo, marveč v razgradnjo jedrskega orožja.

Od leta 1945 so v svetu proizvedli od 40 do 60 tisoč kosov jedrskega orožja. Večina tega orožja je deaktivirana in ni več primerno za vojaško uporabo, kar pa ne pomeni, da je tudi nenevarno. Dokler je vojna industrija delala s polno paro, so večji del zastarelega jedrskega orožja predelali in radioaktivne snovi ponovno uporabili, odkar pa se proizvodnja ustavlja, te snovi postajajo odveč. Že zdaj v ZDA nimajo primerne odlagališča, še huje pa bo, ko se bo proizvodnja po-

vsem ustavila in se bo radioaktivnim snovem pridružila še gora radioaktivnih odpadnih snovi, ki spremljajo tovrstno proizvodnjo in so zdaj nakopičene na tovarniških dvoriščih. To je huda ekološka bomba, ki bo ogrozila okolje nekaj tisoč let.

Rak nalezljiv?

Želodčni rak in bakterija H. pylori

Ali je rak nalezljiva bolezen? V nekaterih primerih bi bil odgovor lahko vsaj delno pritrdilen. Strokovnjaki že nekaj časa domnevajo, da virusi igrajo pomembno vlogo pri nastanku raka na jetrih, maternici in v limfnem sistemu. Najnovejša vesti iz raziskovalnih medicinskih laboratorijev kažejo, da se utegne potrditi, da je bakterija glavni krivec za eno najpogostejših oblik raka — raka na želodcu. Za želodčnim rakom vsako leto zbolijo okrog 700.000 ljudi na svetu in je tako za pljučnim rakom drugo najpogostejše rakasto obolenje.

Raziskovalci Stanfordske univerze in medicinskega središča Kuakini v Honoluluju so opravili ločeni študiji; v prvo je bilo zajetih 130.000, v drugo pa 6.000 ljudi. V obeh študijah so ugotovili enako dejstvo, da so ljudje, ki so okuženi z bakterijo Helicobacter pylori, šestkrat bolj ogroženi, da dobe raka na želodcu, kot ljudje, ki niso bili okuženi. To seveda ne pomeni, da je okužba z omenjeno bakterijo že tudi okužba z rakom, raziskovalci so odkrili le trdno povezavo med okužbo in obolenjem za življenjsko razdobje 20 let.

Do okužbe z bakterijo pride prek umazane vode ali pri telesnih stikih. Bakterija je razmeroma pogosta, odkrili so jo v črevesju polovice ameriškega in 90 odstotkov azijskega in južnoameriškega prebivalstva. Povzroča kronična vnetja, ki ob drugih rizičnih činiteljih, kot je nepravilna prehrana, lahko pripeljejo do raka.

CENTER

Trgovsko podjetje CENTER Ljubljana poslovalnica NOVO MESTO Bršljin 2

vabi k sodelovanju

1. vodjo poslovalnice Novo mesto,
2. blagajnika-prodajalca.

Pogoji:

1. Komerčni tehnik ali trgovinski poslovodja tehnične smeri, 3 leta delovnih izkušenj na podobnih delih
2. Prodajalec s IV. st. strokovne usposobljenosti, 1 leto delovnih izkušenj.

Za navedeni deli je predvideno poskusno delo 90 dni. Nastop dela je možen 1. 12. 1991. Kandidati naj pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v roku 8 dni po objavi na naslov: Trgovsko podjetje CENTER Ljubljana, Letališka c. 1, 61000 Ljubljana.

od 1.11.1991 dalje

20% POPUST za takojšnje plačilo

visoka kvaliteta po najugodnejših cenah

POTROŠNIŠKO POSOJILO 1+4

za

okna, vhodna, notranja in garažna vrata; senčila, vrtno garniture stenske in stropne obloge

* montaža * organiziran prevoz *

10% POPUST za hiše in montažne stene

JELOVICA

lesna industrija ŠKOFJA LOKA, Kidričeva 58
Tel.: 064/631-241, telex: 37327 yu ljlj, telefax: 064/632-261

PRODAJNA MESTA

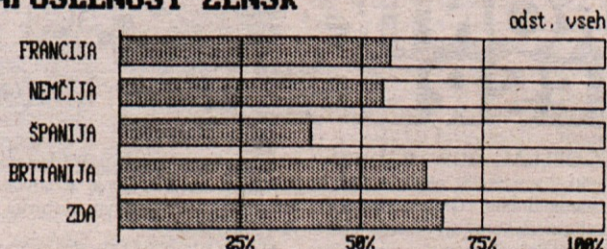
ŠKOFJA LOKA 064/632-270, KRANJ 064/211-232, LJUBLJANA 061/440-400
CELJE 063/25-881, MARIBOR 062/631-331, MURSKA SOBOTA 069/22-921,
NOVO MESTO 068/22-772, METLIKA 068/58-716,
NOVA GORICA 065/23-660, IZOLA 068/61-238

POGOBENA PREDSTAVNIŠTVA

STAVBARSTVO Razdrto tel.: 067/56-840, TALES Trzin tel.: 061/712-343
AJNA Jesenice tel.: 064/81-564, LIFA Velenje tel.: 063/855-646,
KERA TRADE Zagorje ob Savi 0601/62456, ERA Velenje 063/853-448

svet v številkah

ZAPOSLENOST ŽENSK

ML-HIL

Vloga ženske se je v razvitem svetu temeljito spremenila; sodobna ženska je dala slovo kuhinji in domu. Vse več jih je zaposlenih. V tem pogledu ostajajo izjeme le nekatere razvite države, kot je denimo Španija. Graf tega tedna kaže, kolikšen je odstotek zaposlenih moških in žensk v nekaterih razvitih državah. Povsod je sicer odstotek zaposlenih med žensko populacijo manjši kot med moško, vendar razlike niso več tako velike, kot so bile pred desetletjem ali še dlje.

TATVINA V ZDRAVSTVENEM DOMU — Neznani storilec je 29. oktobra šaril po pisarni novomeškega zdravstvenega doma. Segel je tudi v torbico Nuše Vovk in odnesel denarnico s 4.500 tolarji in 200 markami, nemškimi, seveda.

ODNESEL NOŽ IN BONBONE — V času med 20. in 27. oktobrom je neznani storilec v hišo Zagrebčanke Ane Lavrič v Gorenjem Vrhopolju ter odnesel žepni nož in nekaj bonbonov. Škode je za 3.000 SLT.

IZTOČIL JE BENCIN — 31. oktobra je nekdo vlomil v osebni avto Vladimirja Križmaniča iz Črnomlja in iz rezervoarja iztočil bencin. Križmanič je ob 500 tolarjev.

ŠE EDEN BREZ GORIVA — Neznani storilec je v noči na 1. november vlomil v osebni avto Semicana Darka Švajgerja, ki je vozilo pustil pred pošto. Nepridiprav je iztočil natanko 32 litrov bencina, vrednega 1.200 tolarjev.

OB KOVČEK Z DOKUMENTI — Na dan mrtvih zvečer je bilo vlomljeno v osebni avto, ki ga je Novomeščan Remzo Skenderović pustil parkiranega pred hotelom na Otočcu. Neznane mu je odnesel usnjen kovček z dokumenti.

STRGAL TORBICO

NOVO MESTO — 2. novembra ob 22.45 je neznani storilec na križišču Ulice talcev na Cesti herojev dohitel pešakinjo Marjano Kolar iz Novega mesta ter ji iz rok strgal torbico, v kateri je imela dokumente, 530 tolarjev in hranilno knjižico. Nepridiprav jo je popihal v noč. Kolarjeva pa je oškodovana za okroglih 4.000 SLT.

Ostali so srce kraja

Gasilci med najzaslužnejšimi za razvoj Škocjan — Pavle Bobič o delu in življenju društva

ŠKOCJAN — Lani je škocjansko gasilsko društvo stopilo med staroste dolenskega gasilstva, častitljivih devet desetletij in eno leto povrh je letos minilo, kar so Ivan Razbelj, prvi načelnik požarne obrambe kraja, ter Franc Resnik, Janez Jerič, Jakob Šterk, Martin Andrejčič in somišljeniki sedeli na ustanovnem sestanku društva. Slednje je danes ne le med najstarejšimi na Dolenjskem, pač pa tudi med najboljše opremljenimi, seveda pa tudi najbolj zaslužnimi za razvoj Škocjana.

»Imamo nov gasilski dom, po njegovi otvoritvi smo dogradili še nadstrešek in nov objekt za pripravo veselja s kuhinjo, točilnico, sanitarijami ter prostorom za srečelov; opremo smo dopolnili z avtomobilsko cisterno, ki služi tudi za razvažanje pitne vode, imamo novo intervencijsko vozilo,« je po sredini uspešni vaji, s katero so tudi škocjanski gasilci pomagali obležati mesec požarne varnosti, ponosno razlagal Pavle Bobič, predsednik GD Škocjan. Da sta ponos in zadovoljstvo nad doseženim na mestu,

Pavle Bobič: »Ponosni smo nad doseženim, kajti do vsega smo prišli večinoma z lastnim delom in odrekanjem.«

govori dejstvo, da so do vsega tega prišli večinoma s prostovoljnimi delom in odrekanjem. Med tistimi, ki jim najbolj stojijo ob strani, omenjajo škocjanski gasilci predvsem Strešnik iz Dobruške vasi, tovarno zdrava

Do oktobra ovadenih 1000 oseb

Obetavna devetmesečna inventura dela novomeške UNZ — Zaskrbljuje porast spolnih zlorab in napadov — Nadpoprečna raziskanost

ČRNOMELJ, METLIKA, NOVO MESTO, TREBNJE — Za devet mesecev zbrani podatki na srečo v celoti potrjujejo sme napovedi: kriminala na Dolenjskem je letos manj, njegova raziskanost se je za nameček letos krepko izboljšala, novomeška UNZ je z vsega 34,7 odstotka neraziskanih kaznivih dejanj med najuspešnejšimi v Sloveniji, republiško poprečje prekaša za dobrih 10 odstotkov.

Uslužbenci UNZ Novo mesto so v letošnjih devetih mesecih obravnavali 1266 kaznivih dejanj (še lani jih je bilo v enakem obdobju 1484), temeljnemu javnemu tožilcu pa ovadili natanko tisoč oseb. Levji delež pri tem odpade na »splošne kriminalce«, v prvi vrsti tatove, vlomilce in roparje. Podatki kažejo, da je bilo do oktobra zabeleženih kar 918 kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje (lani jih je bilo 1152). Zanimivo ob tem je nemara, da je od skupaj 52 tatvin iz stanovanj ostalo neraziskanih vsega 18, da je od laniških 19 vlovov v trgovine ostalo neraz-

iskanih 11, da je od 97 vlovov v vikende nepojasnjenih še 51, da pa sta raziskana oba vlovoma v pošte, da je od treh roparskih tatvin ostala neraziskana le ena in da je od letošnjih osmih ropov v tančico skrivnosti zavil še vsega eden.

Letošnjih devet mesecev je ob vsem tem prineslo še 71 kaznivih dejanj zoper življenje in telo, med njimi dva umora in 21 hudih telesnih poškodb. Zaskrbljuje pa, da se skokovito večja števila dejanj zoper spolno nedotakljivost in moralno. Pojavljajo se namreč spolne

zlorabe slabotnih oseb, spolni napadi na osebe, mlajše od štirinajst let — letos so bili že trije — več pa je tudi posilstev, v letošnjih devetih mesecih jih je bilo zabeleženih že pet. Med ostalimi ugotovitvami, ki jih je prinesla devetmesečna inventura, omenimo še 22 kaznivih dejanj ponarejenosti listin — vsa so na srečo že raziskana — in tista kazniva dejanja,

• Devetmesečni podatki kažejo, da se je število kaznivih dejanj zmanjšalo na PM Novo mesto in oddelku milice v Dolenjskih Toplicah, povečalo pa v Mokronogu in Črnomlju, medtem ko je drugod podoba enaka lanski.

ki jih lani, denimo, sploh ni bilo. Gre za igre na srečo, takih primerov je bilo do oktobra odkritih že 10, in skrutitve grobov. Še zlasti slednje so deležne neprikritega zgražanja javnosti, temu primerna je tudi zagnanost policistov pri iskanju storilcev.

B. B.

OSUMLJEN VLOMA

BREŽICE — Uslužbenci oddelka za zatiranje kriminalitete v krški UNZ so 31. oktobra prijeli 24-letnega Marka T. iz Brežic, osumljenega vlomov v ambulanto brežiške bolnišnice. Mladenec je odnesel 2.000 tolarjev in dva potna lista, vendar so ga krški kriminalisti že izročili preiskovalnemu sodniku novomeškega temeljnega sodišča.

OB 80 TISOČAKOV

TREBNJE — Še neznani storilec je 1. novembra vlomil v stanovanjsko hišo Mirka Glihe iz Trebnja in odnesel dve prenosni CB postaji ter barvni televizor ugledne znamke Sony. Škode je za 80.000 tolarjev.

TATOVA V NOČ, AVTO LASTNIKU

PODGRAČENO — Prejšnji teden je bil v Ljubljani ukraden osebni avto znamke Golf z registrsko oznako MI — MW 83 470. Toda novi lastnik se z novim vozilom ni dolgo prevažal. Na poti iz Ljubljane proti Zagrebu so golf skušali ustaviti še novomeški miličniki, tat se je dokaj spretno izognil tudi postavljeni zaporu na Čatežu, naposled pa le spoznal, da se konec poti neusmiljeno bliža. Zato je na osamljenem delu dolenske magistrale pri Podgračnem avto ustavil in ga zapustil, sam pa pobegnil v noč. Nepridiprava še iščejo, lastnik pa je avtomobil že dobil vrnjen.

Z novostjo nad poledico

Zeleni Slovenije predlagajo, naj bi namesto posipavanja soli po cestah uzakonili »vlažno soljenje«

Če že kaj drugega ne, nas je nekaj belih juter zagotovo spomnilo, da je pred vrati zima, z njo pa vse tiste nevšečnosti, ki jih ta prinaša voznikom in cestarjem. Poledica zagotovo sodi mednje. Če hočejo slovenski cestarji v zimskih mesecih zagotoviti kolikor toliko varno vož-

njo na tistih 4.800 kilometrih avtocest ter magistralnih in regionalnih cest, potrebujejo za to nič več in nič manj kot 30.000 ton soli. Če doslej smo morali polovico te količine uvoziti, bojazen, da bo zavoljo prometne blokade ta delež letos še višji. Prav to in pa številni ostali škodljivi učinki natrijevega klorida — omenimo le to, da je učinkovit le do -7 stopinj Celzija, da povzroča korozijo na železnih konstrukcijah mostov in korozijo na avtomobilih, da raztopljena sol prodira v talno vodo, da aerosol onesnažuje zrak itd. — so bili razlog, da so Zeleni Slovenije prišli na dan s pobudo o uporabi ekološko primernejšega in učinkovitejšega sredstva za boj z zmrzaljo.

Na dolenskih cestah kalcijev diklorid, ki ga kot rešitev predlagajo zeleni, ni novost, njegove prednosti so spoznali že tudi v Celju, Ptuj, Mariboru. Ni njegova edina prednost v tem, ker temelji na domačem znanju in surovinah, pač pa ima v primerjavi s soljo še veliko drugih koristnih lastnosti. Prva je nedvomno, ker učinkuje do temperature -20 stopinj Celzija, je tudi zelo hidroskopičen in ima dolgoročen učinek. Večja prijemljivost na cestno površino in enakovrednost posipavanja pomenita kar 3- do 4-krat manjšo porabo posipnega materiala, enkratno posipavanje zadostuje za nekaj dni; ne nazadnje, varnost prometa pozimi se z uporabo kalcijevega diklorida po študijah, ki so jih pripravili Zeleni Slovenije, krepko poveča. Taista študija tudi kaže, da bi z uporabo tovrstne nove tehnologije na slovenskih cestah zmanjšali porabo od sedanjih 30.000 ton soli na vsega 9.000 ton soli in 1.500 ton kalcijevega diklorida. Resda je cena slednjega dva- do trikrat višja od cene soli in da zahteva tovrstno posipavanje dodatno opremo, vendar končni račun še zmeraj govori v prid predlogu Zelenih, navsezadnje pa velja zapisati tudi, da sta tako oprema kot nova posipna snov v celoti domači izdelek. Pa še to: v Evropi, s katero se tako radi primerjamo, je tehnologija »vlažnega soljenja«, kot se imenuje uporaba kalcijevega diklorida, se uporablja že vsaj desetletje. Še več, v vseh alpskih državah z zahtevnimi zimskimi razmerami je omenjena tehnologija predpisana z zakoni in uredbami. Bo tako tudi pri nas? Pobuda za kaj takega je že v republiški skupščini.

B. B.

IZ POŠTE PRAZNIH ROK

GLOBOKO, KRŠKO — V noči na 31. oktober je nekdo vlomil v prostoro pošte na Globokem in tam skušal odpreti blagajno. Dela se je lotil na nestrokovnen način in temu primeren je bil tudi rezultat: domov se je vrnil prazen rok. Več uspeha je imel tisti, ki je tisto noč vlomil v vikend Zagrebčanka Ivana Černeliča. Odnesel je namreč radiokasetofon, posteljno pregrinjalo in še nekaj drobnarij, tako da je skupne škode za 5.000 tolarjev.

Brez kupnine in golfa

Kako nevarna je lahko kupčija brez pogodbe ali potrdila — Izkušnja Zlate P.

NOVO MESTO — Prihajajo časi, ko bodo bolj kot kdajkoli došle cvetele kupčije z rabljenimi avtomobili, za nove preprosto ne bo denarja. Da tovrstna opravila pri nas potekajo kar precej po domače, je tudi znano, zato naj bo izkušnja Novomeščanke Zlate P. zadostno opozorilo pred nakupi brez podpisanih kupoprodajnih pogodb, brez potrdila o plačani kupnini in kar je še podobnih papirjev. Vsa zadeva se je namreč tako zapletla, da je ondan moralo o njej razsojati celo sodišče.

Lanskega 9. novembra zvečer je Zlata P. sklenila v novomeškem lokalu Pri vodnjaku kupčijo o nakupu osebnega avtomobila znamke Golf. V vlogi prodajalca je nastopil Zlatin znanec Martin P., ki je za devet let stari avtomobil zahteval 6.000 nemških mark. Še istega večera je Zlata P. dobila avto s prometnim dovoljenjem in enim ključem, Martin P. pa je predtem prejel zahtevano kupnino. Stranki pa ne tedaj ne kdaj kasneje nista napisali kupoprodajne pogodbe niti opravili prepisa lastništva na ime Zlate P., prav tako nista zapisali potrdila o plačani kupnini. Zlata je avtomobil smatrala za svojega, z njim se je vozila, podaljšala mu je registracijo, tudi potrebna popravila je opravila na svoje stroške. Vse pa bi se nemara povsem srečno izteklo, ako se

Zlata in Martin letošnjega aprila ne bi sprla.

Zlata P. je od Martina P. terjala, naj ji vrne 13.000 mark, ki mu jih je izročila za adaptacijo lokala na Dilačevci ulici v Novem mestu, saj Martin obnove ni opravil. Ta terjatev je bila vzrok, da je Martin pričel odklanjati podpis kupoprodajne pogodbe, še več: v noči na 19. julij letos je, meni nič tebi nič golfa izpred Zlatine hiše odpeljal. Odtlej se od njega ni več ločil; na občinskem oddelku za notranje zadeve je skušal doseči izdajo dvojnika prometnega dovoljenja, vozilo pa je že tudi ponujal drugim v prodajo. Zlata tako ni preostalo drugega, kot da je poiskala pomoč pri sodnikih.

Čeravno je Martin na obravnavi trdil, da avtomobila ni prodal, pač pa le posodil, saj bi sicer napisal kupoprodajno pogodbo in novi lastnici izstavilo potrdilo o plačani kupnini, je sodišče imelo na voljo dovolj drugih dokazov v obliki izjav prič, ki so kupčijo prisostvovali. Senat je tako razsodil, da je lastnica sporne golfa Zlata P., Martin P. pa da je dolžan to priznati, ji avtomobil tudi izročiti, hkrati pa še ustrezno listino, na podlagi katere bo lahko Zlata P. dosegla vpis lastninske pravice avtomobila na svoje ime. Odločitev sodnikov še ni pravnomočna.

B. B.

VLOMILCI V HIŠI

SEVNICA — V noči na 28. oktober so neznanci vlomili v stanovanjsko hišo Ivana Milariča v Lončarjevem Dolu. Milarič, ki je sicer na začasnem delu v Nemčiji, je bil ob dve električni omari in 50 metrov električnega kabla; skupne škode je za okroglih 7.000 tolarjev.

PO DOLENJSKI DEŽELI

• 28. oktobra je nekdo vlomil v župnišče v Beli Cerkvi in iz pisalne mize odnesel natanko tisoč tolarjev. Če se hoče rešiti cvrtenja v peklu, bo zmikavi moral k spovedi. Boljša je župnikova kot policijska pokora.

• Na kovinskem drogu stavbe novomeške Mercatorja Standarda je med 26. in 28. oktobrom veselo plapolala slovenska zastava. Danes je tam ni več, edina dilema je, ali je izginila iz nacionalističnih ali socialnih razlogov.

• Na parkirišču pred semiško pošto je prejšnji teden stal avtomobil Dušana Avgustiniča z Mladice, v vozilu pa je bila med drugo robo tudi umetniška slika, vredna 12.500 tolarjev. Postala je plen neznanega zmikavca. Že po tem dejstvu sodeč, nepridiprava zelo verjetno ne gre iskati v kakem romskem naselju. Če seveda na sliki ni bil preveč realistično prikazan kak prašič ali jata kokodakov.

• Docela v živo pa se je ondan ob cesti pri Gornjem Maharovcu pasel 110-kilogramski prašič. To je padlo v oči tudi Janezu, Bojanu in Silvu v Šmihela pri Novem mestu, ki so živalco lastnoročno prignali v romsko naselje Žabjek in jo tam tudi zaklali. Najprejnejši del kolon so zbrani družbi žal zagrenili miličniki.

V TRINAJSTIH MINUTAH NA MESTU POŽARA — Štab občinske gasilske zveze je v sodelovanju s poveljniki škocjanskega in šmarjanskega gasilskega sektorja minulo sredo pripravil gasilsko vajo, ki je sodila v okvir aktivnosti ob mesecu požarne varnosti. Ob 16.02 se je oglasila sirena in napovedala požar v topilnici maščob pri Škocjanu. Če verjameste ali ne, ob 16.15 je bilo na mestu ognja kar 92 gasilcev iz društev v Škocjanu, Grmovljah, Tomažji vasi, Dobravi, Dolah, Zagradu, Šmarjeti, Zburah, Beli Cerkvi in Orešju, poleg njih pa je pri gašenju sodelovala še novomeška poklicna gasilska enota. Ob predpostavki, da je hidrantno omrežje uničeno, so gasilci vodo vlekli iz 500 metrov oddaljenega potoka Radulja; ob 16.25 so prvi curki vode iz potoka že brizgali po ognju. Vaja je torej docela uspela, gasilci so zatrdili, da prav nič drugače ne bi bilo v primeru resničnega požara. Nemara bi kakšno minuto celo še pridobili. (Foto: B. B.)

TRAKTORIST TAKOJ MRTEV

PRESLADOL — 30. oktobra okoli 19. ure je prišlo na lokalni cesti med Brestanico in Presladolom do hude nezgode, v kateri je umrl 44-letni Martin Abram iz Brezja pri Dovškem. Abram, ki je bil brez dovoljenja za vožnjo traktorja, slednji pa je bil tudi brez varnostne kabine ali loka, je pripeljal do križišča štirih cest v Presladolu, tam pa je iz neznanega vzroka traktor zapeljal vzvratno. Pri tem je zapeljal na neutrujeno bankino, zdrsel po njej, nakar se je vozilo prevrnilo. Traktor je Abrama pokopal pod seboj in nesrečni voznik je bil na mestu mrtve.

KAR ŠEST HUDO RANJENIH

TRNJE — 31. oktobra ob 20.10 se je na križišču regionalnih cest Brežice — Čatež in Brežice — Dobova pripetila huda prometna nezgoda. Zakrivil jo je 25-letni Igor Zbičajnik iz Velenja, ki se je s svojo lado, h kateri je imel pripeto prikolico, pripeljal do križišča, tam pa, ne da bi ustavil, zapeljal na prednostno cesto. Po njej je prav takrat vozil 49-letni Karel Zorko iz Cundrova, ki je navzlec zaviranju trčil v prikolico, nakar ga je odbilo še na levi vozni pas, po katerem se je s fičkom pripeljal 23-letni Janez Bauer iz Novega mesta. Prišlo je do silovitega čelnega trčenja, v katerem so se hudo poškodovali voznik Bauer, njegova 23-letna žena Mirjana in enoletna hčerka Stela — obe so po nudi pomoči v brežiški bolnišnici prepeljali v ljubljanski Klinični center — ter voznik Zorko in njegova sopotnika, 27-letni Franc Špiler ter 24-letni Ivan Špiler, oba iz Loča. Materialne škode je bilo za 400.000 tolarjev.

Garda zaplenila zdravila

Zasebni avtoprevoznik Silvo Kravcar iz Lutrskega sela je v Djakovem ostal brez 6 ton zdravil

NOVO MESTO, DJAKOVO — Minuli četrtek, 31. oktobra, je na novomeški postaji milice zazvonil telefon. Glas na oni strani žice se je predstavljal za 42-letnega Silva Krajcarja, zasebnega avtoprevoznika iz Lutrskega sela, in možem postave povedal zgodbo, kakršnih so dnevi vojne na Hrvaškem došle napisali že nekaj.

Kravcar se je 29. oktobra okoli 19. ure s tovornjakom Mercedes odpravil iz ljubljanske carine na pot proti Beogradu in nato še do Novega Sada, kamor bi moral odpeljati 6 ton zdravil iz ljubljanskega Leka. Le da Kravcar do končne postaje nikoli ni prišel, 30. oktobra ob 18.30 so ga pred Djakovim ustavili uniformiranci — Kravcar pravi, da so bili mupovci — in ga najprej odpeljali na policijsko postajo v Djakovem, nato pa še v štab Zbora narodne garde. V času, ko je bil Kravcar v štabu, so gardisti neznanu kam odpeljali tovornjak in ga

vrnili po kakšni uri, vendar na njem ni bilo več tovora. Presenečenemu vozniku je gardist zagotovil, da naj počaka do naslednjega dne, češ da se bodo stvari uredile. Kravcar je nasvet poslušal in prespal v kabini vozila, toda stvari se tudi naslednji dan niso premaknile; odvezitih zdravil mu niso vrnili, niti dali potrdila. Povedali so mu le, da je tovor kratko malo zaplenjen in naj se brž odpelje, sicer bo ostal še brez tovornjaka.

O dogodku v Djakovem je Kravcar telefonično obvestil tudi direktorja Leka, vrednost odvzetih zdravil pa je ocenjena na kar 7.800 milijard tolarjev.

POPRAVLJAL SALDO

NOVO MESTO — 30-letni Zlatko M. iz Novega mesta je utemeljeno osumljen, da je 25. septembra na svoji hranilni knjižici popravil saldo gotovine in tako skušal novomeško PTT oškodovati za 40.000 tolarjev.

PEŠEC OBLEŽAL HUDO RANJEN — V soboto, 2. novembra, okoli 18.30 je 54-letni Stanko Brajdčič z Grabna hodil po desnem robu ceste, ki pelje iz Novega mesta proti Mirni Peči. Ko je možakar pripeljal do konca naselja Žabjek, je cesto prečkal, takrat pa je iz mirnopske smeri z osebnim avtom Jugo pripeljal Franc Pač iz Jablana. Ko je na cesti zagledal pešca, je sicer pričel zavirati, vendar je bilo prepozno. Brajdčiča je zadel, tako da je ta padel najprej na pokrov motorja, nakar je

obležal ob cesti. Hudo poškodovanega so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, škode na zviti pločevini pa je za 15.000 tolarjev.

NA PARKIRIŠČU POŠKODOVAN AVTO — Marija Jantolek iz Šmihela je 21. oktobra pustila svojo osebni avto na parkirišču pred tovarno zdravil Krka v Novem mestu. Neznani nepridiprav je vozilo z ostrim predmetom poškodoval po strehi, pokrovu motorja in vratih, tako da je škode kar za deset tisoč tolarjev.

Kilometri brez medicine

Študija bolgarskega trenerja KD Krke kaže, kakšna so pota, ki jih danes ubira vrhunski šport

NOVO MESTO — Nemara je skokovit razvoj, ki ga je v zadnjih nekaj letih napravilo svetovno kolesarstvo, še najbolj nazorno pokazal, do kod so danes segle meje vrhunskega športa. Bolgar Kamen Stančev, trener KD Krka, je v kolesarskem svetu izredno cenjen strokovnjak, leto bivanja in dela v Sloveniji je strnil v nadvse zanimivo analizo novomeške članske kolesarske vrste. Za laika nerazumljivi popisniki z rezultati psihotestov, grafomornih preizkusov, funkcionalnih testiranj in še česa skrivajo v sebi odgovor na vprašanje, koliko daleč je novomeško kolesarstvo svetovnemu vrhu, tistemu vrhu, ko se dirka s povprečno hitrostjo 60 kilometrov na uro in se obvlada nova metoda treningov, sestavljena na osnovi dosežkov biokemije, biomehanike, športne medicine in psihologije športa.

Spodajki, da je imel Sandi Papež letošnjo sezono v nogah kar 26.740 kilometrov treningov in dirk, Bogdan Ravbar 25.260, Srečko Glivar 24.300, Bogdan Fink 22.850, Milan Eržen 23.200, Igor Turk 23.100 in Roman Judež 20.700 kilometrov, so novomeški kolesarji nemara celo enaki vrstnikom v kolesarsko najrazvitejših državah, da bi jim bili enaki tudi po dosežkih, bo potrebno še kaj več. Kamen Stančev argumentirano dokazuje, da bi jim bili enaki tudi po dosežkih, bo potrebno še kaj več. Kamen Stančev argumentirano dokazuje, da bi jim bili enaki tudi po dosežkih, bo potrebno še kaj več. Kamen Stančev argumentirano dokazuje, da bi jim bili enaki tudi po dosežkih, bo potrebno še kaj več.

zavirajo. Novomeški trener ugotavlja, da je slovensko kolesarstvo žal prespalo zadnje obdobje velikanškega napredka tega športa v svetu, zato so tudi treninzi taki, kot so, temu primerni pa so bili tudi rezultati. Za novomeško člansko vrsto, ki ji sicer prav zavoljo vstopa mladih ob pravilnem treningu obeta celo izredno uspešno prihodnost, je ugotovil tudi take navidezne lepote pomankljivosti: fanje držijo med vrtenjem pedalov pete prenikajo, tudi drža kolen ni pravilna. Nadalje: ekipa ni bila pravilno bazično pripravljena, kar 95 odstotkov kolesarjev je imelo porabo kisika pod 70 odstotki, kar govori o tem, da organizem ni pripravljen za velike napore, ki so potrebni za dosego visoke forme. Poglavje zase je taktika. »Slovensko kolesarstvo je zaostalo tudi na tem področju, tekmovalci so gledali in pazili le eden na drugega, intenzivnost dirke je tako močno upadla. Danes se v moderni taktiki pojavljajo celo povsem netaktični in nestandardni načini dirkanja, kot so napadanje v spustih ali na okrepčevalnih postajah. Kolesar brez ekipe nima možnosti za zmago,« govori Kamen Stančev.

Koliko bo bolgarski strokovnjak pomagal k vzponu novomeškega kolesarstva, bo bržkone pokazala že ta sezona, nemara še pomembnejše od tega pa je, da je dolenjski in ostalim slovenskim športnikom in kolesarskim delavcem uprl pogled v isto smer, ki jo ubira vrhunski šport in z njim svetovno kolesarstvo.

B. B.

Pionir še brez dobljenega niza

Po dveh uvodnih kolih odbojarske superlige je lanski zvezni prvoligaš na dnu lestvice — Tudi Kočevke doslej praznih rok

Zagotovo nihče ni verjel, da bosta že po drugem odigranem kolu prvenstva odbojarske superlige ekipi novomeškega Pionirja pri moških in kočevskega Lika pri ženskah krepko na dnu lestvice, Novomeščani celo brez dobljenega niza. Takšen uvod je zagotovo dovolj velik razlog za preplah v obeh taborih, še posebej v Pionirjevem, kajti nobena skrivnost ni, da je ta ekipa letos merila celo v Evropo.

Zadnji dogodki, vključno z nenadno izgubo klubskega predsednika Rudija Bergerja, so v ekipi pustili posledice, ki jim očitno zlepa ne bodo kos. To je pokazala tudi sobotna tekma na Ravnah, kjer so v treh nizih proti Fužinarju osvojili le 20 točk. Brez Povšiča, Mariča in Gavrilovića ter brez poškodovanega Jovića, hkrati pa tudi brez pravega vodstva, so Novomeščani vrsta, proti kateri nasprotniki zmagujejo s pol moči. In to tiste ekipe, ki še večeraj v dvobojih s pionirjevci niso imele nikakršnih možnosti. V igri Novomeščanov ni človeka, ki bi znal povezati njihove vrste, najslabša točka pa je zagotovo sprejem servisov; odsotnost Mariča in Jovića je na tem mestu najbolj očitna. Novega

ŠE BREZ OSVOJENEGA SETA — Odbojkarji novomeškega Pionirja so po dveh odigranih kolih v superligi še brez osvojenega seta. Nemara celo bolj kot to skrbi njihova slaba igra, najslabša točka pa je sprejem servisov. Črnaču (na posnetku med tovrstnim »opravičilo«) in sotovaršem še kako manjka uigranosti. (Foto: B. B.)

trenerja Pešinovića očitno čaka še ogromno dela, navsezadnje je tudi današnji igralški kader Pionirja sposoben v celoti prevzeti breme igranja v slovenski superligi na svoja pleča, tudi brez zgoraj zapisanih imen si Petkovič, Mestnik, Černač, Smrke, Bakonja, Goleš, Jovič in ostali lahko prigrajo mesto med najboljšo četverico. Seveda le ob resnem in zavzetem delu ter večji uigranosti ekipe.

Ze Brigita Klun, kapetanka odbojkaric kočevskega Lika, je prejšnji teden napovedala, da z Bleda kakšnih razveseljivih vesti ne gre pričakovati. Ekipa Lika je prvenstvo pričela oslabiljena in neuigrana, poškodbe in bolezni so krepko razredčile vrsto, vseeno pa so bile Kočevke na Bledu blizu uspeha. Blejčankam so celo odvzele prvi niz, tudi v drugem je do rezultata 6:6 kazalo dobro, na koncu pa so vendarle morale priznati premoč gostiteljic. Lanske zvezne lige so po dveh uvodnih porazih v nezavidljivem položaju, v sobotni tekmi proti celjskemu YU STIPU bo zato potrebno zaigrati na prvo zmago, že zavo-

Nov podvig Podbočja

Tokratna žrtev košarkarjev Podbočja je bila Elektra — Pred zadnjim jesenskim kolom celo tretji!

Košarkarji Podbočja so ne le najprijetnejše presenečenje letošnjega prvenstva v rdeči skupini I. slovenske lige, pač pa so s svojimi zadnjimi igrami in rezultati zbudili pozornost strokovnjakov. Če so bile zmage proti Celju, mladincem Smelta Olimpije in Cometu nemara celo bolj ali manj pričakovane, je sobotni uspeh proti izkušeni ekipi Elektra dosedanjim dosežkom Podbočja dal nov sijaj.

Že uvodna tesna poraza doma proti medvoškemu Tinexu, ki je tudi po šestih kolih še neporažen, in v gosteh proti Rogški Donatu Mg, sta pokazala, da Podbočje, čeprav novinec v ligi, za nasprotnike ne bo lahek zalogaj. To so najbolje potrdila tri naslednja srečanja in zaporedne zmage nad Cometom, mladinci Smelta Olimpije in Celjem, piko na i tem dosežkom pa so košarkarji Podbočja postavili v soboto, ko so doma igrali s šostanjsko

ljo ugleda, ki ga je doslej imela kočevska odbojka. Ne dvomimo namreč, da si bo ekipa v nadaljevanju ligaških obračunov opomogla in pokazala svojo pravo vrednost.

BRELIHOV MEMORIAL ŠITNIKU

SEVNICA — ŠK Milan Majcen je bil organizator tradicionalnega 13. Brelihovega memoriala, ki se ga je udeležilo 27 šahistov. Zmagal je Igor Šitnik (Brežice), ki je zbral 9 točk, sledijo pa: Kranjec (Sevnica) 8,5, Dimović 7,5, Cerjak (oba Brežice), 7. Lazič (Sevnica) 6,5 itd. V ekipnem seštevku je slavila prva ekipa Sevnice, Brežice so bile druge, Sevnica II pa tretja.

J. BLAS

PRVENSTVO V TENISU

RIBNICA — Teniški klub Ribnica pripravlja v soboto in nedeljo, 9. in 10. novembra, občinsko prvenstvo, ki bo potekalo v ribniški športni dvorani. Prijavnina znaša 200 din, najboljši pa čakajo lepe nagrade.

ČRNOMALJCI Z ENO ZMAGO

ČRNOMELJ — Odstop trebanjske Unitehne je košarkarje črnomaljskega Protonixa pripeljal v zahodno skupino II. slovenske lige, v kateri je bilo doslej odigranih že pet kol. V prvem so Črnomaljci izgubili s Tolminom 74:99, v drugem s Kraškimi zidanjem z 78:94, v tretjem proti Radovljici z 61:65, v četrtem so v dolenjskem derbiju doma ugnali novomeški Novoles s 84:81, v petem pa so izgubili proti Borovnici z 80:102. Na vrhu lestvice sta Idrija in Alpos, Črnomaljci imajo 6 točk in so osmi, medtem ko so novolesovci brez zmage zadnji. Naslednjo tekmo igra Protonix v Litiji.

V osmih tekmah oddali le eno točko

Pionirji NK Bela krajina so letos zbrali že 15 točk

ČRNOMELJ — Tudi na zadnji tekmi jesenskega kola v dolenjski pionirski ligi so belokranjski najmlajši nogometaši pokazali, da so trenutno daleč najboljši. Na domačih tleh so to nedeljo premagali nogometno ekipo iz Kočevja s 6:0.

Letos v jeseni so odigrali osem tekem in zbrali 15 točk, izgubili so le eno točko. Skupaj so dosegli 48 zadetkov, prejeli pa samo tri, Marko Weiss je sam dosegel kar 26 zadetkov.

Pionirje nogometnega kluba Bela krajina je lani jeseni pričel trenirati Sašo Miroslavljevič, sicer športni pedagog na semški osnovni šoli. Od takrat naprej se uspehi kar vrstijo. »Menim, da uspeha ne gre pripisati le mojemu delu, predvsem so dobri rezultati sad navora in truda, ki so ga fantje vložili v treninge, in velike podpore staršev,« pripoveduje njihov trener. Izjemno je to, da so pionirke na vsa letošnja gostovanja vozili njihovi starši in da so tudi nasploj pri delu svojih otrok močno angažirani. Največ pa so k uspehu pripomogli zelo dobro obiskani treningi, ki jih imajo trikrat na teden.

»Letos pričakujemo prvo mesto v tej skupini, saj ekipa vidno izstopa: še dodaja Miroslavljevič.

J. DORNIŽ

Oprema izpolnila jesenski načrt

Kočevske rokometnice s sobotno zmago potrdile četrto mesto — Novomeščanke brez točke — Izredna rokometna predstava v Ribnici

Bržkone so si rokometnice kočevske Opreme s sobotno zmago v 6. kolu superlige proti Krimu že zagotovile tolikanj željeno četrto mesto, vsaj po jesenskem delu prvenstva, seveda pa bo zanj potrebno spomladati še krepko garati. Prav tako je na dlani, da bodo Novomeščanke jesen zaključile brez zmage, medtem ko v moški ligi Ribničani igrajo s spremenljivim uspehom. Upajmo, da bo njihov točkovni izkupiček v nadaljevanju prvenstva, ko imajo ugodnejši razpored igranja, boljši.

»Lesarji« so v soboto doma igrali z bodočim prvacom superlige, ekipo celjske Pivovarne Laško, v kateri uspešno nastopata tudi bivša Ribničana Lapajne in Tomšič. Slednji je v soboto svoji nekdanji ekipi zabil 4 zadetke, bil pa tudi med najzaslužnejšimi, da so gostje že po 15. minutah povedli z 11:2, s čimer je bila tekma tudi odločena. Kakih 700 gledalcev je v dvorani ribniškega športnega centra videlo letos najboljšo rokometno predstavo; tudi inlesovci niso igrali slabo, z nekaj poletami so spominjali na zlate čase ribniškega rokometarja. Poraz s Celjani je bil seveda pričakovan in načrtovan, pravi boji za točke se začnajo šele sedaj. Že v soboto v Bakovcih, kjer bi morali Ribničani, če seveda želijo narediti korak k sredini lestvice, zaigrati na zmago.

Zanimiva in kvalitetna je bila tudi tekma ženske superlige med Opremo in Krimom. Kočevke so v prvem polčasu povedle že s šestimi zadetki prednosti, kazalo je, da je zmagovalec odločen, toda v vrste gostiteljice se je vrnila stara bolezen. Le malo je manjkalo, da bi že dobljeno srečanje vnovič izgubile: osem minut pred koncem so namreč Ljubljankice zmanjšale razliko na 22:23, v razburljivem finišu pa sta

točki vendarle ostali doma. S to zmago so igralke Opreme bržkone potrdile dokončno četrto mesto na lestvici, čeprav so do konca jesenskih obračunov še tri kola. Prav nič pa ni upanja, da bodo jeseni Novomeščanke vknjižile kakšno točko. Ekipa Primoža je bila bržkone zadnji nasprotnik, proti kateremu je bilo moč upati na ugoden izid, toda prepričljiv poraz s 13 zadetki razlike kaže, da trenerju Popadiču še ni uspelo urediti vrste, ki je prvenstvo začela povsem nepripravljena in brez vodstva. Vendarle pa kaže novomeške ljubitelje rokometarja v soboto povabiti v športno dvorano pod Marofom, kajti nasprotnik ekipe IMV bo vrsta Velenja, ob Olimpiji tačas zanesljivo najboljši rokometni kolektiv v Sloveniji. Svojo vrednost so Velenjčanke pokazale v minulem kolu, ko so ugnale dotlej nepremagano Belinko Olimpijo.

In še pogled v moško republiško ligo. Derbi kola je bil vsekakor v Laškem, kjer so Dobovčani iztržili dragoceno točko, ki jih bo obdržala v boju za vrh lestvice. Prav tako neodločen izid so si v gosteh priigrali Krčani, čeprav so bili v Kamniku na pragu zmage, dve minuti pred koncem so imeli namreč dva zadetka prednosti. Nenadeja-

no lahko pa so svojo kožo prodali Črnomaljci: v Izoli so bili namreč brez možnosti za morebiten uspeh, to pa jih je tudi stalo nekaj mest na lestvici.

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

odbojka

SUPERLIGA, moški, 2. KOLO: FUŽINAR — PIONIR 3:0 (1, 11, 8) Pionir: Jovič, Babnik, Travižan, Smrke, Petkovič, Mestnik, Gotenc, Goleš, Černač, Bakonja.

LESTVICA: 1. Vileđa Maribor 4, 2. Fužinar 4, 7. Pionir 0.

V soboto igrajo Novomeščani doma z Granit Preskrbo.

SUPERLIGA, ženske, 2. KOLO: BLED — LIK KOČEVJE 3:1 (-9, 8, 6, 4)

LIK KOČEVJE: Akrap, Ogrinc, Turk, Klun, Brški, Hočevar, Drobnič, Starc.

LESTVICA: 1. Bled 4, 7. LIK KOČEVJE 0.

Kočevke igrajo v soboto doma z vrsto celjskega YU STIPA.

rokomet

SUPERLIGA, moški, 6. KOLO: INLES RIKO — PIVOVARNA LAŠKO 19:32 (8:17)

Inles Riko: Veber, Djokić 4, Mohar, Marolt, Tanko 1, S. Mihelič 1, Lesar 8, A. Mihelič, Fajdiga, Gelze, Jurč 2, Manček 3.

LESTVICA: 1. Pivovarna Laško 12, 8. Drava 4, 9. Pomurka 4, 10. Inles Riko 4, 11. Usnjar 3, 13. Pred-dvor 3.

Pari naslednjega kola: Pomurka Bakovci — Inles Riko, Usnjar — Kolinska, Drava — Jadran, itd.

SUPERLIGA, ženske, 6. KOLO: OPREMA KOČEVJE — KRIM 27:25 (18:12)

Oprema: JEsenko, Klarič, Lindič, Guštin 5, Vuk 2, Krizman 4, Bejtović 1, Dragičević 4, Jerič 10, Petek, Kersnič 1, Jančič.

PRIMOŽ — IMV NOVO MESTO 31:18 (16:9)

IMV Novo mesto: Dornič, Popadič 3, Repinc 1, Šiler, Klobučar 1, Pate 1, Knafelj 2, Turk 2, Romas 7, Hvala 1, Pavlenič.

LESTVICA: 1. Velenje 12, 2. Olimpija 10, 3. Minotest 8, 4. Oprema 8, 8. Primož 4, 9. Branik 2, 10. IMV Novo mesto 0.

Pari prihodnjega kola: Branik — Oprema Kočevje, IMV Novo mesto — Velenje, Minotest — Primož, itd.

SRL, moški, 6. KOLO: KAMNIK — KRŠKO 21:21 (12:11)

Krško: Božič, Kekič 8, Keše 3, Is-

košarka

I. DRŽAVNA LIGA, rdeča skupina, 6. KOLO: PODBOČJE — ELEKTRA 87:84 (33:36)

Podbočje: Vego 27, Rozman 7, Krajcar 27, Krivokapič 3, Krošelj 11, Vaupotič 12.

OSTALI IZIDE: Rogaska Donat Mg — Mavrica Ilirija 68:88, Comet — Tinex Medvode 84:95, Celje — Smelt Olimpija ml. 100:83.

LESTVICA: 1. Tinex Medvode 12, 2. Mavrica Ilirija 11, 3. Podbočje 10, 4. Rogaska Donat Mg 10, 5. Elektra 9, 6. Comet 7, 7. Celje 7, 8. Smelt Olimpija ml. 6.

V prihodnjem kolu gostuje vrsta Podbočja pri Mavrica Iliriji.

nogomet

II. republiška liga, zahod, 11. KOLO: ILIRIJA — SUDIO D ELAN 0:1 (0:1)

Strelec: Mesojedec v 15. minuti AVTOBUM KOČEVJE — SVOBODA KISOVEC 0:0

LESTVICA: 1. SPZ Triglav 16, 2. Tabor Jadran 16, 3. Svoboda Kisevec 15, 4. Studio D Elan 15, 5. Slavija SET 15, 6. Ilirija 13, 9. Avtobum Kočevje 10, itd.

Pari prihodnjega kola: Brda — Elan Studio D, Slavija SET — SPZ Triglav, Tabor Jadran — Kočevje Avtobum, itd.

EKIPA, KI NE POZNA PORAZOV — Pionirsko ekipo NE Bela krajina sestavljajo (od leve proti desni zadaj): Darko Konalovič, Igor Grašak, Rok Štajdohar, Smiljan Brčina, Mario Matko, Matej Weiss, trener Sašo Miroslavljevič, (od leve proti desni spredaj) Matjaž Šterk, Samir Šumar, Davor Zupančič, Mirnes Musić, Radomir Vasič, Aleksander Visnjević, Toni Vidmar in Marko Weiss. (Foto: J. D.)

Regijski prvaki v karateju

Lep uspeh Posavcev v absolutni kategoriji — 10. novembra v Brežicah republiško prvenstvo

SEVNICA — Sevnški karate klub je v nedeljo vzorno pripravil regijsko prvenstvo za kadete, kadetince in mladince v katah in spornih borbah. Kljub neogrevanim prostorom telovadnice TVD Partizan, je organizatorju uspelo v dogovoru s predstavnik ostalih klubov tekmovanje nadaljevati po zastavljenem programu. Na regijskem prvenstvu, ki šteje tudi kot izbirno za nastop na republiškem prvenstvu, ki bo v nedeljo, 10. novembra v Brežicah v organizaciji tamkajšnjega kluba, so se Posavci zelo dobro odrezali.

V katah je v kadetski konkurenci prečljivo zmagal Sevnčan Igor Božič, ki je navdušil občinstvo in sodnike s kato EN-PI, kar v prevodu pomeni lastovitič let. Za Božičem se je uvrstil njegov večni rival, Trbovelčan Jure Kostanjevič, 3. mesto pa je pripadlo Sevnčanu Janiju Ribiču. Med kadetinjami je v katah zmagala Alja Perger iz Trbovelj.

V ekipni konkurenci je zmagal KK Tika iz Trbovelj, drugi pa so bili Sevnčani v postavi Martin Bedrač, Igor Božič in Jani Ribič. Naslove regijskih prvakov v spornih borbah so osvojili: v superlahki kategoriji Nedžad Hozanović iz Trbovelj, v lahki Peter Dirnbek iz Brežic, v polsrednji Matjaž Lenič iz Trbovelj, v srednji Martin Bedrač iz Sevnice, v poltežki David Kranjc iz Trbovelj in v teški kategoriji Aleksander Piškur iz Dobove. V absolutni kategoriji je v prvi skupini zmagal Bedrač, v drugi pa Piškur, medtem ko je pri mladincih v športni borbi v absolutni katego-

riji zmagal Rudi Deržič iz Dobove, ki je osvojil tudi naslov regijskega prvaka v teški kategoriji.

P. P.

ZMAGA BELOKRANJCEV

ČRNOMELJ — V nedeljo, 3. novembra, sta se v Črnolju v 11. kolu MNZ Ljubljana pomerila nogometna kluba Bela krajina in Ihan. Zmagali so domačini s 5:0. Strelci za domače: Perčec dvakrat, Dornič V, dvakrat in Filak. Naslednjo tekmo igrajo Belokranjci v nedeljo, 10. novembra, z nogometnim klubom Kamnik v Črnolju.

J. D.

KOŠARKA, NAMIZNI TENIS, ŠAH

NOVO MESTO — Delavske športne igre novomeške občine so v polnem razmahu. Tako bo danes ob 16. uri dalje v športni dvorani pod Marofom tekmovanje v košarki, v ponedeljek ob 16. uri se bodo pričeli obračuni v namiznem tenisu (prijava zanj se zbira do jutri, 8. novembra), v četrtek, 21. novembra, bo v sejni sobi doma športov na Loka šahovski turnir, istega dne pa bo v športni dvorani pod Marofom še športni dan s tekmovanji v odbojki, streljanju in pikadu.

»Radijci« znova pri vrhu

Izredno pomembna zmaga nogometašev Studia D

Vsega dve koli pred koncem jesenskega dela prvenstva v zahodni skupini II. repu-

IZ LJUBLJANE Z ZMAGO — Nogometaši novomeškega Studia D Elan so v nedeljo zabeležili izredno pomembno zmago v Ljubljani, osvojeno točko pa sta jih znova vrnila v boj za jesenski naslov, saj jih dve koli pred koncem od prvega mesta loči le še točka. Posnetek je s tekme med Novomeščani in Triglavom, v uspešni akciji je Jakša (z žogo).

bliske lige je položaj na vrhu lestvice nadvse zapleten, v boju za naslov jesenskega prvaka je kar pet ekip, po nedeljskem razpletu so se med njimi znašli tudi nogometaši novomeškega Studia D Elan.

V derbiju 11. kola so novomeški radijci gostovali v Ljubljani in na vročem igrišču Ilirije iztržili nadvse dragoceno zmago. Uspeh je toliko večji, ker je bil dosežen v boju z enim od neposrednih tekmecev za vrh lestvice, za nameček je šel Novomeščanom na roke še spodrslija Tabor Jadran, ki je moral prvo mesto prepustiti ekipi SPZ Triglav. Dobršen del odgovora, katera od ekip bo v zadnje kolo startala z največ možnostmi za osvojitve naslova jesenskih prvakov, bo dala že nedelja, ko je na sporedu kar nekaj derbijev. Ekipa Elana Studia D čaka gostovanje pri močni vrsti Brda, vodilni SPZ Triglav gostuje pri Slaviji SET, Tabor Jadran pa gosti kočevski Avtobum, ki je v minulem kolu iztržil vsega točko na domačem igrišču proti Svobodi Kisevec. Najlažje delo bo imela v nedeljo Svoboda, saj igra doma z zadnjeuvrščeno Alpijo Ziri.

Ne glede na končen jesenski razplet pa je že jasno, da bo nogometna pomlad v tej ligi še kako vroča.

Energo-Itas ostal skoraj brez tržišča

Zdaj razširja dejavnost

KOČEVJE — Energo-Itas, d.o.o., Kočevje, ali krajše En-it je bil med prvimi ustanovljenimi družbami z omejeno odgovornostjo v Kočevju. Po skoraj dveh letih uspešnega sodelovanja je v današnjih političnih in ekonomskih razmerah prisiljen, tako kot vsi drugi, iskati nova tržišča.

En-it je podjetje za projektiranje in izgradnjo procesne tehnologije z inženiringom za skladiščenje in pretransport praškastih materialov. Lani je imelo podjetje 75% vseh poslov na srbskem tržišču, še letos nekaj malega na območju ostalih republik, trenutno pa nima več nič. S tem pa so nastopile težave.

Ker je Slovenija premajhno tržišče, iščejo nova tržišča drugje. Imajo nekaj ponudb za Avstrijo in Izrael, vendar je to daleč od večjih poslov. Preko Energo Engineeringa iz Ljubljane, ki je eden od treh soustanoviteljev En-ita (poleg posameznikov in Itasa iz Kočevja), si utirajo pot tudi na rusko tržišče.

Prodor na svetovni trg je težak in počasen. Zato so se v En-itu pri iskanju novih tržišč odločili za preusmeritev oziroma razširitev svoje dejavnosti. Ta nov element v njihovi dejavnosti, ki je povezan z varčevanjem energije, predstavlja uvajanje tekočega plina za ogrevanje. Skupaj z Evroplinom iz Trbovelj, ki je distributer tekočega plina, trenutno analizirajo tržišče za možnost uporabe tekočega plina kot alternativnega vira energije kurilnemu olju.

M. L.-S.

Iz Gotenice

VAS JE PODJETJE — V še nedavno najbolj varovanem in nedostopnem območju Kočevske Reke v Gotenici je zdaj Vadbena-oskrbni center, v katerem se usposablja miličniki. Vsa vas je tako rekoč eno podjetje. Vanjo je možen dostop vsakemu, vendar se mora prej najaviti. Pred vhodom v vas je zapornica, pač podobno kot pred vhodom v vsako podjetje.

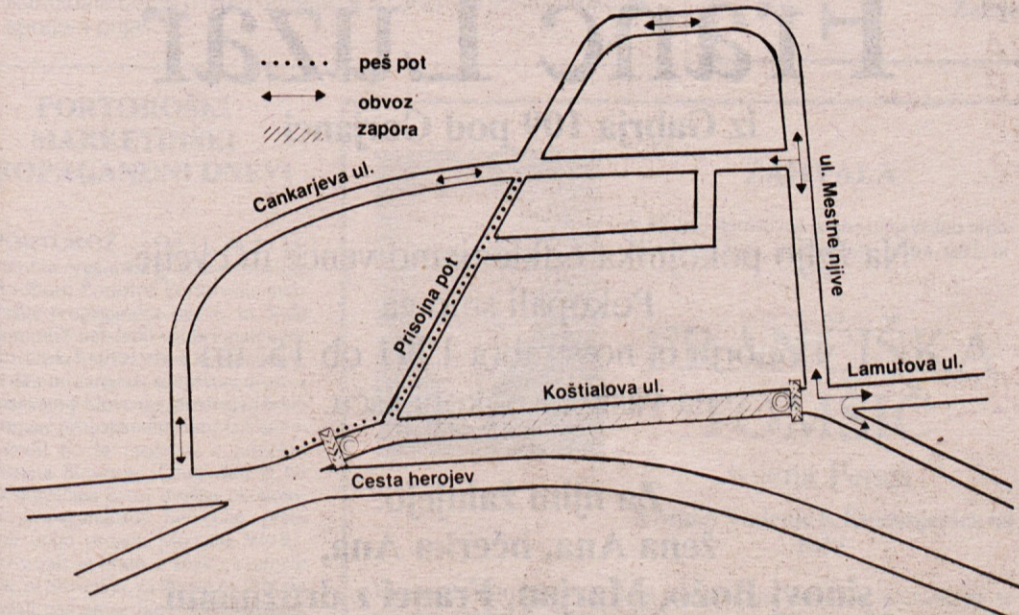
JARMOVA RAZSTAVA — V Gotenici so pred kratkim odprli razstavo kipov, akvarelov in grafik kočevskega akademskega kiparja Staneta Jarma. Tako se je prvič v zgodovini Gotenice zgodilo, da je tu pomembnejša kulturna prireditev.

ODPRLI STANOVANJSKO-POSLOVNO STAVBO — V Gotenici so minuli teden odprli prenovljeno stavbo za potrebe miličnikov, ki so tu na vajah. V njej so stanovanja, jedilnica, trgovina in drugi potrebni prostori.

KAJ V JAM? — Na vprašanje, kaj je v podzemskem zaklonišču, ki so ga pokazali lani domačim in tujim novinarjem, je bil odgovor, da so tu skladišča za rezerve hrane. Gotenica namreč ni le vadbena, ampak je tudi oskrbni center.

SPODLETEL POSKUS TATVINE

RIBNICA — V času od 20. do 26. oktobra je bilo vloženo v vikend hišico na Travnji gori, last Dušana Čuka iz Ljubljane. Neznani storilec ali storilci so v notranjosti pobrali več tehničnih in drugih predmetov ter oblačil in jih, zavite v rjuhe in prevleke za posteljnino, pustili v kuhinji. Očitno jim ni šlo vse po načrtu, saj pripravljenih predmetov v skupni vrednosti prek 100.000 tolarjev niso uspeli odnesti.

GRADIANT Ljubljana obvešča vse uporabnike javnih cest, da bo Koštialova cesta od Mestnih njiv do Ceste herojev zaprta za ves promet v času od 11. 11. 1991 do 22. 11. 1991. Med zaporo ceste, ki je potrebna zaradi gradnje plinovoda, bo promet usmerjen na Mestne njeve in Cankarjevo ulico. Peš promet bo preusmerjen na Prisojno pot. Prosimo za razumevanje in upoštevanje prometne signalizacije.

Sodba v imenu ljudstva!

Temeljno sodišče v Novem mestu, enota v Novem mestu, je po sodnici posameznici Milojki Gutman ob sodelovanju zapisnikarice Cvetke Klemenčič v kazenski zadevi zoper obdolženega Josipa Glavaša zaradi kaznivega dejanja žaljive obdolžitve po čl. 108/II Kazenskega zakona Republike Slovenije, po zasebni tožbi zasebnega tožilca Zavarovalnice Triglav, d.d. Ljubljana, Ljubljana, Miklošičeva 19, zastopani po v.d. generalnega direktorja Nadi Klemenčič z dne 10. 4. 1991, na javni glavni obravnavi, opravljeni v navzočnosti prostega obdolženca in pooblaščenke zasebnega tožilca dipl. iur. Milene Straus-Bele, dne 10. 10. 1991

razsodilo:

Obdolženi Josip Glavaš,

sin Andrije in Milke Jereb, roj. 21. 11. 1947 v Našicah, stan. Novo mesto, Šegova 4, organizator programer v avtomatski obdelavi podatkov, zaposlen pri Zavarovalnici Tilja, d.d. Novo mesto, na prostosti,

je kriv,

da je trdil nekaj, kar lahko škoduje dobremu imenu, s tem da je v časopisu Dolenjski list z dne 21. 3. 1991 v članku z naslovom »Naj bo igra z odprtimi kartami« in podnaslovom »O dogajanjih v Dolenjskem zavarovalništvu po razpadu skupnosti Triglav« trdil o trzeči stranki:

- pa še ta je naravnana v krajo,
- namreč vse kaže, da v poštenem konkurenčnem boju ne morejo uspeti, zato pa uspevajo v kalnem,
- samo kaj to velja, če pa so ukradli vse podatke o življenjskih zavarovanjih,
- ni težko naplahtati ljudi, težje jim je pomagati«.

S tem je storil kaznivo dejanje žaljive obdolžitve po čl. 108/II Kazenskega zakona Republike Slovenije

in se mu po istem zakonitem določilu ob uporabi omilitvenih določil čl. 42/II in 43/I tč. 5 Kazenskega zakona SFRJ v zvezi s 4. čl. Ustavnega zakona za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije (Ur. list RS 1/91) izreče

6.000,00 (šest tisoč tolarjev) denarne kazni,

plačljive v roku dveh mesecev po pravnomočnosti sodbe; ta kazen se v primeru neizterljivosti po čl. 39/III KZ SFRJ izvrši tako, da se za vsakih začetih 300,00 SLT denarne kazni določi en dan zapore. Po čl. 98/I Zakona o kazenskem postopku je obdolženec dolžan plačati stroške kazenskega postopka in 2.000,00 SLT povprečnine.

DOM UPOKOJENCEV IN OSKRBOVANCEV Impoljca, p.o. SEVNICA z enotami SEVNICA, KRŠKO IN BREŽICE

Svet zavoda razpisuje delovno mesto delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

— **direktorja zavoda**

Kandidat mora poleg z zakonom določenih splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima visoko ali višjo izobrazbo socialne, zdravstvene, organizacijske ali pravne smeri ter opravljeno pripravništvo in strokovni izpit
- 3 oz. 5 let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih na področju socialnega skrbstva ali drugih družbenih dejavnosti
- da ima organizacijske in vodstvene sposobnosti, odgovoren odnos do gospodarjenja z družbenimi sredstvi, moralne in osebnostne kvalitete ter odgovoren odnos do oskrbovancev in delavcev
- da je državljan republike Slovenije in da aktivno obvlada slovenski jezik.

Izbrani kandidat bo imenovan za 4 leta. Stanovanja ni.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave z vsemi dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev na naslov: Dom upokojencev in oskrbovancev Impoljca-SEVNICA, 68290 Sevnica, z oznako »Za razpisno komisijo«, v 15 dneh po dnevu objave.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh od dneva objave.

PIONIR Gradbeno industrijsko podjetje p.o. Novo mesto

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO p.o. Novo mesto

Ljubljanska banka

Dolenjska banka d. d.
Novo mesto

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO

CESTNO PODJETJE Novo mesto

so ustanovili stanovanjsko podjetje — delniško družbo, katere dejavnost bo pridobivanje, upravljanje in oddajanje najemnih neprofitnih stanovanj in stanovanjskih hiš ter pridobivanje in upravljanje lastnih stanovanj, pod posebnimi pogoji, kot jih določa stanovanjski zakon (Uradni list Republike Slovenije, št. 18/91). Delniška družba bo opravljala tudi investicijsko dejavnost na področju stanovanjskega gospodarstva, promet z nepremičninami, svetovalno dejavnost na področju stanovanjskega gospodarstva ter zagotavljal upravljanje in oddajanje poslovnih prostorov in poslovnih stavb.

Delniška družba s polno firmo: »**ZARJA, Stanovanjsko podjetje, d.d., Novo mesto**« je ustanovljena za nedoločen čas. Ustanovitelji ponujajo odkup delnic delniške družbe pod pogoji, ki jih določa naslednji

JAVNI POZIV ZA ODKUP DELNIC NOVEGA STANOVANJSKEGA PODJETJA »ZARJA D.D. NOVO MESTO«

Ustanovitelji določajo kot najmanjši znesek sredstev, ki je potreben za ustanovitev družbe, 500.000.000,00 SLT (z besedo: petstomilijonov tolarjev 00/100). Osnovna glavna družba bo razdeljena na navadne delnice, ki se glasijo na ime. Nominalna vrednost ene delnice je 5.000,00 DEM (z besedo: pettisoč nemških mark).

Delničarji lahko vpišejo in vplačajo delnice pri Ljubljanski banki — Dolenjski banki d.d. Novo mesto, Trdinova 2, 68000 Novo mesto, soba št. 3.

Delnice delniške družbe se lahko vplačujejo v gotovini ali v stvarih — stanovanjih, stanovanjskih hišah, poslovnih stavbah in prostorih ter zemljiščih.

Vpis in vplačilo delnic na podlagi vložene stvari se opravi pri poslovni banki na podlagi predloženega sklepa organa upravljanja pravne osebe o prenosu stanovanj, stanovanjskih hiš, poslovnih stavb ali poslovnih prostorov kot vložek za odkup delnic družbe ter potrjenih zapisnikov o vrednosti vložene nepremičnin s strani upravnega organa Občine Novo mesto, pristojnega za stanovanjske zadeve. Zapisniku o vrednosti morajo biti predloženi podatki o uporabi nepremičnin (imetniki stanovanjske pravice, uporabniki stanovanjske pravice, imetniki pravice uporabe ali najemniki poslovnega prostora oziroma poslovne stavbe, stvarna bremena na nepremičninah) z ustreznimi dokumentacijami.

Za določitev vrednosti stanovanj se uporabljajo elementi za izračun vrednosti stanovanja, ki jih določa pravilnik o merilih in načinu za ugotavljanje vrednosti stanovanj in stanovanjskih hiš ter sistem točkovanja (Uradni list SRS, št. 25/81). Pri določitvi vrednosti stanovanj se uporablja vrednost točke, ki velja na dan objave tega javnega poziva za odkup delnic.

Posamezni delničar prejme na podlagi potrjenega zapisnika o vrednosti vložene nepremičnine delnice družbe, ki odgovarjajo protivrednosti tolarja po srednjem tečaju nemške marke po tečajni listi Banke Slovenije na dan objave javnega poziva za odkup delnic družbe. Za razliko do polne vrednosti vložene nepremičnine prejme delničar ustrezno število apoenov delnice oziroma mora doplačati razliko do polne vrednosti apoenov v denarnih sredstvih, lahko pa se odloči, da v celoti z denarjem doplača razliko od vrednosti nepremičnine do polne vrednosti odkupljenih delnic.

Kolikor delničar vplača za delnice družbe gotovino, prejme delnice v protivrednosti tolarja po srednjem tečaju nemške marke po tečajni listi Banke Slovenije na dan vplačila denarnih sredstev na depozitni račun družbe, št. 52100-697-81206 ZARJA D.D. Novo mesto pri SDK Novo mesto.

Javni poziv za odkup delnic se izteče ob 14.00 uri v ponedeljek, 23. decembra 1991, razen kolikor ga ustanovitelji ne bodo podaljšali.

Če delniška družba z odkupom delnic ne bi zbrala najmanjšega zneska osnovne glavnice, se bo štelo, da ni ustanovljena. V tem primeru bodo imeli delničarji, ki so vplačali delnice, pravico do vračila vpisanih in vplačanih zneskov oziroma stvari, najpozneje pa v roku 15 dni po končanem javnem pozivu za odkup delnic, s predložitvijo potrdila o vpisu in vplačilu delnic vršilcu dolžnosti direktorja družbe.

Delniške listine na podlagi potrdil poslovne banke o vpisu in vplačilu delnic bo družba izdala delničarjem najpozneje v roku treh let od dneva vpisa družbe v sodni register.

Delniška družba bo omogočila upravičencem do privatizacije stanovanj in stanovanjskih hiš nakup teh nepremičnin po določbah stanovanjskega zakona, če bodo lastniki stanovanj in stanovanjskih hiš iz 111., 112., prvega odstavka 113. in 114. člena stanovanjskega zakona prenesli te nepremičnine na družbo. V tem primeru lastnikom stanovanj in stanovanjskih hiš iz 111., 112., 113. in 114. člena stanovanjskega zakona ne prenehajo obveznosti v postopkih za denacionalizacijo, prav tako pa ostanejo zavezanci za obveznosti iz 125., 126., 130., 154. in 155. člena tega zakona.

Če bo delniška družba prodala stanovanje ali stanovanjsko hišo, ki ga je vložil v družbo posamezni delničar — bivši lastnik stanovanja ali stanovanjske hiše iz 111., 112., 113. in 114. člena stanovanjskega zakona upravičencu do privatizacije po stanovanjskem zakonu, bo delničar lahko zahteval, da mu delniška družba odkupi delnice do višine pogodbene cene. Kupnina za odkupljene delnice se bo v takem primeru poravnala v enakih obrokih in času odplačevanja kot pogodbena cena za nakup stanovanja in stanovanjske hiše.

Delničarji zadržijo pravico, da določijo najemnika stanovanja oziroma stanovanjske hiše za čas, dokler razpolagajo najmanj s toliko delnicami družbe, ki preračunane v protivrednosti tolarja po srednjem tečaju nemške marke po tečajni listi Banke Slovenije ob dnevu določitve najemnika ustrezajo vrednosti tega stanovanja ali stanovanjske hiše po njeni tržni vrednosti.

Vsaka delnica podeljuje delničarju en glas v skupščini delniške družbe. Kolikor bo družba imela več kot 30 delničarjev, bo s sklepom, s katerim bodo ustanovitelji določili višino osnovne glavnice in število delnic v delniški družbi, določena tudi zastopnost delničarjev s skupnimi predstavniki.

Delnice družbe ni dovoljeno prodajati v obdobju do vpisa družbe v sodni register. Po tem roku so delnice družbe v pravnem prometu na način, določen z zakonom in pogodbo o ustanovitvi delniške družbe.

Javni poziv je sestavni del pogodbe o ustanovitvi delniške družbe, ki vsebuje natančneje opredeljene pravice in obveznosti delničarjev. Zato ustanovitelji svetujejo, da zainteresirani vpisniki delnic pred vpisom in vplačilom delnic pozorno preberejo izvelek določb ustanovitvenega akta delniške družbe, ki obsega vse pravice in obveznosti delničarjev družbe. S tem v zvezi ustanovitelji opozarjajo na določbo 99. člena zakona o podjetjih, po kateri delničarji nimajo pravice do vračila sredstev, ki so jih vplačali za nakup delnic, razen v primeru iz 97. člena tega zakona.

Vse informacije v zvezi s tem javnim pozivom, kot tudi izvelek določb ustanovitvenega akta delniške družbe o pravicah in obveznostih delničarjev, so na razpolago pri Stanovanjskem odseku Skupščine občine Novo mesto, Prešernov trg 8, Novo mesto. Ustanovitelji in delniška družba ne bodo priznavali nikakršnih provizij, nagrad ali stroškov agentov, borznih ali drugih posrednikov pri odkupu delnic.

Informacije:
Skupščina občine Novo mesto
Stanovanjski odsek
Prešernov trg 8
68000 Novo mesto
Tel.: 22-011

Nosilec projekta:
SONCE, Podjetje za svetovanje
in inženiring, d.d., Ljubljana
Mestni trg 25
61000 Ljubljana
Tel.: 061/223-212

Vršilec dolžnosti direktorja
»ZARJA d.d. Novo mesto«
STOJAN HORVAT, d.i.g.

Novo mesto, 7. november 1991

tedenski koledar

Četrtek, 7. novembra — Zdenka Petek, 8. novembra — Bogdan Sobota, 9. novembra — Teodor Nedelja, 10. novembra — Leon Ponedeljek, 11. novembra — Martin Torek, 12. novembra — Emil Sreda, 13. novembra — Stanislav

LUNINE MENE

14. novembra ob 15.01 — prvi krajec

kino

BREŽICE: 8. 11. (ob 18. in 20. uri) ameriški pustolovski film Beli ovčar. 9. (ob 20. uri) in 10. 11. (ob 18. in 20. uri) ameriška komedija Zmešani psihiater.

kmetijski stroji

STROJ za obiranje koruze prodam. 73-666. 6224

TRAKTOR ZETOR 2511, letnik 1973, 4000 ur, dobro ohranjen, prodam. Anton Kek, Roženpelj 3, Dobrič, 40-813. 6272

TRAKTOR URSUS (55 KM) ugodno prodam ali menjam za osebni avto. Alojz Žokalj, Krška vas 54, Brežice. 6280

TRAKTOR TORPEDO, 48 KS, 1060 delovnih ur, prodam. (068)49-646. 6312

motorna vozila

GOLF CADY, letnik 1984, registriran do 6/92, prodam. 73-486. 6215

GOLF CL, nov, star 6 mesecev, prodam. (068)84-725, po 14. uri. 6218

JUGO 45, letnik 1989, novoro registriran, prodam ali menjam za R 5 z doplačilom. (068)76-424. 6219

R 4 GTL, letnik 12/86, prva registracija 1987, ugodno prodam. 25-574. 6220

LADO SAMARO, letnik 1989, 5 vrat, in jugo 45 AX, letnik 1987, prodam. 25-100, popoldne. 6222

126 P, letnik 1989, prevoženih 20000 km, prodam. 84-595. 6229

Z 750, letnik 1985, dobro ohranjen, prodam. Marija Zofič, Turopolje 14, Sentjernej, 42-623. 6231

R 5 CAMPUS, 8/88, prodam. (0608)82-014. 6232

R 18, letnik 1986, in fiat 126, letnik 1981, prodam. Zoran Špoljar, Smolenja vas 84, Novo mesto. 6233

126 P, letnik 1983, in jugo 45, letnik 1988, prodam. Turk, Brusnice 58 a, Brusnice. 6234

GOLF DIESEL, star en mesec, in Z 101 Skala, letnik 1988, prodam. Berus, Sr. Globodol 6, Mirna Peč. 6237

AUDI 80, letnik 1987, in R 5 ekspres, prodam ali menjam za passat karavan. Kristanova 59, Novo mesto. 20-200. 6238

126 P, letnik 1978, prodam za 1100 DEM. Šašek, Irča vas 3, Novo mesto. 6239

Z 101 GTL 55, letnik 1984, in prikolič za osebni avto prodam. (068)65-278. 6247

DAIHATSHU TS, star 16 mesecev, z dodatno opremo, 22000 km, bele barve, prodam. (0608)31-843. 6248

126 P, letnik 1988, prodam. 42-453. 6253

OPEL KADETT 1.3 GLS, 10/86, zelo dobro ohranjen, prodam. (0608)70-343. 6254

ŠKODA 105 S, letnik 1980, dobro ohranjen, prevoženih 63000 km, po ugodni ceni prodam. 56-573, popoldne. 6255

HYUNDAI PONY 1.3 LS, letnik 1990, takoj prodam. (0608)33-108.

MALI OGLASI

v ponedeljek
tudi
od 20. do 22. ure

23-343

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: Dolenjski list Novo mesto, p.o.

UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in direktor), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Breda Dušič-Gornik, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Dragas, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc in Ivan Zoran.

IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 30 SLT, naročnina za 4. trimesečje 390 SLT; za družbene skupnosti, stranke, delovne organizacije, društva ipd. 780 SLT; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (ali druga tuja valuta v tej vrednosti) na leto.

OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 450 SLT, na prvi ali zadnji strani 900 SLT; za razpise, licitacije ipd. 500 SLT. Mali oglasi do deset besed 400 SLT, vsaka nadaljnja beseda 40 SLT.

ZIRO RACUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto).

NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propaganda in fotolaboratorij 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006; računovodstvo 22-365, telefaks: 24-898. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi ustreznega republiškega odloka (Uradni list Republike Slovenije, št. 7/91) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: Grafika Novo mesto, p.o. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

NOVOST IZ TOVARNE ZAVES velana LJUBLJANA, ŠMARTINSKA 52!

Pridemo na dom z vzorci, nasveti, metrom. Izberete zaveso, mi vam jo sešijemo in prinesemo domov po tovarniški ceni. Pokličite po tel.: (061) 325-282.

ALFA 33 1.3 S, 11/85, prodam ali menjam za manjši avto. 22-886. 6322

FIAT Z 110, letnik 1987, ugodno prodam. 76-009. 6324

FIAT REGATA 100 S, letnik 1986, registriran do 5/92, prodam. 27-742. 6325

R 4, letnik 1988 in videorekorder Tucheiba prodam. (068)73-331. 6327

JUGO 45, 10/89, prodam. Možnost obročnega odplačevanja. 25-621. 6329

FIAT 126 BIS, star eno leto, ugodno prodam. (068)21-145. 6333

Prodam R 4 GTL, letnik 89 (december). Informacije 068/23-585 (zvečer).

RENAULT 30 TS, V-6, 130 KM, odlično ohranjen, obnovljen, registriran do oktobra 1992, prodam. (068)24-487. 6336

JUGO 45 AX, letnik 1988, prodam. 85-636. 6337

Z 101 GTL 55, letnik 1987, registriran do 6/92, ugodno prodam. 42-575. 6338

JUGO 45, letnik 1990, poceni prodam. Tel. 28-362. 6339

PRODAM R 4 GTL, letnik 83, in GOLF, letnik 78, dobro ohranjen. 068/24-140 (zvečer).

PRODAM BMV 518 i, letnik 85 (9000 DM), Z — 101, letnik 89 (3900 DM). 068/23-627. 6340

PRODAM R 4 GTL, letnik 84. 068/24-953. 6341

obvestila

GRADITELJI, POZOR! Po konkurenčnih cenah izdelujemo peči in boilerje za centralno ter solarno ogrevanje. Garancija za peči je 5 let. (063)39-878. 6172

EKSPRES ČEVljARSKA DELAVNICA, izdelava ključev in brušenje, v Trebnjem, Rimska 19, obvešča stranke, da obratuje od 7.30 do 16. ure. 6210

ŽALUZIJE — ROLETE izdelujemo in montiramo po konkurenčnih cenah. (068)44-662. 6225

OBRTNIKOM nudim knjigovodske storitve (enostavno knjiženje, obračun prometnih davkov, obračun OD). 28-905. 6307

POROČNE OBLEKE, z raznimi dodatki, izposojamo. Trgovina Quick, Vavta vas 20, Straža. (068)85-425. 6316

SATELITSKE ANTENE z montažo že za 880 DEM. (0608)70-465, Bojan. 6330

INŽENIR RAČUNALNIŠTVA opravlja računalniške storitve vseh vrst. Izdelava programov, inštrukcije, besedila, grafika. (068)21-145. 6335

Tu je predstavništvo vzame v najem hišo za svojega uslužbenca za dobo treh let v Novem mestu ali bližnji okolici. Plačilo po dogovoru. Ponudbe pod »November 91«. 6305

ŠKODA 120, letnik 1982, registrirano do avgusta 1991, prodam. 40-255. 6309

JUGO SKALA 55, december 1988, registriran do 12/92, bele barve, garažiran, dobro ohranjen, prodam. 52-135. 6311

R 4 GTL, letnik 1990, prodam ali za menjam. 21-575. 6317

R 18 TLJ prodam ali menjam za cenejšo vozilo. (068)73-609. 6318

Z 101 GTL 55, dobro ohranjeno, letnik 1986, prodam. 25-286. 6319

FIAT UNO CS, letnik 1990, prodam. 21-439, doma 28-500. 6320

JUGO 45, 11/89 in 126 P, letnik 1990, prodam. 86-108. 6321

ASTRA VELETRGOVINA p.o. LJUBLJANA, Titova 77

išče v Novem mestu poslovne prostore (pisarniške) okoli 40 m². Ponudbe pošljite na zgoraj navedeni naslov (za Službo za investicije in vzdrževanje) ali na tel. (061) 323-996.

EKSklUZIVNO! Vas zanima sodelovanje z nemško-švicarskim podjetjem? Si želite polepsati življenje? Mislite, da ste premalo plačani in vas zanima več kot povprečni zaslužek (40.000 SLT). Pridite na informativni dan v petek, 8. 11. 1991, ob 18. uri v Dolenjske Toplice — Restavracija ROG.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

PRILoŽNOST Akviziterje ter vodje skupin z območja celotne Slovenije iščemo za prodajo srečk blagovne loterije Atletske zveze Slovenije. Vse informacije dobite na telefon (067) 22-981 vsak dan od 8. do 15. ure, razen sobote in nedelje.

ANNULINE

CENJENI POSESTNIKI GOZDOV!

Obveščamo vas, da odkupujemo za potrebe proizvodnje za izvoz:

— bukove in hrastove hlode

— bukove in hrastove deske

— bukove in hrastove gredice.

Nudimo vam aktualne cene in plačilo po dogovoru.

Za informacije pokličite na telefon št. 0608 60-030 ali 068 27-012!

Dragi mami ROZALIJI ROBEK s Trške Gore 30, Otočec, iskreno čestita za njen 70. rojstni dan hčerka Rozi z družino. Čestitke pa veljajo tudi Martinu Košaku in hčerki Tinki za njuno praznovanje.

STAREJŠO HIŠO, s sadovnjakom in 90 arov zemlje, v Verdunu pri Dolenjskih Toplicah prodam. 28-643. 6209

GOZD IN TRAVNIK, tri parcele v skupni izmeri 3 ha, na Veliki Loki pri Trebnjem, prodam. Informacije na 44-065, popoldne. 6211

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

VIKEND v neposredni bližini Trebnjega, primeren za bivanje, in gozd pri Mirni Peči prodam najboljšemu ponudniku. 28-706 po 19. uri.

STANOVANJE v okolici Novega mesta išče mlada družina. ☎ 28-632.

6271
TRISOBNO komfortno stanovanje s telefonom, ogrevano, v Brežicah ali bližnji okolici najamem. ☎ (041)450-966.

6292
NOVO dvesobno stanovanje v Senterneju prodam ali menjam za manjše v Novem mestu. Šifra: »STANOVANJA« 6332

ženitne ponudbe

IŠČEM ŽENSKO manjše postavne, staro 53-58 let, nekadilko, nevezano, dobro kuharico. Si ostala brez službe ali da se znebiš kmetije, se oglasi. Imam visoko pokojnino, avto in še več. Šifra »UPA-NJE« 6212

OSAMLJEN, 51-letni upokojenec, vdovec, s svojo hišo in avtom, v bližini Ljubljane, želi spoznati žensko, po možnosti upokojenko, za skupno življenje. Ponudbe pod šifro: »PRIDI K MENI« 6300

razno

INŠTRUIRAM matematiko za osnovne in srednje šole. ☎ (068)22-869.

UČITELJA za poučevanje nemškega jezika iščem. Kos, ☎ 24-594. 6228

GARAŽO na Mestnih njivah prodam. ☎ 20-294. 6238

GLASBENIK »EN MOŽ, CEL AN-SAMBEL« sprejema ponudbe za silvestrovanja. ☎ (068)25-011. 6242

TELEFONSKI PRIKLJUČEK (število) na področju PTT Otočec odkupim ali vzamem v najem. Lekše, Šolska 16, Otočec. 6251

GARAŽO v Šmihelu, Regrči vasi ali na Košenicah najamem. ☎ 23-056.

VEČJI GOSTINSKI LOKAL v Brežicah oddam v najem. ☎ (0608)62-547, samo od 15. do 19. ure. 6257

SKLADIŠČNI PROSTOR (minimum 100 m²), s pisarno in telefonom, na območju Brežic ali Krškega najamem. ☎ (041)450-966. 6293

POCENI VODIM poslovne knjige. ☎ 24-618. 6323

SOP STORITVE

Podjetje za proizvodnjo in montažno opremo za zaščito okolja in varčevanje energije, Krško, p.o., Krško, Zadovinek 38

Po statutu podjetja SOP STORITVE Krško razpisna komisija, imenovana od delavskega sveta,

objavlja razpis za

DIREKTORJA PODJETJA

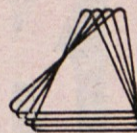
Kandidati za direktorja morajo poleg pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- da imajo najmanj srednjo izobrazbo,
- da imajo tri leta delovnih izkušenj pri opravljanju vodilnih ali vodstvenih del,
- da znajo tuj jezik.

Kandidati morajo predložiti program dela podjetja s predlogom o uresničevanju poslovne politike za štiriletni mandat.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 15 dni po objavi razpisa na naslov: SOP STORITVE, p.o., Krško, Zadovinek 38, »za razpisno komisijo«.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v osmih dneh po odločitvi delavskega sveta.

SSTZU

SVET
SREDNJE ŠOLE TEHNIŠKIH IN
ZDRAVSTVENE USMERITVE
NOVO MESTO
Ul. Milke Šobar 30
68000 NOVO MESTO

razpisuje prosta delovna mesta

1. ravnatelja šole,
2. vodja strojno-kovinarske enote.

Za ravnatelja ali vodjo enote je lahko imenovan, kdor izpolnjuje splošne pogoje, določene z zakonom, in ima:

- visoko strokovno izobrazbo
- pedagoško andragoško izobrazbo
- strokovni izpit
- najmanj pet let delovnih izkušenj na področju vzgoje in izobraževanja ter izpolnjuje še druge pogoje za učitelja ali sodelavca na srednji šoli.

Ravnatelj in vodja enote bosta imenovana za štiri leta. Ravnatelj šole po sklepu sveta šole vodi tudi zdravstveno-kemijsko enoto.

Rok za prijavo je 8 dni. Prijavo z dokazili pošljite na gornji naslov s pripisom »za razpis«. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po dnevu objave razpisa.

Gostinstvo in turizem Metlika
HOTEL BELA KRAJINA, tel. 58-123

Za vas smo pripravili:

— MARTINOVANJE

9. 11. 1991 ob 20. uri

Glasba v živo z bogatim programom

— DNEVE DOMAČIH KOLIN

od 16. 11. do 24. 11. 1991

— DRUŽINSKA KOSILA IN OKUSNE MALICE

po ugodnih cenah

Vsako soboto vas bo zabaval ansambel »v živo«.
Obiščite nas in se prepričajte o naši kvaliteti.

Sekretariat izvršnega sveta občine Brežice v skladu z določili 8. člena zakona o delovnih razmerjih (Ur. list RS, št. 14/90, 5/91), 5. in 7. člena zakona o delavcih v državnih organih (Ur. list RS, št. 15/90, 5/91, 18/91, 22/91, 2/91—l) ter pravilnika o notranji organizaciji in sistematizaciji

OBJAVLJA

1. PROSTO DELOVNO MESTO STROKOVNEGA SODELAVCA I. V ZAVODU ZA PROSTORSKO NAČRTOVANJE

Pogoji:

Poleg splošnih, z zakonom o delovnih razmerjih predpisanih pogojev in posebnih pogojev, določenih z zakonom o delavcih v državnih organih, morajo kandidati imeti še:

- višjo strokovno izobrazbo — gradbene smeri,
- opravljen strokovni izpit,
- tri leta delovnih izkušenj,
- dodatno znanje (znanje operacijskega sistema DOS in delo v programskem paketu WS), ali

- srednjo strokovno izobrazbo — gradbene smeri,
- opravljen strokovni izpit,
- šest let delovnih izkušenj,
- dodatno znanje (znanje operacijskega sistema DOS in delo v programskem paketu WS).

2. PROSTO DELOVNO MESTO SAMOSTOJNEGA STROKOVNEGA SODELAVCA V ODSEKU ZA JAVNE FINANCE — SEKRETARIAT ZA GOSPODARSKI RAZVOJ

Pogoji:

Poleg splošnih, z zakonom o delovnih razmerjih predpisanih pogojev in posebnih pogojev, določenih z zakonom o delavcih v državnih organih, morajo kandidati imeti še:

- visoko strokovno izobrazbo — ekonomske smeri,
- dve leti delovnih izkušenj v računovodstvu

Z izbranimi kandidatom bo delovno razmerje sklenjeno za nedoločen čas s polnim delovnim časom in trimesečnim poskusnim delom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema 8 dni po objavi sekretariata izvršnega sveta občine Brežice — kadrovska služba.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po preteku roka za sprejem prijav.

PORTOROŠKI MARKETINŠKI PROPAGANDNI DNEVI

PORTOROŽ — Od 11. pa do 13. novembra organizira Media marketing in Avditorij Portorož Portoroške marketinške propagandne dneve, ki bodo nadomestili nekdanji tradicionalni Jugoslovanski festival tržnih komunikacij. Prvi dan bo zasedala skupščina društva za marketing Slovenije, predvajali bodo nagrajene propagandne filme iz Cannesa, sledil bo še razgovor o projektu Identiteta Slovenije. Drugi dan se bo sšla skupščina Zveze društev ekonomskih propagandistov Slovenije, predstavili bodo projekt Mediana 91/92, pogovarjali se bodo o znaku kvalitete Made in Slovenija, za konec pa si bodo ogledali nagrajene filme z Evropskega propagandnega festivala EPICA 90. Za zadnji dan načrtujejo okroglo mizo z naslovom Subjektivni objekti trženja v državi Sloveniji 1992. Za zgled si bodo pogledali marketing avstrijskega turizma. Na koncu se bodo dogovorili še o Portoroških marketinških dnevih 92.

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je tiho in za vedno zapustila draga žena, stara mama, sestra, tašča in teta

FRANČIŠKA
TOMŠIČ

rojena Penca

z Malih Vodenic 8, Kostanjevica na Krki

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, še posebej družini Švalj, ki ste bili z nami v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, pokojni darovali za svete maše, zasuli njen grob s cvetjem in se zbrali ob uri slovesa. Lepa hvala gospodu župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoci vsi, ki smo jo imeli radi

V SPOMIN

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi upanja, trpljenja,
bolečina je bila močnejša od življenja.
Nihče ne ve, kako boli,
ko tebe, dragi Jani, več v našem domu ni.

8. novembra bo minilo žalostno leto, odkar nas je tragično zapustil naš dragi sin, brat in vnuk

JANI
STANIŠA

z Dolnje Težke Vode

Hvala vsem, ki ga hranite v srcu in lepem spominu, mu na grob prinašate cvetje in prižigate sveče.

Vsi njegovi

ZAHVALA

V 50. letu nas je zapustil naš dragi mož, oče in bratranec

FRANCI
ERJAVEC

s Sel pri Ratežu 17

Ob nenadni in boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in vaščanom za nesebično pomoč ter za darovano cvetje in sveče. Za vsestransko pomoč se zahvaljujemo IMV Revoz P.III., DP in P.I., SKŠ Grm, g. župniku za lepo opravljen obred ter pevcem. Posebno zahvalo pa izrekamo GD Ratež za organizacijo pogreba, Borisu Krhinu za poslovilne besede ter ostalim društvom za spremstvo. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V komaj 40. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, očka

JANEZ
HORVAT

iz Šmarjete

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste mu darovali cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Hvala Mercatorju, Standard Novo mesto-poslovalnici Šmarjeta, učencem SSTZU 2. b strojne Novo mesto, učencem DEŠ 3. A Novo mesto, vodstvu PTT Novo mesto in njihovim uslužbencem in njegovim prijateljem, vsem sorodnikom, krajanom in sosedom, posebno še sosedu Ludviku za iskreni govor in pevskemu društvu Dušan Jereb. Posebno zahvalo še kolektivu pošte za humano pomoč in poslovilni govor.

Žalujoca žena Ljuba, hčerka Andreja in sin Janez

Šmarjeta, 4. novembra 1991

ZAHVALA

Ne morejo te zbuditi,
ne smeh, ne jok, ne blisk, ne grom.
Ostal pa je spomin, boleč, a lep...

Ob boleči izgubi naše drage mame

JOŽEFE
PRIMC

iz Mačkovca 20, Dvor

se iskreno zahvaljujemo za dobrosrčnost sosedovim, prijateljem in znancem, gospodu župniku, pevcem, govornici in vsem, ki ste pokojno pospremili na zadnji poti, ji darovali vence in cvetje in nam izrazili sožalje. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: otroci z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Na 80. rojstni dan nas je nenadoma zapustila naša dobra mama

URŠKA KOLENC

Toda nismo ostali sami. Sorodniki, prijatelji, znanci, sodelavci in vaščani so nas obdali s tiho pozornostjo, ki nam je poslednje slovo naredila manj boleče. Množina rož je okrasila materin grob in zaradi nesebične požrtvovalnosti sočustvujočih nam je bila prihranjena obilica dela. Zato iskrena hvala vsem, ki ste nam te dni stali ob strani, posebej pa še: pogrebcem za opravljeno naporno delo, g. Marici za ljubeznive poslovilne besede, pevcem za lepo petje, g. župniku za poslovilni obred ter vsem, ki so na kakršenkoli način prispevali, da je bilo naše poslavljanje od mame lepo in prisrčno.

Sinova Stane in Drago z najbližjimi

Rumanja vas, 3.11.1991

Slavko Češek

Vsak, kdor je hotel delati, je nekaj imel v tem našem socializmu; še celo tistim, ki jim delo ni najbolj dišalo, ni bilo posebej hudo. Zato se bo po takem socializmu še marsikomu kolcalo. Presejalno je, da na tak način razmišlja obrtnik, ki si je s trdim delom sredi tega leta prislužil pokojnino. In spet postane bolj jasno, zakaj 60-letni Sevnčan, Slavko Češek, ki bo ob letošnjem sevnškem občinskem prazniku prejel priznanje Dušana Kvedra-Tomaža, tako postavlja stvari. Njegovo otroštvo ni bilo posuto z rožicami. Osem otrok se samo z očetovo plačo ni dalo preživljati. Zato je imela mama doma še dve ali tri krave, otroci pa so morali pomagati mami na njivi in pri drugih opravilih. Potem ko se je izučil za mizarja pri sevnškem obrtniku Jožetu Šesku, je poldrugo leto delal pri Vinku Senici v Šmarju. Ko je leta 1953 sselkel vojaško suknjo, ni dobil dela doma in se je zaposlil v brežiški tovarni pohištva. Vesel je bil, da je po nekaj letih »zdomstva« našel kruh v Mizarški produktivni zadrugi v Sevnici, predhodnici današnjega Stillea. Po 22 letih zvestobe tej tovarni je ugotovil, da je naredil že precej zase in za družbo, spoznal pa je tudi, da bi lahko svoje sposobnosti še lažje uvedel v zasebni obratovalec. Nemalo težav je

Češek imel, ko je skušal zapustiti kolektiv in s sodelavcem Ivanom Žnidaršičem in Janezom Hohkrautom postaviti na noge Mizarstvo Šmarje, kot so poimenovali obratovalec. Direktor Stillea se tedaj ni zlahka sprijaznil z dejstvom, da zapuščajo podjetje tako dobri delavci, zato je pritiskal na občino naj ne da potrebnih papirjev.

Češku kot vodji montaže notranje opreme pri Stilleu so bila odprta vrata reprezentativnih objektov na Brdu pri Kranju, povsod, kamor je hotel je lahko šel, čeprav je bil predsednik Tito takrat pogosto v tej rezidenci. Nekeč, ko je bil na Brdu pri Titu Nikita Hruščov, se je vprilo visokega gosta na Titovem fotelju zlomila noga in če ne bi Tita prestregel natakot, bi ta padel. Jovanka je tedaj jezna vihtela in zugal z zlomljeno nogo in seveda so takoj brneli telefoni, da je bilo kaj. Češek je s svojim direktorjem prihitel pogledat, kaj je narobe, in na vseh foteljih na Brdu so brž odpravili konstrukcijsko napako.

Češek pravi, da so arhitekti cenili njihovo delo tudi, ko so šli na svoje, zato dela ni manjkalo. Mizarstvo Šmarje je opremljalo hotele v Izraelu, naredilo je kabinet Edvardu Kardelju itd. Lotili pa so se tudi izdelovanja lesenih, struženih karnis, za katere je bilo veliko povpraševanje po vsej Jugoslaviji. Obilica dela Češka ni omogočala, da bi se v tolikšni meri posvečal svojim konjičkam, kot bi rad. Pri sevnških ribičih je Češek predsednik družine že četrto leto, ribištvo pa je predan še dlje. Boli ga, ker so ribiči preveč prepuščeni sami sebi v boju zoper onesnaževalce voda in okolja naplo. Lovca pa je Češek postal bolj po naključju oz. po dolgotrajnem prepričevanju nekaterih pripadnikov zelene bratovščine iz Tržišča, ki so ga obiskovali v njegovi židanci na Malkovcu. Tam kaj Češek prideluje dobro kapljico, saj je zanj prejel že več priznanj na srečanjih dolenjskih vinogradnikov.

P. PERC

Več kot pol stoletja v pokoju

Spomini najstarejšega Šentjernejčana — Po dobrih 16 letih službovanja v staro-jugoslovanski vojski v pokoj — Začetnik šentjernejske trgovine

ŠENTJERNEJ — Tratinikov Tone je z 88 leti najstarejši možki Šentjernejčan. Pa ima ta še vedno pokončni in čili možak še en »rekord«: kar 54 let je že upokojen. Leta 1937 so ga namreč kot vodnika starojugoslovanske vojske po šestnajstih letih in pol službe upokojili zaradi bolezni na pljučih. Celo leto se je zdravil na Golniku, a ga je končno nevarna bolezen le zapustila in vse do danes ni imel več resnejših zdravstvenih težav.

»Vsak dan grem na sprehod ali do Stare vasi ali do Šentjerneja. Tako mi je svetoval nevrolog in bo kar držalo, da vsakdanji sprehod po svežem zraku ter gibanje dobro dene,« pravi Tratinik, ki je še na stara leta obdržal pokončno vojaško držo pa tudi red in disciplino, ki so mu jo privzgojili v vojaški službi pred

več kot pol stoletja. Sestro — oba sta samska, ona najmlajša, on pa najstarejši od petih Tratinikovih otrok — živita skupaj v skromni rojstni hiši med Šentjernejem in Staro vasjo. Ona pravi, da jo brat včasih še prav po vojaško pokomandira in da je Tone doživel tako starost gotovo tudi zato, »ker se merka« in ker je bil vedno v vseh stvareh zmiren, še posebej pri hrani, pil pa tako ni nikoli.

Tone je bil vseskozi odličen učenec. Štiriletno podoficijsko šolo v Zagrebu je v njegovi generaciji obiskovalo 370 gojencev in Tratinik jo je končal kot tretji najboljši. Kot narednik in kasneje vodnik je služboval v Karlovcu, potem je bil premeščen v štab dunavske divizije v Beograd, od tam pa v štab v Užice. Na ta leta ga spominja slika nad posteljo, kjer s porumenele fotografije v stari mramorni okviru ponosno gleda strumen mladenič kodrastih kostanjevih las v uniformi starojugoslovanske vojske.

»Na tej sliki, ki je bil za botra najinemu nečaku, pa ima tudi sabljo. Molji so sliki že malo objedli, tako da se sablja bolj slabo vidi,« opozori sestra. Nečaka ni več med živimi, boter je pa še pri močeh, čeprav že dolgo ne nosi več sablje.

»Slovenec so imeli v starojugoslovanski vojski radi. Ko je neki slovenski podoficer odhajal iz polka v Užicu, mu je komandant rekel, naj mu dobi drugega Slovenca, in ta je priporočil mene,« se spominja. Kot bister in priden fant je Tratinik hitro naredil izpit za podporočnika, a ga je, preden bi moral napredovati, komisija zaradi bolezni pljuč upokojila. »Kot vodnik 1. klase sem imel 1.200 dinarjev plače, potem pa pol manj pokojnine. Vrnil sem se domov k mami v Šentjernej in ji pomagal pri delu. Oženil pa se nisem zato, ker sem vedno hotel vzeti Slovenko. Teh pa v Srbiji, v Beogradu in v Užicu, ni bilo. Bilo pa je na izbiro Srbkinj, Hrvatice, tudi Madžark in drugih, a te niso bile zame.«

»Za starojugoslovansko vojsko nisem bil več dober, za partizane pa še,« se nasmeje. Partizani v šentjernejskem koncu so ga porabili kot vojaškega strokovnjaka. »Po vojni sem pomagal ustanoviti trgovsko podjetje v Šentjer-

neju, ki je kasneje preraslo v sedanjo Mercatorjevo trgovino, mi še sedaj pravimo na Valetovem, kjer se je vse skupaj začelo. In danes je Šentjernejska trgovsko zelo razvit in močan kraj,« je ponosen Tratinik. Tratinikova že več let ne gledata televizije; ko se je televizor pred leti pokvaril, sta ga dala zapečatiti. »Radio poslušava, a v glavnem le poročila.« Z življenjem na stara leta sta kar zadovoljna, saj so njune življenjske potrebe skromne. Vsak imata svojo pokojnino, Tone dobiva kakih 6 tisočakov na mesec, pa se nekako preživita. Pa starih časov se rada spominjata. »Od naše hiše smo bili štirje bratje pri partizanih. Najmlajšega so pri Boštjanju ubili domobranci. Dobil je rafal v prsa, potem pa so mu prerzali vrat. Domobranci niso pustili, da bi ga ljudje pokopali, so rekli, naj ga kar lišice požrejo. Pa so ga dobri ljudje vseeno naskrivaj pokopali in po vojni smo ga prekopali, tako da leži v domačem kraju. Zato me sedaj še toliko bolj boli, ko so prišli taki časi, ko se nihče ne zmeni več za partizane, nekateri pa se celo zaničljivo zmrdujejo nad nami. Za kraljevske Jugoslavije pa nič ne žalujem tudi za to prejšnjo ne. Je že moralo priti tako.«

A. BARTELI

»Zlati« oltar Corpus Christi

Obnovili in predstavili oltar cerkve v Kočevju

KOČEVJE — V prenovljenem sakralnem objektu Corpus Christi na Trati pri Kočevju so 30. oktobra svečano prevzeli restavrirani baročni »zlati oltar« iz leta 1677 in ga predstavili javnosti. Območje te cerkve s parkom, kapelo božjega groba in kenotafom padlim borcem je bilo že leta 1983 proglašeno za kulturno-zgodovinski spomenik. Vsi ti objekti skupaj s pokopališčem so v povojnem obdobju razpadali. Uničevala sta jih čas in preslaba skrb zanje.

Obnova se je začela leta 1987, ko sta združila prizadevanja kočevski prvoborec in predvojni komunist Rajko Jenko in kočevski dekan Božidar Metelko. Pri obnovi so veliko pomagali krajsani s prispevki in prostovoljnimi delom. S prevzemom oltarja so glavna obnovitvena dela zaključena, je povedal Rajko Jenko, ki je tudi predsednik gradbenega odbora za obnovo tega spomenika. In še nekaj izjav ob prevzemu oltarja:

Božidar Metelko, dekan v Kočevju: V glavnem po vojni je Kočevska izgubila 91 sakralnih objektov, se pravi zaklad neprecenljive vrednosti. Želim, da bi tudi zato imeli v Ljubljani še naprej posluh za obnovitvena dela na Kočevskem. Zahvala pa tudi vsem, ki so prispevali k tej obnovi, posebno še predsedniku gradbenega odbora.

Prof. Momo Vuković, ki je oltar obnavljal oz. vodil obnovitvena dela oltarja: Dragoceni oltar je bil precej uničen in je bilo treba nekatere dele izdelati na osnovi fotografij povsem nanovo. Za obnovo imajo zaslugue tudi krajsani in farani, ki so nabrali za pozlato oltarja potrebno zlato, katerega naš Zavod ni imel.

Dr. Emilijan Cevc, umetnostni zgodovinar itd.: Ta oltar sodi v zgodnji barok, opazen pa je tudi še vpliv renesanse. Na njem je letnica 1677 ali morda 1679, vendar je to gotovo le letnica njegove pozlatitve, medtem ko je oltar še starejši. Naredil ga je odličen rezbar, ki nam je zapustil le še dva taka oltarja, in sicer v Krškem in okolici. Tudi obe sliki na oltarju, Snemanje Kristusa s križa in Zadnja večerja, sodita v tisti čas in sta tudi narejeni po vzorcu starih holandskih in španskih slikarskih mojstrov oz. šol. V obnovitvenem (restavracijskem) postopku pa sta še dve veliki sliki, ki bo-

sta spet krasili večji steni cerkvene notranjštine. To sta Pietà iz konca 17. ali začetka 18. stoletja, in Bičanje Kristusa, ki naj bi jo po nekaterih virih prinesli sem z gradu Fridrihštajn.

J. PRIMC

OBNOVILI BAROČNI OLTAR — V cerkvi Corpus Christi na Trati pri Kočevju so pred kratkim prevzeli prenovljeni baročni »zlati oltar«. Na predstaviti je pel tudi nonet Rog iz Želj. (Foto: Primc)

studio
DESET NAJBOLEŠH

Lestvica narodnozabavne glasbe
Studia D in Dolenjskega lista

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado MARIJO KUNIČ s Hrasta in ANDREJI ŠKARJA iz Kranja. Nagrajenkama čestitamo!

Lestvica je ta teden takšna:

- (2) Zvezda, ki se utrne — SLAK
- (1) Gozdovi umirajo — SPOMIN
- (4) Žena je kriva — ANS. TONETA ŽAGARJA
- (6) Kje moj dragi hodi — NAGELJ
- (3) Rad zapojem ti, Slovenija — MARELA
- (5) Pozdravljena Slovenija — ANS. SLAVKA PLUTA
- (10) Zdravica za vse nas — NAGELJ
- (—) Dolenjska puška — MODRA KRONIKA
- (7) Polka za prijatelje — ANS. IVANA PUGLJA
- (9) Pod Kučarjem — ORHIDEJA

Predlog za prihodnji teden: Le sekaj, sekaj smrečico — ANSAMBEL T. VERDERBERJA.

KUPON št. 45

Glasujem za:

Moj naslov:

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 68000 Novo mesto

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Betlehem pred občino, srednjeveška tema na Drski — »Illegalni« telefoni v Mirni Peči — Suhi drašički vodovod — Govorice o kombajnu

Šentjernejčani so dobročudni, šegavi in veseli ljudje stanovitnega značaja. To se kaže tudi v njihovi navezanosti na kraj in v tem, da so obdržali svoje značilno narečje, to lepo, pojočo dolenjsko govorico. Petelin je zanje še vedno najlepši ptič, Šentjernej pa najlepši kraj. In takega bi radi tudi obdržali. Zato Martina iz Šentjerneja, pa ne samo njega, zelo moti, da je neka čudna družina na prostor med bencinsko črpalko in stanovanjske bloke navlekla dva stara avtobusa in nekaj prikolic in si tam uredila nekakšen potujoči »luna park« s fliperji in igralnimi avtomati. »Ljudje smo nad tem ogorčeni,« se je razburjal Martin. »Kdo je dal tem ljudem dovoljenje za to?

Vendar Martin ni samo kritiziral, ampak je v isti sapi povedal tudi besede pohvale za šentjernejskega čevljarja Aleša Kranjca, ki da je res ustrežljiv in kakovosten obrtnik.

S pohvalo pa je pogovor začela Majda Furar iz Šentjerneja. »Rada bi pohvalila našega zobozdravnika Krešimira Uršiča. Takih ljudi bi potrebovali čim več, in to na vseh področjih.«

Iz Novega mesta so se na kratko

oglasili trije naši bralci. Gospa A. P. je bentila nad poslovno moralo Novoteksove trgovine, kjer so najprej dajali robo na kredit brez obresti, potem so za tri tedne uvedli obresti in jih potem spet ukinitili.

Bralec Stanko G. pa je pohvalil lepo, skorajda razkošno urejeno zunanjsčino novomeške občinske hiše. »Škarpa in ograja sta že kar potratni. Pa naj bo, saj gre konec koncev za ugled cele občine. Zanima pa me, zakaj sedaj na ograji pred občino visi reklama za Pionirjevo trgovino z gradbenim materialom. Ali to govori o kakšnih tesnejših in bolj pristranskih vezeh občine s Pionirjem?«

Gospa Jedlovčnikova z Drske je tudi posredno omenila občino. »Pred novo urejeno okolico občine in na novem mostu je res vse lepo in razsvetljeno kot v Betlehemu. To je lepo in prav, a preden so ta del mesta tako žarko iluminizirali, bi pa se morali odgovorni poskrbeti, da bi bilo tudi v drugih delih mesta ponoči vsaj za silo razsvetljeno. Od nove avtobusne postaje do Ulice Slavka Gruma, kjer je veliko blokovsko naselje, brli samo ena svetilka. Ob prehodu pa pešce na cesti, kjer vsi drvijo, pa je že dobra dva meseca tema.«

Krajsani Mirne Peči so jezni na novomeško pošto. Pred časom so precej razširili mirnopoško telefonsko centralo, tako da ima sedaj v tej krajevni skupnosti telefon več kot 300 ljudi. »Naročniki smo kupili nove telefonske imenike, kjer so v oklepajih naše telefonske številke, ki naj bi začele veljati, ko bo nared nova centrala. Ko je do tega prišlo, pa smo dobili povsem druge številke.« Tako sedaj mirnopoški telefonski naročniki živijo v »ilegali«. Oni sicer lahko kličejo ven, njih pa ne more nihče priklicati. »Najmanj, kar bi pošta morala narediti, je, da bi fotokopirala naše številke in tak mini imenik poslala vsem naročnikom v našem koncu.«

Bralec iz Žuženberka je pohvalil Dolenjski list, ki da ga prebere od začetka do konca. »Zadnje čase mi je še posebej všeč izčrpno poročanje Zdenke Lindič-Dragaš z občinskih sej. Nepravilnosti in nečednosti je v naši družbi tudi v sedanjem času veliko, preveč, in to je treba na vsakem koraku razkrivati in šibati, kar je dobrega, poštenega in vrednega, pa pohvaliti.«

Za konec pa še dva klica iz metliške občine. J. B. iz Drašičev sprašuje tehničnega vodjo metliške Komunale, Mihelečiča, od kdaj imajo v Drašičih vodovod. »V intervjuju po Studiu D je Mihelečič izjavil, da v občini ni vodovoda samo na Krmačini in Jugorju. Res je bila v Drašičih že trikrat napovedana otvoritev vodovoda, vendar do sedaj kljub temu v našo vas ni prišla še niti kaplja vode. Isto velja tudi za Železnike in Vidošče.«

Uslužbenka Kmetijske zadruge Metlika, ki se v strahu pred posledicami ni hotel predstaviti, pa je zanimalo, zakaj se Dolenjski list na njegov klic pred časom ni pozanimal, kako je z baje sporno prodajo kombajna za koruzo, ki da sta ga kupila direktor zadruge in njegov sosed. »Lani je bila izključna cena za ta kombajn 7.000 nemških mark, letos pa sta ga brez razpisane licitacije direktor in njegov sosed kupila za 2.000 mark. Nasploh v naši zadrugi vlada prava diktatura in če kdo kaj reče, lahko takoj dobi knjižico. Direktor je tisti ženski, ki obračunava plače, zagrozil, da bo takoj ob službo, če se bo zvedelo, kakšno plačo ima kdo v zadrugi.« Take govorce bi res bilo treba preveriti na pristojnih mestih, ker izkušnje kažejo, da je naplajene in celo lažnive govornice, ki se širijo kot požar v vetru, najlažje ustaviti z javno objavljeno resnico.

A. B.

ALI TOVARIŠICA V ŠOLI LAŽE?

— Ate, pri družbi se učimo o Jugoslaviji.
— Jugoslavije ni več.
— Tršica pravi, da imamo pri nas šest republik.
— Ne bo držalo!
— Pa bo, Slovenija je republika!
— Je.
— Hrvaška je republika.
— Je.
— Makedonija je republika.
— Je.
— Črna gora je republika.
— Ni! K sebi jo je priključila

Srbija.
— Srbija pa je republika.
— Je.
— Kosovo je avtonomna pokrajina.
— Ni! Tudi Kosovo spada k Srbiji.
— Je pa zato Vojvodina avtonomna pokrajina.
— Pa ni, Mali, tudi Vojvodina je srbska.
— Bosna pa je republika, kajne?
— Še vedno.

— Učili smo se tudi o Predsedstvu.
— Ja, In kaj ste povedali?
— Da je predsednik Predsedstva Stipe Mesić.
— Stipe Mesić je predsednik samo na papirju. Nihče ga ne posluša.
— So pa zato v Predsedstvu predstavniki vseh narodov in narodnosti.
— Tako je bilo včasih, Mali.
— Jaz verjamem tršici, ne tebi!
— Tovarišica uči po starem učbeniku.

— Saj novega sploh ni, ate.
— Tudi če ga ni, zadeve niso takšne, kot se vi učite.
— Pa so! Zmeraj si govoril, naj berem, ker je v knjigah zapisana resnica.
— Šolske knjige niso prave knjige.
— Čisto si me zmešal, ate. Govoriš, naj ne verjamem napisanemu, hkrati pa me prepričuješ, da naša tršica laže. Komu naj sploh še verjamem, če ne tršici?

TONI GAŠPERIČ

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Priluhnilni vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličite nas lahko vsak četrtek zvečer, med 18. in 19. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prisluhnul.